

JAARVERSLAG KINDEROPVANG 2010

Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100

info@kindengezin.be
www.kindengezin.be

Kind & Gezin
kind is koning

INHOUD

VOORWOORD	1
DEEL 1: FEITEN EN CIJFERS	3
HOOFDSTUK 1: SCHETS VAN HET OPVANGLANDSCHAP	3
1. <i>Informele kinderopvang</i>	3
2. <i>Formele kinderopvang</i>	3
HOOFDSTUK 2: KINDEROPVANG IN CIJFERS	13
1. <i>Aantal opvangvoorzieningen</i>	13
2. <i>Aantal opvangplaatsen</i>	17
3. <i>Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders</i>	25
4. <i>Aanwezige kinderen</i>	26
5. <i>Aantal verblijfsdagen</i>	32
HOOFDSTUK 3: FINANCIERING VAN DE KINDEROPVANG VANUIT DE VLAAMSE OVERHEID	35
HOOFDSTUK 4: PERSONEEL IN DE KINDEROPVANG	52
1. <i>Begeleiding en management</i>	52
2. <i>Kwalificatievereisten</i>	53
3. <i>Aantal personeelsleden/medewerkers en kwalificaties</i>	55
DEEL 2: BELEID	59
HOOFDSTUK 1: VERNIEUWING VLAAMSE KINDEROPVANG.....	59
1. <i>Situering</i>	59
2. <i>Vorbereiding van een decreet Voorschoolse Kinderopvang</i>	59
3. <i>Nieuwe organisatiestructuur buitenschoolse opvang</i>	60
4. <i>Behoeftemeetinstrument voor de formele voorschoolse kinderopvang</i>	60
HOOFDSTUK 2: UITBREIDING VAN DE VLAAMSE KINDEROPVANG	63
HOOFDSTUK 3: BEVORDEREN VAN DE KWALITEIT IN DE VLAAMSE KINDEROPVANG	68
1. <i>Reguliere dienstverlening inzake kwaliteitsbevordering</i>	68
2. <i>(Medische) preventie en veiligheid</i>	70
3. <i>Competentiebevordering en professionalisering</i>	72
4. <i>Klachten over kinderopvang</i>	75
HOOFDSTUK 4: ANDERE BELANGRIJKE ACCENTEN IN DE WERKING	78
BIJLAGE: REGELGEVING	88
1. BASISREGELGEVING	88
2. REGELGEVING PER OPVANGVORM	87
3. ANDERE REGELGEVING MET IMPACT OP KINDEROPVANG	96

VOORWOORD

2010 was voor de kinderopvang een bouwjaar. Heel veel voorbereidend of uitvoerend beleidswerk voor de kinderopvang werd aangevat of voortgezet, zonder dat het in 2010 kon worden afgewerkt.

De kernopdracht was de voorbereiding van het decreet **Voorschoolse Kinderopvang** met de uitvoeringsbesluiten. Op het politieke beleidsniveau kwam er een akkoord rond een visietekst. Kind en Gezin nam het basiswerk op in het ontwerpen van een voorstel van decreet, met zowel de inhoudelijke elementen als de juridische verantwoording ervan. Voor de uitvoeringsbesluiten over onder meer de subsidiëring, het toezicht, de kwaliteit,... kwamen de eerste ideeën op papier.

Er is niet alleen de voorschoolse opvang. Ook **de buitenschoolse opvang** heeft nood aan verandering op het vlak van organisatie, inhoud, subsidiëring en samenwerking van alle betrokkenen bij de invulling van de vrije tijd van kinderen. Een visietekst ligt nu klaar voor verdere aanpak, nadat het decreet Voorschoolse Kinderopvang op de sporen staat.

Veiligheid en kwaliteit

Iedereen raakt steeds meer gevat door de veiligheid van de kinderen in de opvang. De risicocel die moet toezien op de processen van risicopreventie en -behandeling is operationeel. Deze risicocel startte met de ontwikkeling van een instrument voor de risicodetectie en de opvolging ervan.

De verhoging van de opvangkwaliteit stond hoog op de agenda. De nadruk kwam steeds meer te liggen op de pedagogische kwaliteit en verhoging van de competenties. Goede opvang is van cruciaal belang voor de ontwikkeling van jonge kinderen en voor het geven van zoveel mogelijk kansen aan kinderen en gezinnen. Een onderzoek naar de ontwikkeling van een instrument voor het meten van de pedagogische kwaliteit werd voorbereid. Kind en Gezin zorgde samen met sleutelfiguren uit de sector en experts voor een beroepsomschrijving in functie van een nieuwe opleiding: een professionele bachelor 'pedagogiek van het jonge kind' die in 2011 door hogescholen zal worden gerealiseerd. De Onthaalouderacademie voor de opleiding van onthaalouders krijgt vorm. Daarnaast werd op verschillende terreinen gewerkt aan de kwaliteit en de inhoud van opleidingen : 7de jaar Kinderzorg, de centra voor volwassenenonderwijs, de testcentra ervaringsbewijs buitenschoolse kinderopvang, de opleidingen in de Syntra-centra. Bijzondere aandacht ging naar taalstimulering en meertaligheid bij kinderen in de kinderopvang, rekening houdend met de thuistaal van diezelfde kinderen.

Uitbreiden van het aanbod

Diverse factoren, waaronder het stijgend aantal geboorten, dragen bij tot de blijvende nood aan extra opvangplaatsen. Voor de buitenschoolse opvang is 2,6 miljoen euro besteed aan een uitbreiding van iets meer dan 1000 plaatsen. 5,9 miljoen euro werd omgezet in circa 788 voorschoolse plaatsen in kinderdagverblijven en bij de diensten voor onthaalouders. De verdere uitbreiding, zoals voorzien in de beleidsnota Welzijn en in het Pact 2020, werd voorbereid. Het Centrum voor Sociaal Beleid ontwikkelde een behoeftemeetinstrument voor gebruik bij toekomstige uitbreidingen. Op basis van een aantal wetenschappelijk onderbouwde indicatoren, geeft dit instrument aan wat de behoefte aan

bijkomende plaatsen kan zijn met het oog op een volledige dekking van de behoefte aan kinderopvang binnen een gemeente of zorgregio.

Naast het uitbreiden van het aantal opvangplaatsen was ook het behoud van de bestaande opvang het voorwerp van zorg. Om het aantal plaatsen uit te breiden en om personen die werken in de kinderopvang (pensionering, ...) te vervangen, is een bijzonder grote instroom nodig. De beleidsnota van de Vlaamse minister van Welzijn : 'Werk maken van werk in de zorgsector', was voor Kind en Gezin de leidraad voor alle actie rond professionalisering, competentieverhoging en verhoging van de aantrekkelijkheid van een job in de kinderopvang. Voor de opleiding van doelgroepwerknemers werd samengewerkt met o.m. de VDAB, VIVO, Onderwijs, ... Kind en Gezin steunde de campagne van de buitenschoolse opvangsector om personen aan te trekken voor de job van begeleider.

Het opvangaanbod moet bijdragen tot een grotere deelname van kinderen uit doelgroepgezinnen aan de kinderopvang. Het voorrangbeleid moet worden toegepast. Voorzieningen hebben in 2010 voor het eerst de aanwezigheid van kinderen uit voorrangsgroepen geregistreerd. Hieruit blijkt dat verdere sensibilisering en ondersteuning van de voorzieningen nodig is.

Zelfstandig ondernemen en inkomensgerelateerde kinderopvang (IKG)

Het aantal zelfstandige voorzieningen die in het inkomensgerelateerd systeem instappen waardoor ze aan ouders *een opvangprijs volgens hun inkomen kunnen vragen*, neemt steeds toe.

De uitbreiding van de inkomensgerelateerde opvang binnen de beschikbare kredieten is met grote zorg uitgevoerd: permanente opvolging, bijsturing en informatie voor zowel de ouders als de voorzieningen. Op het einde van 2010 konden nog slechts een beperkt aantal zelfstandige voorzieningen instappen in IKG of hun inkomensgerelateerd aanbod uitbreiden. Wel werd er een verdere uitbreiding in het vooruitzicht gesteld.

Deze zelfstandige sector ondervindt moeilijkheden naar leefbaarheid door een aantal factoren zoals statuut, toepassing van paritair comité en cao, aanpassing aan de regelgeving inzake brandveiligheid, ... Kind en Gezin ondernam of startte diverse acties om de zelfstandige sector te steunen en te begeleiden. De ondersteuningsstructuur die zodoende in het leven werd geroepen, kreeg de naam VoorZet. Ze heeft als doel de zelfstandige ondernemers in de kinderopvang te begeleiden, te informeren en door te verwijzen naar de juiste instanties.

Will Verniest

DEEL 1: FEITEN EN CIJFERS

Hoofdstuk 1: Schets van het opvanglandschap

Eén van de kernopdrachten van Kind en Gezin is het instaan voor de regie van de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel. Kind en Gezin organiseert zelf geen kinderopvang, maar geeft een attest van toezicht of een erkenning aan de opvang die aan de wettelijke voorwaarden voldoet. Kind en Gezin stimuleert en ondersteunt, samen met zijn partners, kinderopvanginitiatieven die door anderen worden georganiseerd.

Ouders die hun kind(eren) buitenshuis laten opvangen, kunnen een beroep doen op een waaier van opvangmogelijkheden¹. Hierbij bestaat een onderscheid tussen informele en formele kinderopvang.

1. Informele kinderopvang

Informele opvang is de opvang door grootouders, familie, vrienden of kennissen en de opvang die plaatsvindt in het thuismilieu van het kind (huispersoneel, au pair, babysit, ...). Deze opvang valt buiten de bevoegdheid van Kind en Gezin.

2. Formele kinderopvang

De formele opvang bestaat uit een grote diversiteit van opvangvormen. In eerste instantie bespreken we de opvang erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin en de zelfstandige opvang met een attest van toezicht van Kind en Gezin. Binnen elke groep kan nog een onderscheid worden gemaakt tussen gezinsopvang en groepsopvang.

	Erkende (en gesubsidieerde) opvang	Zelfstandige opvang met attest van toezicht
Gezinsopvang	- dienst voor onthaalouders (2.1)	- zelfstandige onthaalouder (2.5)
Groepsopvang	- erkend kinderdagverblijf (2.2) - initiatief voor buitenschoolse opvang (2.3) - lokale dienst voor buurtgerichte opvang (2.4)	- zelfstandig kinderdagverblijf (2.6) - zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening (2.7)

1. Soorten formele opvang erkend (en gesubsidieerd) door of met een attest van toezicht van Kind en Gezin

¹ Iedereen die op regelmatige basis en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit melden aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

2.1 Dienst voor onthaalouders

Onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst voor onthaalouders vangen kinderen in gezinsverband op in een gezinswoning. Dit zijn vooral kinderen die nog niet naar school gaan en kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan. Aangesloten onthaalouders mogen maximaal acht kinderen tegelijkertijd opvangen (eigen kinderen tot en met de kleuterschool meegeteld) met een gemiddelde van vier voltijds opgevangen kinderen.

Onthaalouders moeten voldoen aan een aantal minimale voorwaarden om zich te kunnen aansluiten bij een dienst voor onthaalouders. Ze zijn niet aan de dienst verbonden door een arbeidsovereenkomst. De dienst selecteert en begeleidt de onthaalouders en brengt hen in contact met ouders.

Diensten voor onthaalouders hebben een minimumcapaciteit van 50 plaatsen. De diensten (niet de individuele aangesloten onthaalouder) moeten op minstens 220 dagen per jaar opvang aanbieden van minstens 11 opeenvolgende uren tussen 6.30 uur en 18.30 uur. Aangesloten onthaalouders kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld: vóór 6.30 uur, na 18.30 uur, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang, opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte en opvang van zieke kinderen thuis. Sommige onthaalouders hebben ook een aanbod van buitenschoolse opvang voor kinderen uit de basisschool.

De erkenning van diensten voor onthaalouders door Kind en Gezin houdt in dat de voorziening geregeld geïnspecteerd wordt. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

Diensten voor onthaalouders moeten voldoen aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, ouderparticipatie, personeel, veiligheid, enz. Daarnaast moeten deze diensten aan kwaliteitszorg doen. Het gaat hierbij om de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te verzekeren. Dat betekent concreet dat de voorziening haar missie, visie en waarden formuleert en nadenkt over de wijze waarop ze die zal realiseren en over de middelen die ze zal inzetten. Diensten voor onthaalouders moeten hun werking evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt daar deel van uit.

De gezinnen betalen een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. In uitzonderlijke financiële situaties is een verlaagd tarief en zelfs gratis opvang mogelijk. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar bij een dienst voor onthaalouders, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Diensten voor onthaalouders worden gesubsidieerd door Kind en Gezin. De inkomsten van de diensten uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden hierin verrekend. Dat betekent dat het opvangen van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen geen nadelige financiële gevolgen heeft voor het

werkingsbudget van de dienst. De aangesloten onthaalouders krijgen een belastingvrije kostenvergoeding voor de geleverde opvangprestaties en genieten een aantal sociale rechten.

2.2 Erkend kinderdagverblijf

Erkende kinderdagverblijven vangen kinderen in groepsverband op. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de crèches, die kinderen opvangen die nog niet naar school gaan en ook kinderen die deeltijds naar de kleuterschool gaan, en anderzijds een beperkt aantal peutertuinen voor kinderen vanaf 18 maanden tot wanneer ze naar de kleuterschool gaan. Crèches hebben een minimumcapaciteit van 23 plaatsen, terwijl peutertuinen een minimumcapaciteit van 20 plaatsen hebben. Aan crèches kan een kleine vestigingsplaats verbonden zijn die minimum 14 plaatsen moet tellen.

Erkende kinderdagverblijven moeten minstens 220 dagen per jaar open zijn en moeten op die dagen minstens 11 uur opvang aanbieden tussen 6.30 uur en 18.30 uur. Ze kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld vóór 6.30 uur, na 18.30 uur, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang, opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte en opvang van zieke kinderen thuis. Sommige erkende kinderdagverblijven hebben een bijkomend aanbod van buitenschoolse kinderopvang, ofwel in dezelfde lokalen (kinderen uit de kleuterschool) ofwel in aparte lokalen (kinderen uit de kleuter- en lagere school).

De erkenning van kinderdagverblijven door Kind en Gezin houdt in dat de voorziening geregeld geïnspecteerd wordt. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

Erkende kinderdagverblijven moeten voldoen aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, ouderparticipatie, personeel, veiligheid, enz. Daarnaast moeten deze voorzieningen aan kwaliteitszorg doen. Het gaat hierbij om de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te verzekeren. Dat betekent concreet dat de voorziening haar missie, visie en waarden formuleert en nadenkt over de wijze waarop ze die zal realiseren en over de middelen die ze zal inzetten. Erkende kinderdagverblijven moeten hun werking evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt daar deel van uit.

De gezinnen betalen een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. In uitzonderlijke financiële situaties is een verlaagd tarief en zelfs gratis opvang mogelijk. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar in een erkend kinderdagverblijf, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Erkende kinderdagverblijven worden gesubsidieerd door Kind en Gezin. De inkomsten van de kinderdagverblijven uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden hierin verrekend. Deze regeling zorgt ervoor dat het opvangen van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen geen nadelige financiële gevolgen heeft voor het werkingsbudget van de voorziening.

2.3 Initiatief voor buitenschoolse opvang

Initiatieven voor buitenschoolse opvang vangen kinderen in groepsverband op en richten zich exclusief op de buitenschoolse opvang van kinderen uit de basisschool. Ze kunnen opvang aanbieden voor en na de schooluren, op woensdagnamiddag, op schoolvrije dagen en tijdens de schoolvakanties. Ze hebben een minimumcapaciteit van 21 plaatsen en kunnen hun werking op verschillende vestigingsplaatsen organiseren. Deze vestigingsplaatsen hebben elk een minimumcapaciteit van acht plaatsen.

Een initiatief voor buitenschoolse opvang is 's ochtends uiterlijk om 7 uur open en 's avonds tot minstens 18 uur. Op woensdagnamiddag gaat het initiatief open na de schooltijd. De regelgeving legt geen minimumaantal openingsdagen per jaar vast. Initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld vóór 7 uur, na 18 uur, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang, opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte en opvang van zieke kinderen thuis.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang worden erkend door Kind en Gezin. Daarvoor is een gunstig advies van het Lokaal Overleg Kinderopvang nodig. De erkenning houdt in dat het initiatief geregeld geïnspecteerd wordt. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang moeten voldoen aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, ouderparticipatie, personeel, veiligheid, enz. Daarnaast moeten ze aan kwaliteitszorg doen. Het gaat hierbij om de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te verzekeren. Dat betekent concreet dat het initiatief zijn missie, visie en waarden formuleert en nadenkt over de wijze waarop het die zal realiseren en over de middelen die het zal inzetten. Een initiatief moet zijn werking evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt daar deel van uit.

De financiële bijdrage van de gezinnen is niet gerelateerd aan het inkomen, maar de minimum- en maximumbijdragen zijn wel in de regelgeving vastgelegd. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar in een initiatief voor buitenschoolse opvang, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen door verschillende instanties gesubsidieerd worden en kunnen daarnaast vrij beschikken over de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen.

2.4 Lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang

Een erkend kinderdagverblijf, een initiatief voor buitenschoolse opvang of een buurt-en nabijheidsproject (BND)² kunnen de toestemming hebben of krijgen van Kind en Gezin om een lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang te organiseren.

Een lokale dienst realiseert een toegankelijke kinderopvang die laagdrempelig is en respect heeft voor diversiteit. Zij heeft een specifieke werking die het gebruik van kinderopvang door kwetsbare gezinnen bevordert. Hierbij staan een buurtgerichte inbedding en de participatie van de doelgroep centraal. Een lokale dienst werft ook doelgroepmedewerkers aan die mee instaan voor de begeleiding van de kinderen en biedt hen gelijkwaardige kansen in de organisatie. Een lokale dienst werkt structureel samen met andere voorzieningen.

Er bestaan twee types lokale diensten. Elk type moet minstens tien opvangplaatsen tellen.

- een lokale dienst voorschoolse opvang: biedt opvang aan voor kinderen die nog niet naar school gaan of die in de overgangsfase zitten tussen opvang en school. De dienst kan ook kinderen uit het kleuteronderwijs buitenschools opvangen.
- een lokale dienst buitenschoolse opvang: biedt uitsluitend opvang aan voor schoolgaande kinderen.

De toestemming van Kind en Gezin voor de organisatie van een lokale dienst betekent dat de opvang op het moment van de toestemming voldoet aan de wettelijke voorwaarden voor de omgang met kinderen en ouders, de ruimte en de inrichting, de veiligheid en gezondheid, het personeel, de buurtwerking en de samenwerking.

De toestemming houdt eveneens in dat de lokale dienst geregeld geïnspecteerd wordt. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

Voor de opvang van een baby of een peuter betaalt de ouder een prijs die wettelijk geregeld is en rekening houdt met het inkomen. Voor de opvang van een schoolgaand kind betaalt de ouder een prijs die binnen bepaalde grenzen ligt. Een lokale dienst doet extra inspanningen voor kwetsbare gezinnen, ook wat betreft de opvangprijs. Een sociaal tarief is mogelijk. De kosten voor opvang van kinderen tot 12 jaar in een lokale dienst voor buurtgerichte opvang, zijn tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

Lokale diensten worden gefinancierd vanuit verschillende instanties. Kind en Gezin voorziet in een forfaitaire subsidie per plaats en een deel van de loonkosten van de doelgroepwerknemer. Voor de

---

² In 2004 werd het experiment buurt- en nabijheidsdiensten (BND) opgestart. In 2008 werden de BND-projecten door het besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei omgezet in lokale diensten voor buurtgerichte opvang en structureel geïntegreerd in het kinderopvanglandschap.

omkadering en loonkosten van de doelgroepwerknemers kunnen zij een beroep doen op Vlaamse/Brusselse en federale middelen van Werk en Sociale Economie.

De inkomsten van de voorschoolse lokale diensten uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden verrekend in de subsidies. Deze regeling zorgt ervoor dat het opvangen van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen geen nadelige financiële gevolgen heeft voor het werkingsbudget van de voorziening. De buitenschoolse lokale diensten kunnen vrij beschikken over de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen.

2.5 Zelfstandige onthaalouder

Zelfstandige onthaalouders vangen in een gezinswoning kinderen op in gezinsverband. Ze werken autonoom en bepalen dus zelf op welke uren en momenten ze opvang doen. Regelgevend is hierover niets vastgelegd. Zelfstandige onthaalouders vangen voornamelijk niet-schoolgaande kinderen op en mogen maximaal zeven kinderen tegelijkertijd opvangen (eigen kinderen tot en met de kleuterschool meegeteld).

Zelfstandige onthaalouders kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld van heel vroeg 's morgens, tot laat 's avonds, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang en opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Sommige zelfstandige onthaalouders hebben ook een aanbod van buitenschoolse opvang voor kinderen uit de basisschool.

Wettelijk gezien moeten deze onthaalouders hun opvangactiviteit enkel melden aan Kind en Gezin. De meesten kiezen er voor om een attest van toezicht van Kind en Gezin te verkrijgen. Dat brengt met zich mee dat ze moeten voldoen aan een aantal voorwaarden inzake de omgang met kinderen en ouders, veiligheid en gezondheid en inrichting van de ruimten.

Het attest van toezicht houdt ook in dat de voorziening geregeld geïnspecteerd wordt. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

Op 16 februari 2009 introduceerde de Vlaamse Regering het inkomensgerelateerd systeem (IKG) voor de zelfstandige onthaalouders. Dit betekent dat gezinnen ook in deze zelfstandige opvangvoorzieningen een financiële bijdrage betalen volgens hun inkomen, net zoals in de erkende en gesubsidieerde opvangvoorzieningen. Zelfstandige onthaalouders kunnen vrijwillig in dit systeem stappen. Het is enkel geldig voor kinderen die voorschools worden opgevangen. Voor de kinderen die reeds voor 16 februari 2009 werden opgevangen, is er een overgangsregeling.

Als de onthaalouder ingestapt is in het inkomensgerelateerd systeem, betalen de ouders een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. De overheid vult het verschil tussen de bijdrage van het gezin, berekend op basis van het inkomen, aan tot een gegarandeerde dagprijs (17,39 euro in 2010).

Bij alle andere onthaalouders, is het de onthaalouder zelf die bepaalt hoeveel de gezinnen moeten betalen.

Als de zelfstandige onthaalouder een attest van toezicht heeft, zijn de opvangkosten voor kinderen tot 12 jaar tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

De voornaamste bron van inkomsten zijn de financiële bijdragen van de gezinnen. Zelfstandige onthaalouders kunnen enkele vormen van beperkte ondersteuning ontvangen, bijvoorbeeld een startvergoeding en een verzekering voor persoonlijke ongevallen.

2.6 Zelfstandig kinderdagverblijf³

Zelfstandige kinderdagverblijven bieden opvang in groepsverband aan en hebben een capaciteit van minstens 8 plaatsen.

Zelfstandige kinderdagverblijven bepalen zelf hun openingsuren en -momenten. Regelgevend is hierover niets vastgelegd. Deze voorzieningen vangen vooral niet-schoolgaande kinderen op.

Zelfstandige kinderdagverblijven kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld van heel vroeg 's morgens, tot 's avonds laat, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang en opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Sommige voorzieningen hebben ook een aanbod van buitenschoolse opvang voor kinderen uit de basisschool.

Wettelijk gezien moeten deze zelfstandige voorzieningen hun opvangactiviteit enkel melden aan Kind en Gezin. De meesten kiezen er voor om een attest van toezicht van Kind en Gezin te verkrijgen. Dat brengt met zich mee dat ze moeten voldoen aan een aantal voorwaarden inzake de omgang met kinderen en ouders, veiligheid en gezondheid en inrichting van de ruimten.

Het attest van toezicht houdt ook in dat de voorziening geregeld geïnspecteerd wordt. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

Op 16 februari 2009 introduceerde de Vlaamse Regering het inkomensgerelateerd systeem (IKG) voor de zelfstandige kinderdagverblijven. Dit betekent dat gezinnen ook in deze zelfstandige opvangvoorzieningen een financiële bijdrage betalen volgens hun inkomen, net zoals in de erkende en gesubsidieerde opvangvoorzieningen. Zelfstandige kinderdagverblijven kunnen vrijwillig in dit systeem stappen. Het is enkel geldig voor kinderen die voorschools worden opgevangen. Voor de kinderen die reeds voor 16 februari 2009 werden opgevangen, is er een overgangsregeling.

Als het zelfstandig kinderdagverblijf ingestapt is in het inkomensgerelateerd systeem, betalen de ouders een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. De overheid vult het verschil tussen de

---

³ In het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 houdende de regeling van het attest van toezicht voor de zelfstandige opvangvoorzieningen, worden drie voorzieningstypes gedefinieerd: zelfstandige onthaalouder, zelfstandig kinderdagverblijf (de term mini-crèche wordt niet meer voorzien) en zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening.

bijdrage van het gezin, berekend op basis van het inkomen, aan tot een gegarandeerde dagprijs (25,75 euro in 2010).

Bij alle andere zelfstandige kinderdagverblijven, is het de opvangvoorziening zelf die bepaalt hoeveel de gezinnen moeten betalen.

Als het zelfstandig kinderdagverblijf een attest van toezicht heeft, zijn de opvangkosten voor kinderen tot 12 jaar tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

De voornaamste bron van inkomsten zijn de financiële bijdragen van de gezinnen. Zelfstandige kinderdagverblijven kunnen een financiële ondersteuning van Kind en Gezin krijgen als ze voldoen aan een aantal voorwaarden.

2.7 Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening⁴

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen bieden opvang in groepsverband aan en hebben een capaciteit van minstens 8 plaatsen.

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen bepalen zelf hun openingsuren en -momenten. Regelgevend is hierover niets vastgelegd. Deze voorzieningen vangen enkel schoolgaande kinderen op, vóór en na de school en tijdens vakantiedagen.

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen ook ruimere opvang aanbieden, bijvoorbeeld van heel vroeg 's morgens, tot 's avonds laat, tijdens het weekend, 's nachts, occasionele opvang en opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

Wettelijk gezien moeten deze zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen hun opvangactiviteit enkel melden aan Kind en Gezin. De meesten kiezen er voor om een attest van toezicht van Kind en Gezin te verkrijgen. Dat brengt met zich mee dat ze moeten voldoen aan een aantal voorwaarden inzake de omgang met kinderen en ouders, veiligheid en gezondheid en inrichting van de ruimten.

Het attest van toezicht houdt ook in dat de voorziening geregeld geïnspecteerd wordt. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

De zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening bepaalt zelf hoeveel de gezinnen betalen. Als de zelfstandige buitenschoolse voorziening een attest van toezicht heeft, zijn de opvangkosten voor kinderen tot 12 jaar tot op zekere hoogte fiscaal aftrekbaar.

---

⁴ In het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 houdende de regeling van het attest van toezicht voor de zelfstandige opvangvoorzieningen, worden drie voorzieningstypes gedefinieerd: zelfstandige onthaalouder, zelfstandig kinderdagverblijf (de term mini-crèche wordt niet meer voorzien) en zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening.

De voornaamste bron van inkomsten zijn de financiële bijdragen van de gezinnen. Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen een financiële ondersteuning van Kind en Gezin krijgen als ze voldoen aan een aantal voorwaarden.

2.8. Opvang via een gemandateerde voorziening

Een erkend kinderdagverblijf, een initiatief voor buitenschoolse opvang of een dienst voor onthaalouders kunnen een erkenning hebben of krijgen van Kind en Gezin als gemandateerde voorziening.

Een gemandateerde voorziening helpt ouders bij hun zoektocht naar opvang tijdens vroege of late uren, 's nachts, tijdens het weekend of naar occasionele opvang⁵. Gemandateerde voorzieningen helpen niet bij het zoekproces naar opvang tijdens gebruikelijke dagen en uren of voor opvang die niet past binnen de occasionele opvang zoals in de voetnoot beschreven.

Gemandateerde voorzieningen staan niet altijd zelf in voor de opvang en kunnen ouders doorverwijzen naar een opvangvoorziening die het kind wel kan opvangen op de gevraagde dagen of uren. Het werkingsgebied van gemandateerde voorzieningen omvat verschillende gemeenten.

Gemandateerde voorzieningen worden erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin. Dit betekent dat ze aan de wettelijke voorwaarden voldoen. Het personeel heeft bij regelgeving vastgelegde diploma's. De voorziening wordt geregeld geïnspecteerd. Het Agentschap Zorginspectie voert deze inspecties uit.

Wat ouders voor de opvang betalen, hangt af van de plaats waar de opvang plaats vindt.

---

⁵ d.i. kortdurende opvang van maximaal 6 maanden omwille van één van de volgende redenen: ouder werkt niet en vindt plots werk of start met een opleiding, ouder heeft een sollicitatiegesprek, er is een acute crisis in het gezin, het gezin heeft behoefte aan een kortstondige draaglastvermindering, of om sociaal/pedagogische redenen is het nodig dat het kind tijdens de dag buiten het gezin wordt opgevangen.

Niet iedere formele opvangvorm heeft een attest van toezicht, een erkenning of een toestemming van Kind en Gezin of valt onder de bevoegdheid van Kind en Gezin.

- Schoolopvang

Heel wat scholen vangen kinderen op voor en na de schooluren. Het aantal begeleiders, de opleiding van de begeleiders, de inrichting en de grootte van de ruimte, de manier van omgaan met ouders en kinderen en de opvangprijs zijn niet wettelijk vastgelegd. De school heeft hierin de volledige autonomie.

Scholen zijn verplicht om deze opvang te melden aan Kind en Gezin. Kind en Gezin laat deze opvang niet controleren, tenzij er een klacht komt of er iets ernstigs gebeurt. Het Agentschap Zorginspectie gaat dan na in welke omstandigheden de kinderen worden opgevangen en of die opvangsituatie aanvaardbaar is.

Scholen kunnen voor deze opvang ook een attest van toezicht aanvragen bij Kind en Gezin. In dat geval gaat Kind en Gezin na of de opvang voldoet aan de wettelijke voorwaarden. Die voorwaarden zijn dezelfde als voor een attest van toezicht bij een zelfstandig kinderdagverblijf.

- Vakantieopvang via jeugdwerking, ziekenfonds of andere organisaties

Tijdens schoolvakanties zijn er tal van activiteiten en kampen voor schoolgaande kinderen zoals speelpleinwerking, grabbelpasactiviteiten, activiteiten of kampen van sport-, jeugd-, cultuur- of andere vakantieorganisaties. Voor al deze opvangvormen is Kind en Gezin niet bevoegd om na te gaan of de activiteiten aan bepaalde voorwaarden voldoen.

- Opvang van zieke kinderen

Hoewel sommige formele opvangvormen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, ook opvang van zieke kinderen bij de ouders thuis doen, bestaat er nog andere georganiseerde opvang van zieke kinderen. Sommige ziekenfondsen, OCMW's en gemeenten bieden immers thuisopvang voor zieke kinderen aan. Ook sommige bedrijven bieden deze mogelijkheid aan wanneer de kinderen van hun werknemers ziek zijn.

Kind en Gezin is voor deze opvangvormen niet bevoegd om na te gaan of de opvang aan bepaalde voorwaarden voldoet.

Hoofdstuk 2: Kinderopvang in cijfers

1. Aantal opvangvoorzieningen

Eind 2010 waren er 368 erkende kinderdagverblijven, waaronder 37 kinderdagverblijven die buitenschoolse opvang in aparte lokalen aanbieden. Daarnaast waren er 190 diensten voor onthaalouders en 248 initiatieven voor buitenschoolse opvang actief. In 2010 kunnen we in totaal 34 lokale diensten voor buurtgerichte opmerken.

Het aantal door Kind en Gezin erkende en gesubsidieerde voorzieningen is in 2010 toegenomen (+1,5%). In 2010 zijn er twee diensten voor onthaalouders minder dan in 2009.

Eind 2010 waren er 1488 zelfstandige kinderdagverblijven, 1061 zelfstandige onthaalouders en 102 zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen met een attest van toezicht van Kind en Gezin. Dit maakt een totaal van 2651 zelfstandige voorzieningen met een attest van toezicht van Kind en Gezin, wat een toename is van 2,2% in vergelijking met 2009. We stellen in 2010 een daling vast van het aantal zelfstandige onthaalouders.

Opvangvoorzieningen		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	363	368
Diensten voor onthaalouders	192	190
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	17	23
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	36	37
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	247	248
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	8	11
Gemandateerde voorzieningen	63	63
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	890(1)	903(1)
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	1 374	1 488
Zelfstandige onthaalouders	1 123	1 061
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	98	102
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	2 595	2 651
Algemeen totaal	3 485	3 554

2. *Aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht*

(1) Om dubbel tellingen te voorkomen is de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van de erkende kinderdagverblijven niet opgenomen in het totaal.

Volledig nieuwe opvangvoorzieningen

In de erkende (en gesubsidieerde) sector verstaan we onder volledig nieuwe opvangvoorzieningen die kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders en initiatieven voor buitenschoolse opvang waarvan de erkenning ingaat in 2010. Voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang gaat het om nieuwe voorzieningen en niet om nieuwe vestigingsplaatsen. Wijzigingen in voorzieningstype, bijvoorbeeld een peuterspeelplaats die crèche wordt, worden niet als nieuwe voorziening geregistreerd. In de erkende (en gesubsidieerde) sector waren er in 2010 15 nieuwe voorzieningen. Het gaat voornamelijk om nieuwe lokale diensten voor buurtgerichte opvang en nieuwe erkende kinderdagverblijven. Dit zijn voorzieningen die opgericht werden als gevolg van de laatste uitbreidingsrondes.

In de zelfstandige opvang met een attest van toezicht wordt een nieuwe voorziening gedefinieerd als een voorziening die in 2010 voor het eerst een attest van toezicht aanvraag. Wijzigingen in het type van voorziening, overnames door een nieuwe verantwoordelijke en verhuizingen worden niet als nieuwe voorziening beschouwd. In de zelfstandige sector ligt het aantal voorzieningen dat erbij is gekomen merkbaar hoger dan in de erkende sector (N=286), maar ligt toch lager dan in 2009.

Volledig nieuwe opvangvoorzieningen		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	10	3
Diensten voor onthaalouders (1)	0	1
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	6
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	0	2
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	1	3
Gemandateerde voorzieningen	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	11	15
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	171	169
Zelfstandige onthaalouders	129	101
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	18	16
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	318	286
Algemeen totaal	329	301

3. Aantal volledig nieuwe erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal volledig nieuwe opvangvoorzieningen met attest van toezicht

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(2) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(3) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

Stoppende opvangvoorzieningen

Het gaat hier om de 'echte' stopzettingen. Een wijziging in het voorzieningstype, bijvoorbeeld een zelfstandige onthaalouder die zich aansluit bij een dienst of een fusie van twee voorzieningen, wordt niet als stopzetting geregistreerd. Specifiek voor de zelfstandige sector worden ook verhuizingen en overnames door een nieuwe verantwoordelijke niet als stopzetting geregistreerd.

In de erkende sector zijn er vier stopzettingen geweest. Het gaat om de stopzetting van drie diensten voor onthaalouders en één kinderdagverblijf. In de zelfstandige sector is het aantal stopzettingen toegenomen in vergelijking met 2009.

Stoppende opvangvoorzieningen		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	1
Diensten voor onthaalouders	2	3
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0	0
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0	0
Gemandateerde voorzieningen	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	2	4
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	41	49
Zelfstandige onthaalouders	155	143
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	4	15
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	200	207
Algemeen totaal	202	211

4. Aantal stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Aantal intrekkingen van de erkenning of van het attest van toezicht

In de erkende (en gesubsidieerde) sector werden 2 erkenningen ingetrokken. Het gaat om de intrekking van de erkenning van de vestigingsplaats van 1 initiatief voor buitenschoolse opvang en om de intrekking van de erkenning van 1 dienst. Het aantal zelfstandige opvangvoorzieningen waarvan het attest van toezicht werd ingetrokken, kent in 2010 een stijging tegenover 2009 (van 36 naar 40). De redenen om het attest van toezicht in te trekken, hebben in het merendeel van de gevallen te maken met de veiligheid van de accommodatie, de begeleiding van het kind, de bezetting en de personeelsomkadering, de functionaliteit van de accommodatie en de hygiëne en gezondheid.

Intrekkingen		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor onthaalouders	0	1
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	4	1
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0	0
Gemandateerde voorzieningen	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	4	2
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	21	28
Zelfstandige onthaalouders	15	11
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	0	1
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	36	40
Algemeen totaal	40	42

5. Aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen waarvan de erkenning werd ingetrokken en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht waarvan het attest van toezicht werd ingetrokken

Aantal beroepsdossiers

Erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen kunnen tegen een aantal beslissingen beroep aantekenen bij de minister, die hierover een advies vraagt aan de adviserende beroepscommissie van de Vlaamse Gezins- en Welzijnsraad. Het gaat hierbij om een gehele of gedeeltelijke weigering van een principiële akkoord, een erkenning of subsidiëring, een intrekking van een erkenning of een weigering van de verlenging van de erkenning. Het aantal beroepsdossiers in de erkende sector is sterk afgenomen tegenover 2009. Geen enkel beroep werd ingewilligd.

Zelfstandige opvangvoorzieningen kunnen bij Kind en Gezin beroep aantekenen tegen het niet-toekennen van een attest van toezicht of de verlenging ervan, het niet-toekennen van een capaciteitsuitbreiding en het intrekken van een attest van toezicht. Het aantal in 2010 ingediende beroepsdossiers in de zelfstandige sector, is sterk gestegen tegenover 2009. In totaal werden 7 van de 22 beroepsdossiers ingewilligd.

Door de afname van het aantal beroepsdossiers in de erkende sector, is het totaal aantal beroepsdossiers in 2010 ten opzichte van 2009 lichtjes gedaald.

Beroepsdossiers		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	12 (0)	1 (0)
Diensten voor onthaalouders	1 (0)	0 (0)
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	1 (0)	0 (0)
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0 (0)	2 (0)
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0 (0)	0 (0)
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	0 (0)	0 (0)
Gemandateerde voorzieningen	0 (0)	0 (0)
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	14 (0)	3 (0)
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	7 (2)	14 (4)
Zelfstandige onthaalouders	6 (1)	8 (3)
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	0 (0)	0 (0)
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	13 (3)	22 (7)
Algemeen totaal	27 (3)	25 (7)

6. *Aantal ingediende beroepsdossiers (en aantal ingewilligde dossiers)*

2. Aantal opvangplaatsen

Het totaal aantal plaatsen met een erkenning of met een attest van toezicht van Kind en Gezin, bedraagt eind 2010 120 018. Dit is een toename met 4281 plaatsen (+3,7%) tegenover 2009.

In de erkende sector is het aantal plaatsen in alle voorzieningstypes toegenomen. In totaal neemt het aantal plaatsen in de erkende opvang toe met 1373 (+1,8%).

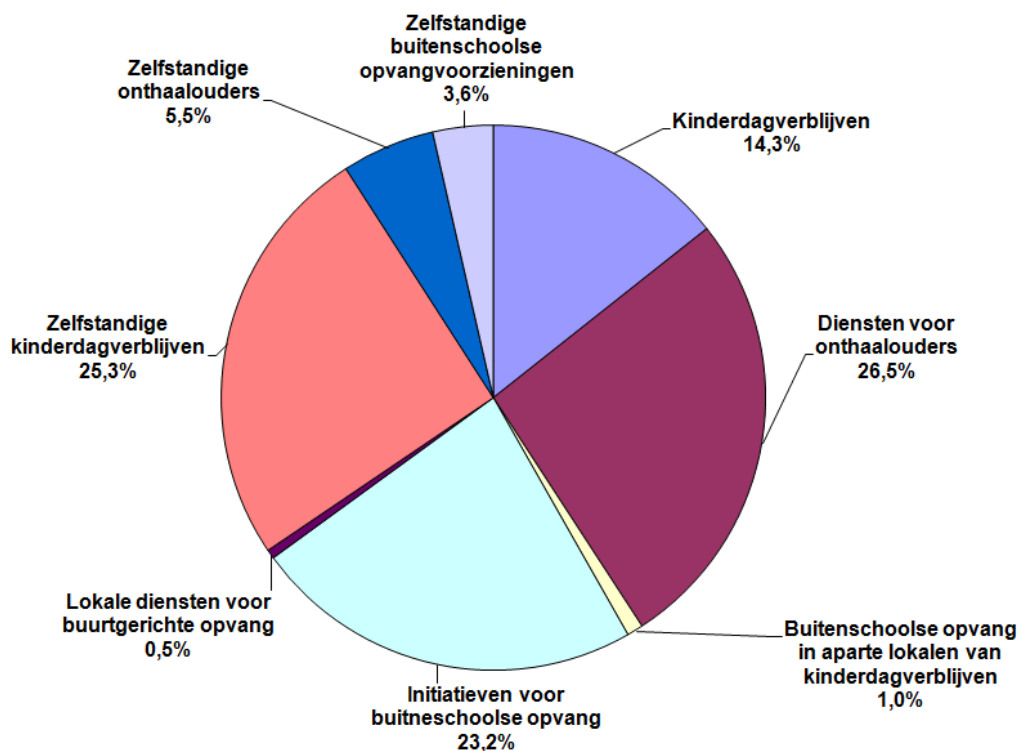
De zelfstandige opvangplaatsen met een attest van toezicht zijn toegenomen met bijna 3000 (+7,6%). De stijging van het aantal plaatsen ligt hierdoor hoger dan in de erkende sector. De belangrijkste toename merken we op voor de zelfstandige kinderdagverblijven.

Voor een overzicht van het *aantal opvangplaatsen per provincie* verwijzen we naar tabel 9.

Opvangplaatsen		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	16 739	17 217
Diensten voor onthaalouders (1)	31 667	31 757
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	283	395
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	1 076	1 153
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	27 319	27 886
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	205	254
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	77 289	78 662
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	27 485	30 410
Zelfstandige onthaalouders (1)	6 980	6 638
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	3 983	4 308
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	38 448	41 356
Algemeen totaal	115 737	120 018

7. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht

(1) Een deel van deze capaciteit wordt opgevuld door eigen kinderen onder de 6

8. Verdeling aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht – 2010

	Opgangplaatsen per provincie											
	Antwerpen		Vlaams-Brabant		Brussels Gewest		West-Vlaanderen		Oost-Vlaanderen		Limburg	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin												
Kinderdagverblijven	4 078	4 226	3 615	3 628	2 186	2 235	2 044	2 073	3 353	3 544	1 463	1 511
Diensten voor onthaalouders (1)	7 994	8 003	4 299	4 217	34	34	6 331	6 334	7 844	7 901	5 165	5 268
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	97	117	0	14	28	28	66	92	82	134	10	10
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	77	77	151	151	0	0	279	285	286	353	283	287
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	6 809	6 899	3 744	3 835	446	591	4 953	4 964	6 075	6 167	5 292	5 430
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	10	20	52	52	0	0	73	98	20	20	50	64
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	19 065	19 342	11 861	11 897	2 694	2 888	13 746	13 846	17 660	18 119	12 263	12 570
Met attest van toezicht van Kind en Gezin												
Zelfstandige kinderdagverblijven	5 976	6 936	4 838	5 165	4 830	4 990	4 998	5 689	5 811	6 336	1 032	1 294
Zelfstandige onthaalouders (1)	925	881	1 291	1 196	219	205	2 655	2 524	1 634	1 573	256	259
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	493	713	1 145	1 044	839	845	764	818	240	310	502	578
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	7 394	8 530	7 274	7 405	5 888	6 040	8 417	9 031	7 685	8 219	1 790	2 131
Algemeen totaal	26 459	27 872	19 135	19 302	8 582	8 928	22 163	22 877	25 345	26 338	14 053	14 701

9. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht per provincie

(1) Een deel van deze capaciteit wordt opgevuld door eigen kinderen onder de 6 jaar

Aantal opvangplaatsen in nieuwe voorzieningen

In de erkende sector gaat het hier over plaatsen in volledig nieuwe voorzieningen. Dit zijn kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders en initiatieven voor buitenschoolse opvang waarvan de erkenning ingaat in 2010. Voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang gaat het om plaatsen in nieuwe voorzieningen en niet om nieuwe vestigingsplaatsen. Wijzigingen in voorzieningstype, bijvoorbeeld een peuterspeelplaats die een crèche wordt, worden niet als nieuwe voorziening geregistreerd. In de erkende sector kwamen er in 2010 354 plaatsen bij door nieuwe voorzieningen. Dit aantal is lichtjes gestegen in vergelijking met 2009.

In de zelfstandige opvang met een attest van toezicht gaat het om plaatsen in een voorziening die in 2010 voor het eerst een attest van toezicht heeft aangevraagd. Wijzigingen in het type van voorziening, overnames door een nieuwe verantwoordelijke en verhuizingen worden niet als nieuwe voorziening beschouwd. In de zelfstandige sector komen er 4429 plaatsen bij door nieuwe voorzieningen. Dit aantal ligt lager dan in 2009.

Opvangplaatsen in nieuwe voorzieningen		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	298	84
Diensten voor onthaalouders (1)	0	50
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	0	96
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	0	86
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)	25	38
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	323	354
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	3 093	3 333
Zelfstandige onthaalouders	835	638
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen)	893	458
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	4 821	4 429
Algemeen totaal	5 144	4 783

10. Aantal plaatsen bij volledig nieuwe erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal plaatsen bij volledig nieuwe opvangvoorzieningen met attest van toezicht

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(2) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(3) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

Weggefallen plaatsen in stoppende voorzieningen

Het gaat hier om plaatsen die wegvallen als gevolg van 'echte' stopzettingen. Een wijziging in het voorzieningstype, bijvoorbeeld een zelfstandige onthaalouder die zich aansluit bij een dienst of een fusie van twee voorzieningen, wordt immers niet als stopzetting geregistreerd. Specifiek voor de

zelfstandige sector worden ook verhuizingen en overnames door een nieuwe verantwoordelijke niet als stopzetting geregistreerd.

In de erkende sector zijn 505 plaatsen weggevallen wegens stopzettingen van drie diensten voor onthaalouders. In de zelfstandige sector zijn er 2073 plaatsen weggevallen.

Het totaal aantal weggevallen plaatsen ligt hoger dan in 2009, t.g.v. het hoger aantal stopzettingen in de zelfstandige sector (opvang met een attest van toezicht).

Weggevallen plaatsen in stoppende voorzieningen		
	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	28
Diensten voor onthaalouders	276	477
Lokale diensten voor buurt gerichte opvang (voorschools)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0	0
Lokale diensten voor buurt gerichte opvang (buitenschools)	0	0
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	276	505
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Zelfstandige kinderdagverblijven	642	833
Zelfstandige onthaalouders	713	876
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	164	364
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	1 519	2 073
Algemeen totaal	1 795	2 578

11. Aantal weggevallen plaatsen bij stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal weggevallen plaatsen bij stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen

In het Vlaamse Gewest zijn er per 1000 kinderen onder de 3 jaar 370,3 plaatsen beschikbaar. Het aantal plaatsen per 1000 kinderen is gestegen tegenover 2009. Ongeveer zes op tien voorschoolse plaatsen worden gerealiseerd in de erkende sector, vier op tien in de zelfstandige sector.

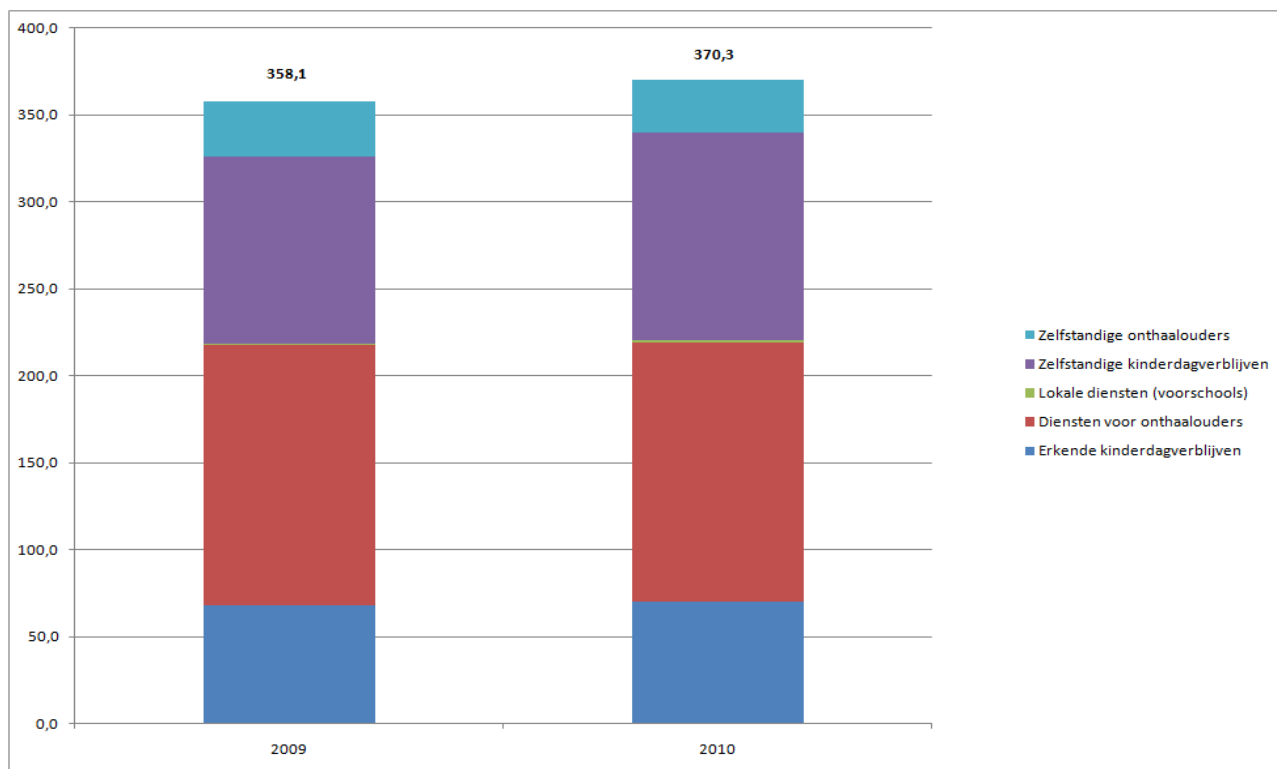
Opvangplaatsen per duizend kinderen (1)

	2009	2010
Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin		
Kinderdagverblijven	68,0	69,9
Diensten voor onthaalouders (2)	149,6	149,3
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	1,0	1,3
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	218,6	220,5
Met attest van toezicht van Kind en Gezin		
Zelfstandige kinderdagverblijven	107,4	119,5
Zelfstandige onthaalouders (2)	32,1	30,3
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	139,5	149,8
Algemeen totaal	358,1	370,3

12. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is echter niet mogelijk te ramen hoeveel plaatsen voor buitenschoolse opvang gebruikt worden. Het aantal plaatsen in voorzieningen die alleen buitenschoolse opvang aanbieden, werd wel in mindering gebracht. Het aantal plaatsen wordt afgezet tegen het aantal kinderen onder de 3 jaar door Kind en Gezin geregistreerd in de Miragedatabank. De officiële bevolkingsstatistieken omvatten alleen de 'de jure'-bevolking terwijl de Miragedatabank nagenoeg alle kinderen omvat die wonen in het Vlaamse Gewest.

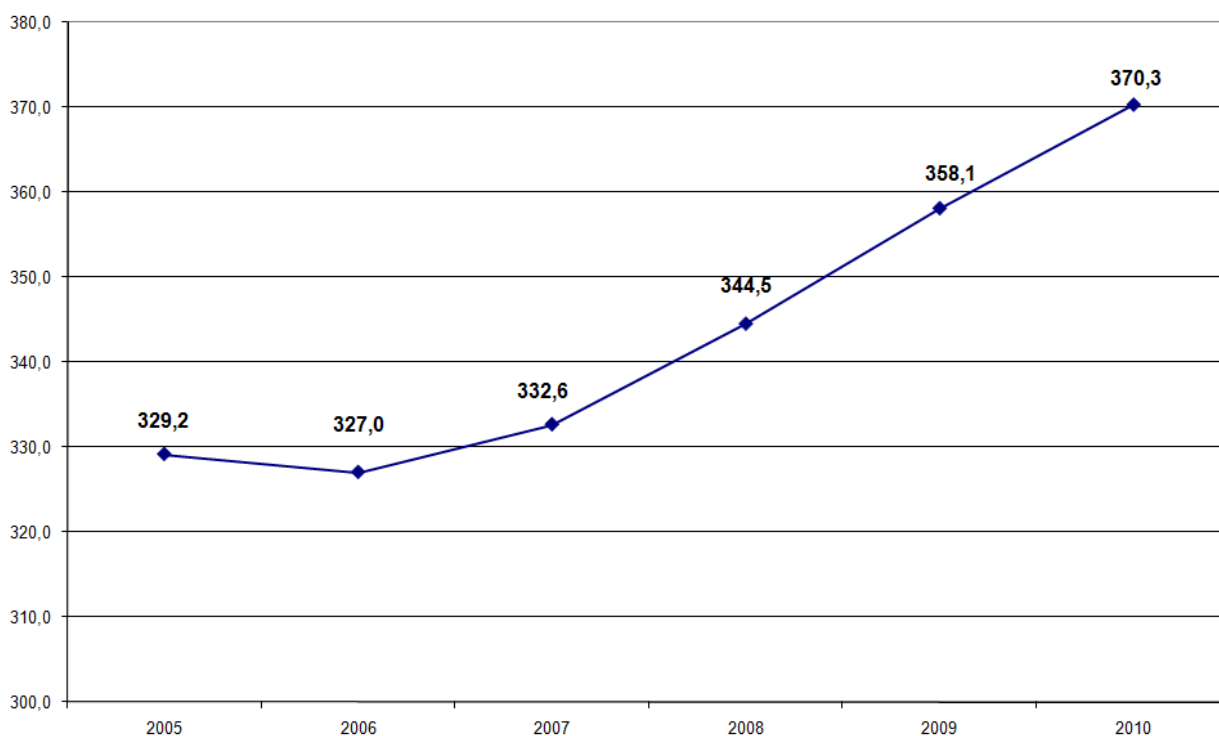
(2) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

13. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest

Sinds 2005 gaat het aantal plaatsen per 1000 kinderen in stijgende lijn. Enkel in 2006 zien we een lichte daling van het aantal plaatsen per 1000 kinderen. Dat kan verklaard worden door het gegeven dat het aantal kinderen onder de 3 jaar in dat jaar sneller gestegen is dan het aantal plaatsen.

14. Evolutie van het aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest

Het totale aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen verschilt van provincie tot provincie. In 2010 telt West-Vlaanderen relatief gezien het hoogste aantal en Limburg het laagste.

Het aantal erkende opvangplaatsen per 1000 kinderen verschilt eveneens in elke provincie, hoewel de verschillen kleiner zijn. Limburg telt verhoudingsgewijs het hoogste aantal erkende plaatsen per 1000 kinderen. De provincie Antwerpen telt het laagste aantal erkende plaatsen per 1000 kinderen.

Wat het aantal plaatsen per 1000 kinderen in de zelfstandige sector betreft, telt West-Vlaanderen veruit het hoogste aantal en Limburg het laagste. De verschillen tussen de provincies zijn groter in de zelfstandige sector dan in de erkende sector.

Opvangplaatsen per 1000 kinderen per provincie (1)										
	Antwerpen		Vlaams-Brabant		West-Vlaanderen		Oost-Vlaanderen		Limburg	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>										
Kinderdagverblijven	63,0	65,0	102,6	102,4	56,6	57,5	66,3	70,7	52,7	54,1
Diensten voor onthaalouders (2)	126,3	126,2	122,1	119,3	176,2	175,8	157,6	157,6	190,0	192,7
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (voorschools)	1,4	1,7	0	0	1,5	1,9	1,1	1,6	0,4	0,4
Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	190,7	192,9	224,7	221,7	234,3	235,2	225,0	229,9	243,1	247,2
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>										
Zelfstandige kinderdagverblijven	94,8	108,1	137,8	147,0	139,2	157,6	116,6	126,6	38,1	47,5
Zelfstandige onthaalouders (2)	14,8	13,8	36,7	33,7	74,4	70,5	32,8	31,7	9,4	9,5
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	109,6	121,9	174,5	180,7	213,6	228,1	149,4	158,3	47,5	57,0
Algemeen totaal	300,3	314,8	399,2	402,4	447,9	463,3	374,4	388,2	290,6	304,2

15. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar per provincie

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. . Het is echter niet mogelijk te ramen hoeveel plaatsen voor buitenschoolse opvang gebruikt worden. Het aantal plaatsen in voorzieningen die alleen buitenschoolse opvang aanbieden, werd wel in mindering gebracht. Het aantal plaatsen wordt afgezet tegen het aantal kinderen onder de 3jaar door Kind en Gezin geregistreerd in de Miragedatabank. De officiële bevolkingsstatistieken omvatten alleen de 'de jure'-bevolking terwijl de Miragedatabank nagenoeg alle kinderen omvat die wonen in het Vlaamse Gewest.

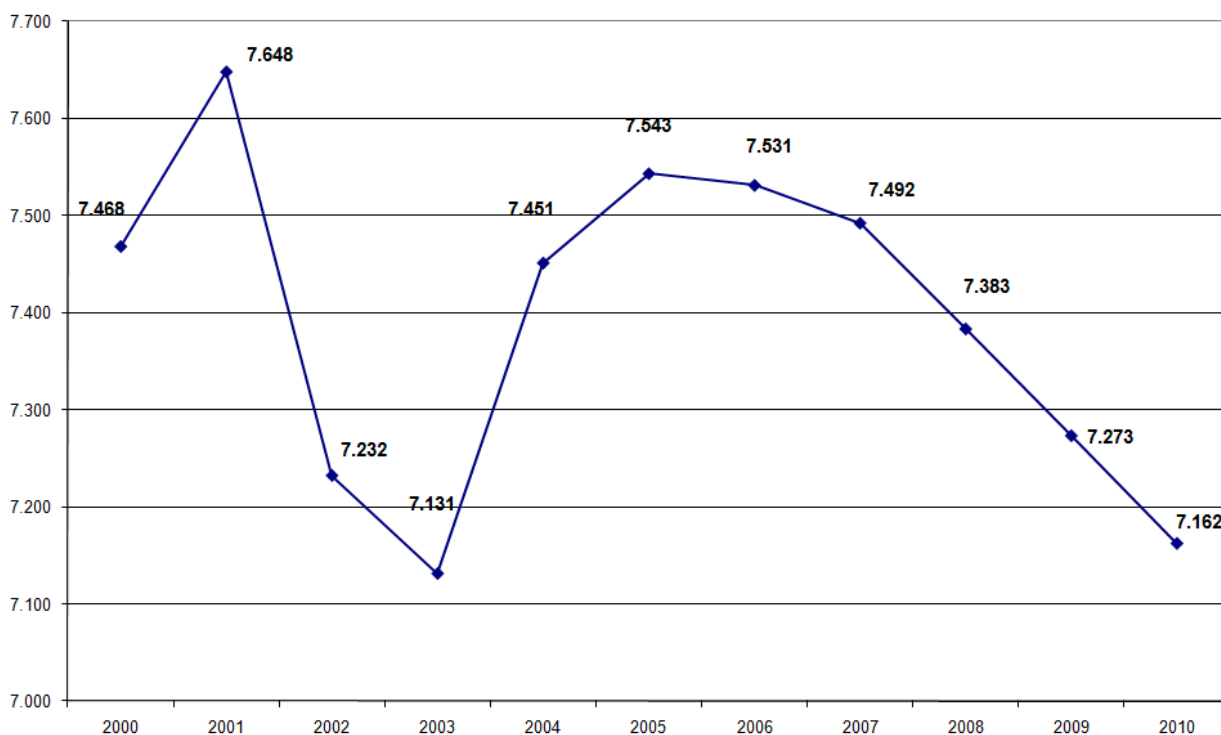
(2) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

3. Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders

Het aantal onthaalouders dat aangesloten is bij een dienst is opnieuw gedaald (-1,5 %): eind 2010 zijn er in Vlaanderen 7162 onthaalouders aangesloten bij een dienst. Deze daling doet zich in elke provincie voor. Enkel in het Brussels Gewest is 1 onthaalouder bijgekomen.

Aangesloten onthaalouders per provincie		
	2009	2010
Antwerpen	1876	1836
Vlaams-Brabant	898	873
Brussels Gewest	7	8
West-Vlaanderen	1401	1388
Oost-Vlaanderen	1786	1771
Limburg	1305	1286
Algemeen totaal	7273	7162

16. Aantal onthaalouders aangesloten bij een dienst voor onthaalouders per provincie

17. Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders

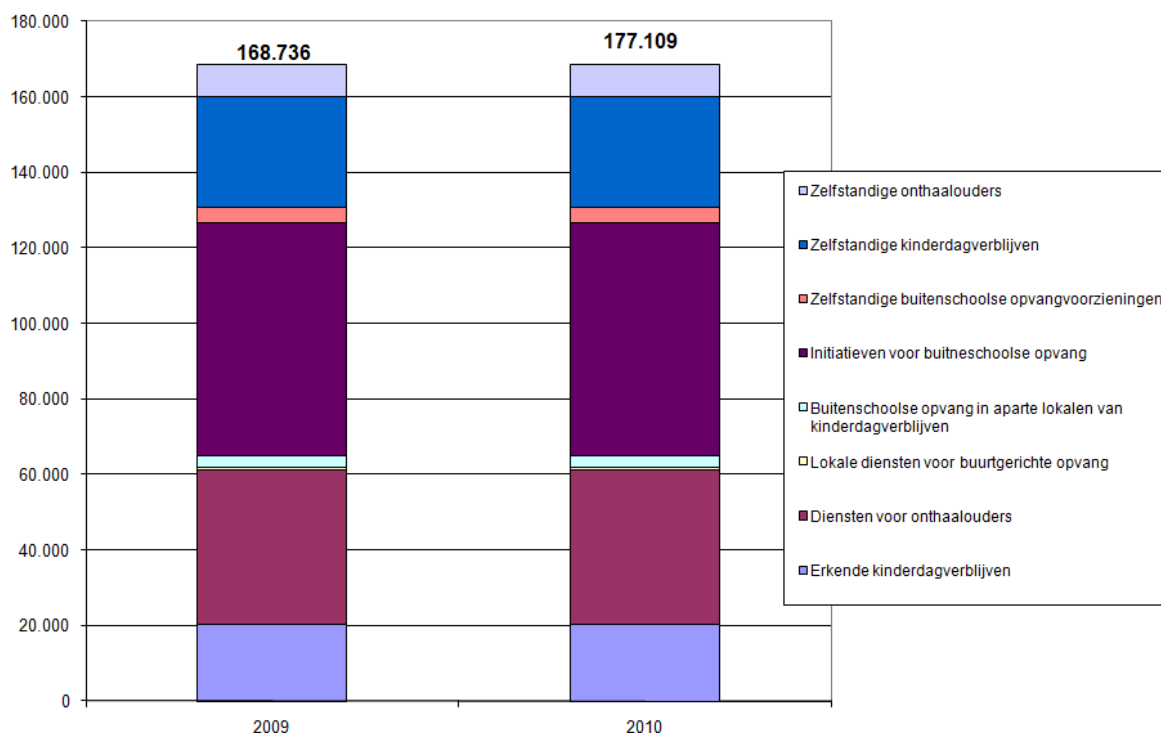
4. Aanwezige kinderen

Aantal aanwezige kinderen

Het cijfer van de aanwezige kinderen toont aan hoeveel verschillende kinderen er kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare capaciteit. Sinds 2004 worden de aanwezige kinderen geteld tijdens de week van 1 februari, naar analogie met de telling van de onderwijspopulatie. Een beperkt aantal voorzieningen stuurde het registratieformulier niet terug, zodat het aantal ontbrekende kinderen moest worden geraamd. Daarvoor werd per voorzieningstype de ratio berekend van het aantal aanwezige kinderen per plaats van de voorzieningen die de gegevens wel doorstuurden. Deze ratio werd dan toegepast op de ontbrekende capaciteit.

In de week van 1 februari 2010 waren in Vlaanderen in totaal 177.109 kinderen aanwezig in de opvang. Dat is 5,0% meer dan in 2009. Het aantal kinderen dat voorschools wordt opgevangen stijgt met 7,2%. Het aantal kinderen dat buitenschools wordt opgevangen stijgt met 2,4%. De stijging van het aantal aanwezige kinderen is relatief het grootst bij de voorzieningstypes die werken met een attest van toezicht.

Bijna driekwart van de kinderen wordt opgevangen in een erkende voorziening. Ruim de helft van het totaal aantal kinderen verblijft in 2010 in de voorschoolse opvang. Deze verhoudingen zijn nagenoeg ongewijzigd gebleven tegenover 2009.

18. *Aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2009 en in de week van 1 februari 2010 in Vlaanderen*

Aanwezige kinderen						
	Voorschools (1)		Buitenschools		Totaal	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>						
Kinderdagverblijven	20 255	21 719	166	179	20 421	21 898
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang	330	389	260	386	590	775
Diensten voor onthaalouders	34 120	34 644	6 791	6 443	40 911	41 087
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	3 (2)	26	2 923	2 883	2 926	2 909
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	7 (2)	10	61 893	63 639	61 900	63 649
Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin	54 715	56 788	72 033	73 530	126 748	130 318
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>						
Zelfstandige kinderdagverblijven	28 088	32 684	1 254	1 279	29 342	33 963
Zelfstandige onthaalouders	7 597	7 346	969	885	8 566	8 231
Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen	30	107	4 050	4 490	4 080	4 597
Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin	35 715	40 137	6 273	6 654	41 988	46 791
Algemeen totaal	90 430	96 925	78 306	80 184	168 736	177 109

19. Aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2009 en in de week van 1 februari 2010 in Vlaanderen

(1) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool

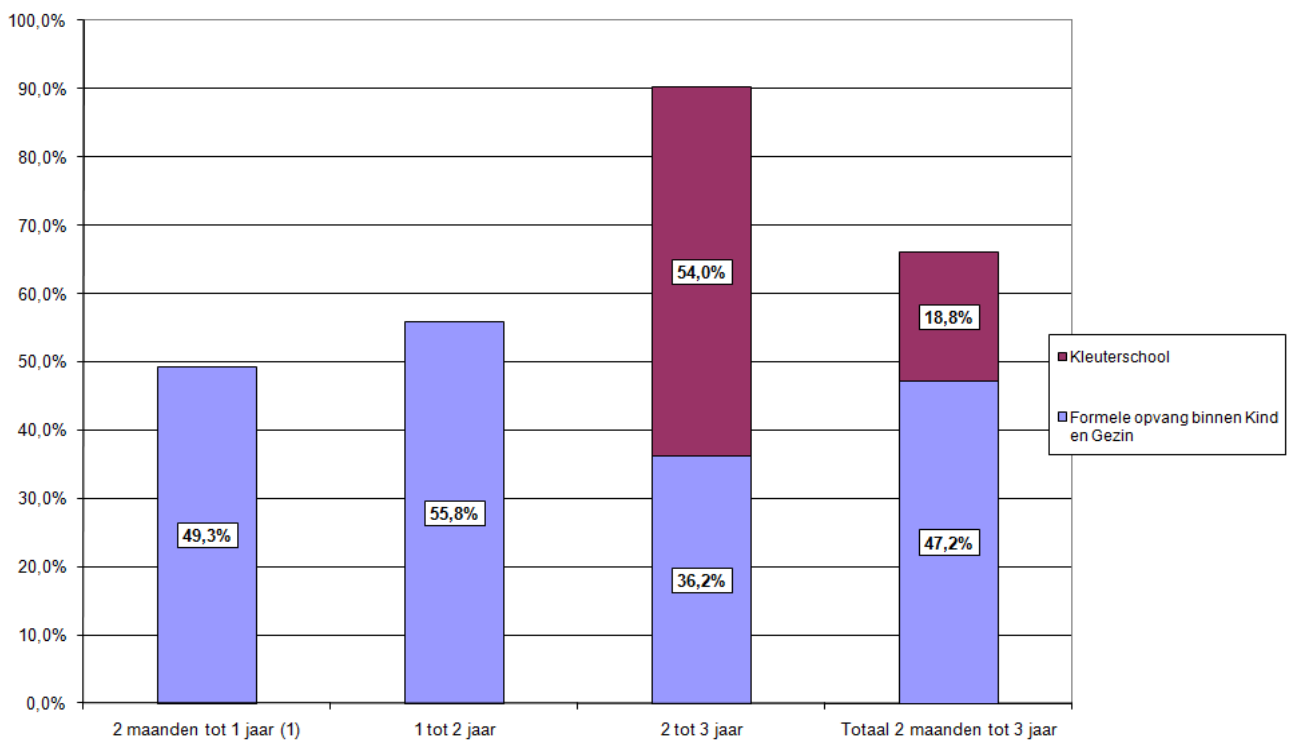
(2) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar school gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen

Gebruik van formele kinderopvang binnen Kind en Gezin⁶

De cijfers over het gebruik van formele opvang zijn gebaseerd op een registratie van de aanwezige kinderen in de week van 1 februari in alle formele kinderopvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin in het Vlaamse Gewest.

Het aantal aanwezige kinderen onder de 3 jaar wordt afgezet tegen het totaal aantal kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest door Kind en Gezin geregistreerd in de Miragedatabank. We gebruiken de gegevens uit Mirage omdat de officiële bevolkingsstatistiek alleen de 'de jure'-bevolking omvatten. De Miragedatabank daarentegen omvat nagenoeg alle kinderen die in het Vlaamse Gewest wonen. Een bijkomende reden is de late beschikbaarheid van de officiële bevolkingsstatistiek.

Voor de kinderen van 3 tot 12 jaar is de Miragedatabank echter niet bruikbaar en werken we met de officiële bevolkingscijfers.

20. Kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin en in kleuterscholen in het Vlaamse Gewest naar leeftijdsjaar – 2010 (percentage)

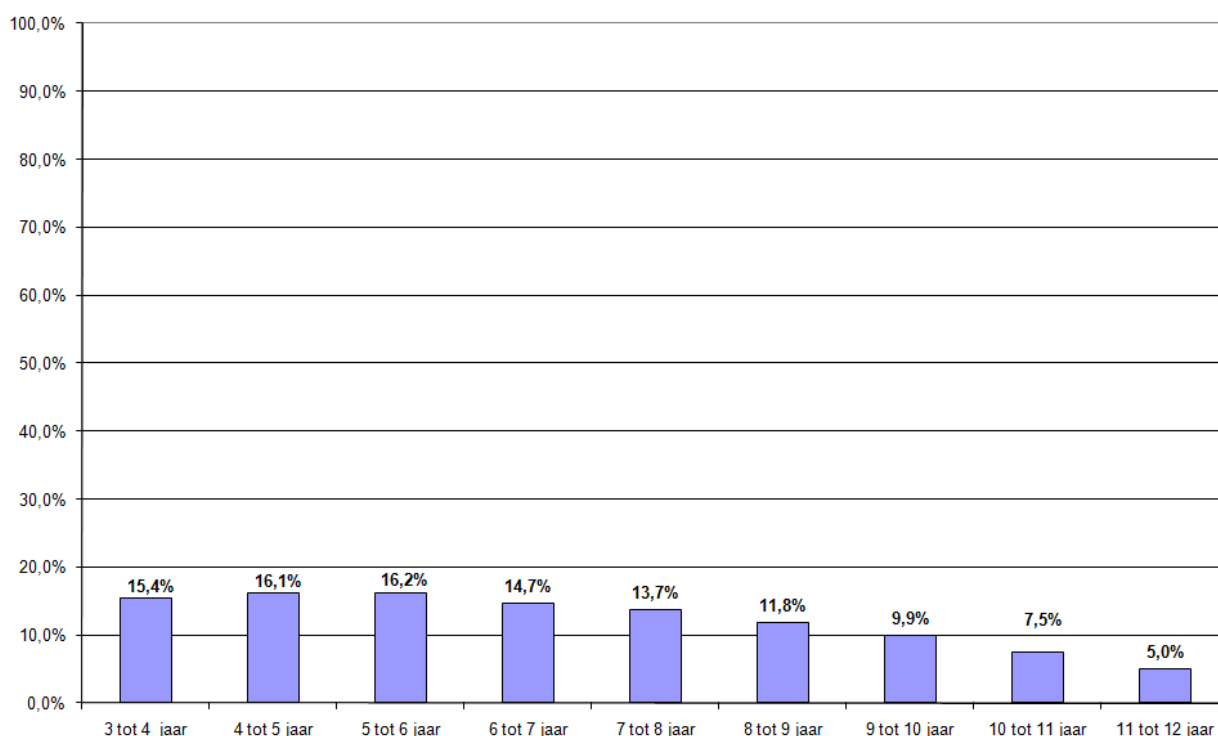
Percentage berekend op het aantal kinderen op 01/01/2010 wonend in het Vlaamse Gewest volgens de Miragedatabank. Voor kinderen jonger dan 1 jaar werd gerekend met 10/12den van de totale groep

Het gebruik van formele kinderopvang ligt het hoogst bij kinderen van 1 tot 2 jaar: 55,8% van deze kinderen maakt gebruik van formele opvang. Van de kinderen van 2 maanden tot 12 maanden maakt 49,3% gebruik van formele opvang. Bij kinderen tussen 2 en 3 jaar loopt het gebruik terug tot

⁶ Formele opvang binnen Kind en Gezin: erkende en/of gesubsidieerde kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders, buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven, zelfstandige onthaalouders, zelfstandige buitenschoolse voorzieningen, zelfstandige kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang.

36,2%; deels gaat het hier al om opvang in een buitenschools opvanginitiatief. Vanaf de leeftijd van 3 jaar maakt hoogstens nog ongeveer 16,2% van de kinderen gebruik van formele opvang binnen Kind en Gezin.

Voor de leeftijdsgroep van 2,5 tot 3 jaar kan er zowel van voorschoolse kinderopvang als van het schoolstelsel gebruikgemaakt worden. Van de kinderen tussen 2 en 3 jaar was in de week van 1 februari 2010 54,0% ingeschreven in een kleuterschool. Nemen we dat samen met het cijfer van de formele opvang binnen Kind en Gezin, dan blijkt dat 90,2% van de kinderen van 2 tot 3 jaar één van beide systemen gebruikt⁷.

21. Kinderen van 3 tot 12 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin in het Vlaamse Gewest naar leeftijdjaar – 2010 (percentage)

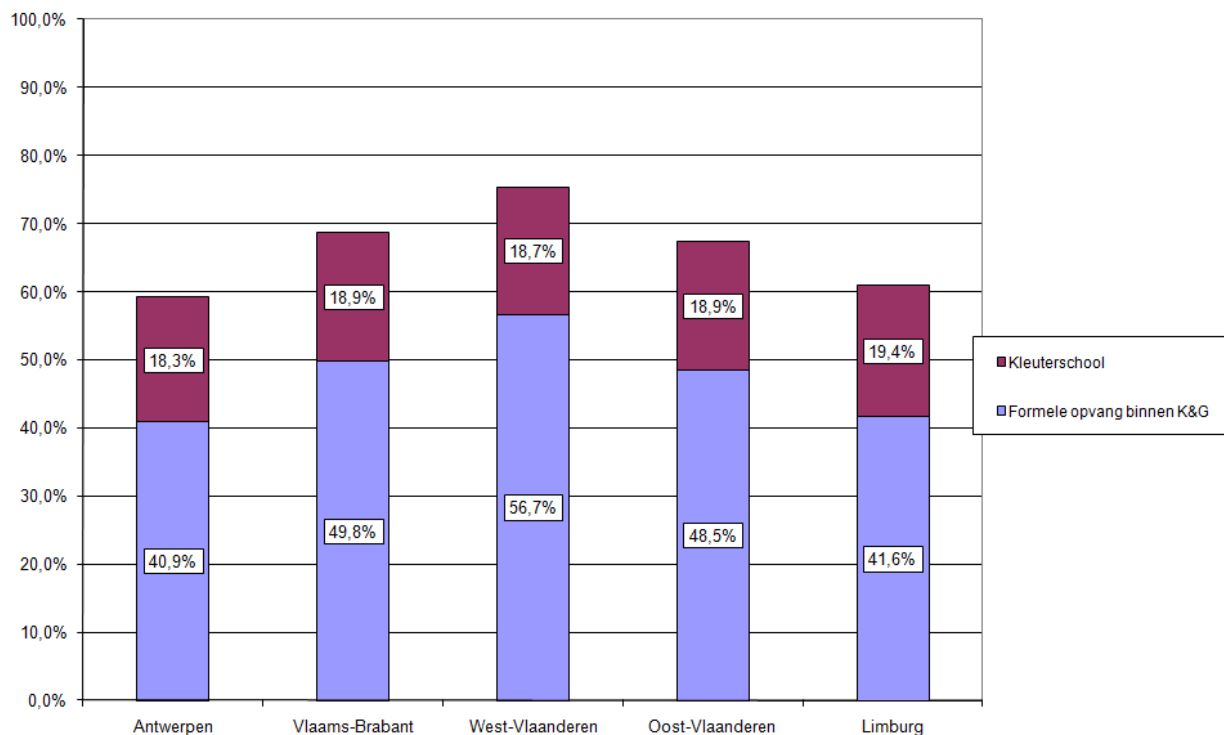
Percentage berekend op het aantal kinderen dat volgens de officiële bevolkingsstatistieken op 1/1/2010 in het Vlaamse Gewest woont, verhoogd met een fractie bepaald op basis van de Miragedatabank. Zo worden ook de kinderen buiten de 'de jure'-bevolking meegeteld.

Het gebruik van formele opvang bij kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar ligt het hoogst in West-Vlaanderen (56,7%). In de provincies Antwerpen (40,9%) en Limburg (41,6%) ligt het heel wat lager. De provincies Vlaams-Brabant (49,8%) en Oost-Vlaanderen (48,5%) bevinden zich hiertussen.

Het gebruik van de kleuterschool binnen de groep kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar ligt het hoogst in Limburg (19,4%) en het laagst in Antwerpen (18,3%).

⁷ Kinderen in de overgangsfase tussen kinderopvang en kleuteronderwijs werden maar eenmaal geteld.

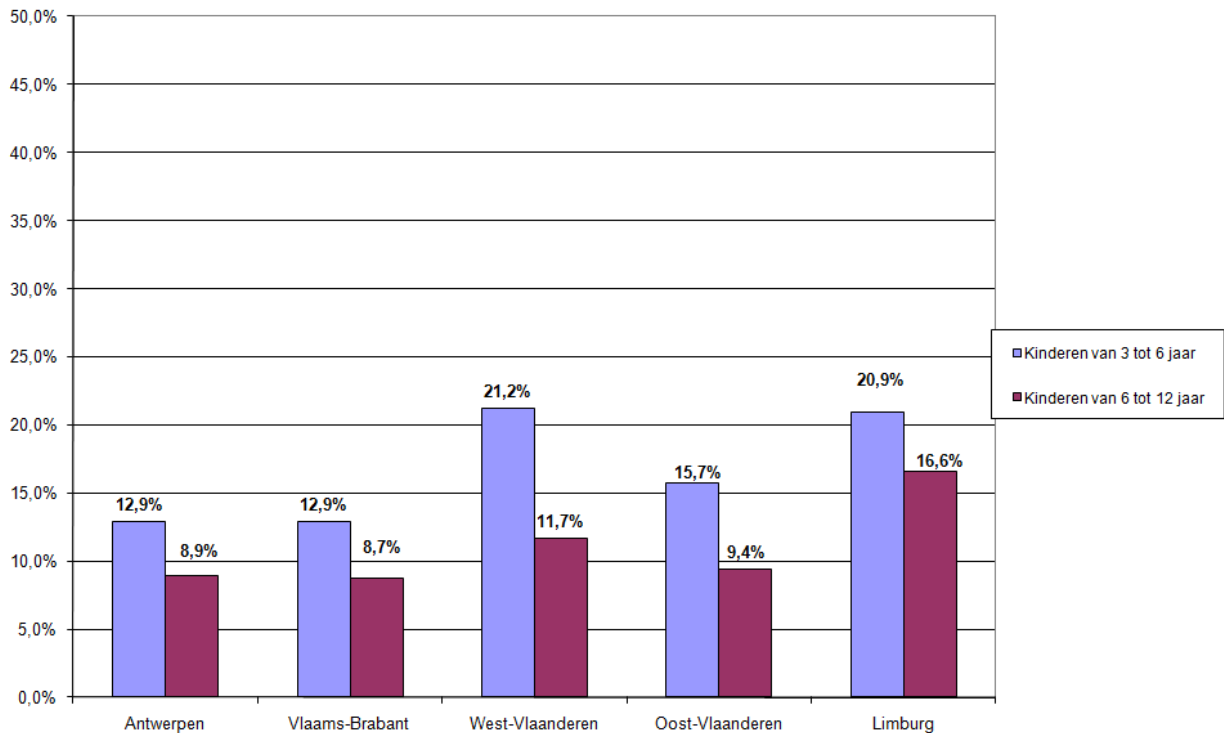
In de leeftijdsgroep van 3 tot 6 jaar ligt het gebruik van formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin het hoogst in West-Vlaanderen (21,2%). Limburg kent het op één na hoogste gebruik (20,9%). De provincie Oost-Vlaanderen (15,7%) neemt een middenpositie in. De provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant kennen het laagste gebruik van formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin (12,9%). Bij kinderen van 6 tot 12 jaar ligt het gebruik het hoogst in de provincie Limburg (16,6%). De andere provincies schommelen tussen 8,7% en 11,7%.

22. Kinderen van 2 maanden tot 3 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin en in kleuterscholen naar provincie – 2010 (percentage)

Percentage berekend op het aantal kinderen op 01/01/2010 wonend in de betreffende provincies volgens de Miragedatabank. Voor kinderen jonger dan 1 jaar werd gerekend met 10/12den van de totale groep.

23. Kinderen van 3 tot 12 jaar in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin naar provincie en leeftijdsklasse – 2010 (percentage)

Percentage berekend op het aantal kinderen op 1/1/2010 wonend in de betreffende provincie volgens de officiële bevolkingsstatistieken, verhoogd met een fractie bepaald op basis van de Mirageregistratie. Zo worden ook de kinderen buiten de 'de jure'-bevolking meegeteld.

Voor de kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar is de onthaalouder aangesloten bij een dienst het meest gebruikte type van opvangvoorziening. Bijna 18% van alle kinderen tussen 2 maanden en 3 jaar wordt opgevangen bij een onthaalouder die aangesloten is bij een dienst. De zelfstandige groepsopvang vangt 14% van de kinderen op. Erkende kinderdagverblijven vangen 9,7% van de kinderen op.

De kinderen tussen 3 en 12 jaar worden vooral opgevangen in initiatieven voor buitenschoolse opvang of in buitenschoolse opvang in kinderdagverblijven.

Kinderen onder de 3 jaar naar type opvangvoorziening of kleuterschool (1)	
Onthaalouder aangesloten bij een dienst	17,9
Kinderdagverblijf	9,7
Lokale dienst voor buurtgerichte opvang	0,2
Zelfstandige groepsopvang (2)	14,3
Zelfstandige onthaalouder	3,5
IBO of buitenschoolse opvang in kinderdagverblijf	1,6
Onderwijs	18,8
Totaal in formele opvang of kleuterschool	66,0

24. Kinderen van 2 maanden tot 3 jaar naar type formele opvangvoorziening binnen Kind en Gezin of kleuterschool in het Vlaamse Gewest- 2010 (percentage)

(1) Percentage berekend op het aantal kinderen op 01/01/2010 wonend in het Vlaamse Gewest volgens de Mirage-databank. Voor kinderen jonger dan 1 jaar werd gerekend met 10/12den van de totale groep.

(2) Zelfstandige kinderdagverblijven of zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen

Kinderen van 3 tot 12 jaar in formele opvang naar type opvangvoorziening (1)	
<i>Kinderen van 3 tot 6 jaar</i>	
IBO of buitenschoolse opvang in kinderdagverblijf (2)	12,6
Kinderdagverblijf of onthaalouder aangesloten bij een dienst	1,9
Zelfstandige sector	1,4
Totaal kinderen van 3 tot 6 jaar	15,9
<i>Kinderen van 6 tot 12 jaar</i>	
IBO of buitenschoolse opvang in kinderdagverblijf (2)	9,2
Onthaalouder aangesloten bij een dienst	0,5
Zelfstandige sector	0,6
Totaal kinderen van 6 tot 12 jaar	10,4

25. Kinderen in formele opvang in opvangvoorzieningen binnen Kind en Gezin naar leeftijdscategorie en naar type opvangvoorziening in het Vlaamse Gewest - 2010 (percentage)

(1) Percentage berekend op het aantal kinderen op 1/1/2010 wonend in het Vlaamse Gewest volgens de officiële bevolkingsstatistieken, verhoogd met een fractie bepaald op basis van de Mirageregistratie. Zo worden ook de kinderen buiten de 'de jure'-bevolking meegeteld.

(2) Dit is opvang in een kinderdagverblijf in aparte lokalen

5. Aantal verblijfsdagen

In de erkende kinderdagverblijven werden in 2010 bijna 3,5 miljoen prestaties geleverd. Het totaal aantal verblijfsdagen is hiermee met 6% gestegen tegenover 2009.

Bij de diensten voor onthaalouders werden in 2010 in totaal ruim 5,6 miljoen prestaties geleverd. Dit is evenwel slechts een toename van 1,2% in vergelijking met 2009.

Voorschoolse opvang vindt nog altijd overwegend plaats tijdens volle dagen, zowel in kinderdagverblijven (87,2%) als bij diensten voor onthaalouders (84,3%).

Het aandeel van halve dagen en 1/3-verblijfsdagen is zowel in de kinderdagverblijven als bij de diensten voor onthaalouders nagenoeg stabiel gebleven in de voorschoolse opvang.

In de buitenschoolse opvang is het aandeel van de volle dagen het grootst bij de kinderdagverblijven. Bij de diensten voor onthaalouders verloopt de buitenschoolse opvang eerder onder de vorm van 1/3-verblijfsdagen.

	Verblijfsdagen			
	Kinderdagverblijven		Diensten voor onthaalouders	
	2009	2010	2009	2010
<i>Voorschoolse opvang</i>				
Volle verblijfsdagen	2 847 031	3 018 434	4 060 895	4 133 497
Halve verblijfsdagen (1)	357 228	378 388	693 686	675 380
1/3-verblijfsdagen (2)	60 465	64 315	96 409	96 346
Aantal prestaties (3)	3 264 724	3 461 137	4 850 990	4 905 223
	(100)	(106,0)	(100)	(101,1)
Aantal herleide prestaties (4)	3 045 800	3 229 066	4 439 874	4 503 302
	(100)	(106,0)	(100)	(101,4)
<i>Buitenschoolse opvang (5)</i>				
Volle verblijfsdagen	15 606	17 951	291 056	300 123
Halve verblijfsdagen (1)	4 381	4 772	162 758	159 603
1/3-verblijfsdagen (2)	8 610	8 360	315 939	321 672
Aantal prestaties (3)	28 597	31 083	769 753	781 398
	(100)	(108,7)	(100)	(101,5)
Aantal herleide prestaties (4)	20 667	23 124	477 748	487 149
	(100)	(111,9)	(100)	(102,0)
Algemeen totaal aantal prestaties (3)	3 293 321	3 492 220	5 620 743	5 686 621
	(100)	(106,0)	(100)	(101,2)
Algemeen totaal aantal herleide prestaties (4)	3 066 467	3 252 190	4 917 622	4 990 451
	(100)	(106,1)	(100)	(101,5)

26. Aantal verblijfsdagen in kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders

(1) Verblijf tussen 3 en 5 uur

(2) Verblijf van minder dan 3 uur

(3) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, niet gewogen naargelang van de duur

(4) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, gewogen naargelang van de duur

(5) Voor kinderdagverblijven: buitenschoolse opvang in eigen lokalen

In de initiatieven voor buitenschoolse opvang werden in 2010 meer dan 6 miljoen prestaties geleverd. Het aantal prestaties is hiermee met 6,5% gestegen tegenover 2009. Bij de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf werden zo'n 286 530 prestaties geleverd, wat 2,1% meer is dan in 2009.

Verblijfsdagen		
	2009	2010
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>		
Meer dan 6 uur	736 615	739 679
Tussen 3 en 6 uur	738 549	753 325
Minder dan 3 uur	4 888 456	5 283 142
Totaal initiatieven voor buitenschoolse opvang	6 363 620	6 776 146
	(100)	(106,5)
<i>Aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>		
Meer dan 6 uur	52 982	51 107
Tussen 3 en 6 uur	62 596	64 089
Minder dan 6 uur	165 182	171 334
Totaal aparte lokalen van kinderdagverblijven	280 760	286 530
	(100)	(102,1)

27. *Buitenschoolse opvang: aantal verblijfsdagen in initiatieven voor buitenschoolse opvang en in aparte lokalen van kinderdagverblijven*

Hoofdstuk 3: Financiering van de kinderopvang vanuit de Vlaamse overheid

1. Erkende kinderdagverblijven

De werking van de erkende kinderdagverblijven wordt deels gefinancierd vanuit de dotatie van de Vlaamse overheid aan Kind en Gezin en deels vanuit de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen. De subsidie die een erkend kinderdagverblijf van Kind en Gezin ontvangt, is samengesteld uit verschillende onderdelen. Sommige onderdelen zijn afhankelijk van een specifiek aanbod of van specifieke voorwaarden.

1.1. Overzicht van de verschillende vormen van subsidie vanuit Kind en Gezin

Subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

Erkende kinderdagverblijven worden voor hun personeels- en werkingskosten gesubsidieerd via een systeem van forfaitaire subsidiëring (enveloppesubsidiëring). Deze forfaitaire subsidie wordt berekend op basis van twee componenten. De eerste component is gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elk erkend kinderdagverblijf ontvangt per subsidiabele plaats het basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van het personeel van 20 jaar. Per jaar dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt, met een maximum van 40 jaar, ontvangt het kinderdagverblijf een aanvullend bedrag. De tweede component is gekoppeld aan de bezetting. Elk kinderdagverblijf ontvangt per erkende plaats het basisbedrag dat geldt bij een bezetting van 75%. Per percent dat de bezetting hoger ligt, wordt het basisbedrag verhoogd met 0,75%. Per percent dat de bezetting lager ligt, wordt het basisbedrag verminderd met 1%. Daarnaast krijgen crèches sinds 1 januari 2004 een bijkomend forfaitair bedrag per plaats gebaseerd op hun subsidiabele capaciteit. Voor 2010 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op een uitgave van 179,208 miljoen euro.

Subsidie voor logistieke functie en directiefunctie

Erkende kinderdagverblijven ontvangen naast deze forfaitaire subsidie ook een subsidie voor een logistieke functie en een directiefunctie. Deze laatste is alleen toegankelijk voor organiserende besturen met een capaciteit van minstens 50 plaatsen. In 2010 bedroeg de logistieke subsidie 6,431 miljoen euro en de directiesubsidie 5,646 miljoen euro.

Subsidie voor buitenschoolse opvang in aparte lokalen

Erkende kinderdagverblijven met een toestemming tot het organiseren van buitenschoolse opvang in aparte lokalen, ontvangen hiervoor een bijkomende forfaitaire subsidie. In 2010 bedroeg deze subsidie 26 424,09 euro voor 14 plaatsen. Rekening houdend met de bedragen die werden uitbetaald in het kader van het Generatiepact⁸ en voor de opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, is in 2010 het totale budget van 2,107 miljoen euro besteed aan dit type van opvang.

---

⁸ Het Generatiepact wil de tewerkstelling realiseren van laaggeschoolde jongeren in de social profit sector. De Vlaamse Regering heeft er in samenspraak met de sociale partners voor gekozen om de middelen in te zetten in drie deelprojecten: buitenschoolse kinderopvang, dagverzorgingscentra en deeltijds leren.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Erkende kinderdagverblijven kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen kinderdagverblijven met een structureel aanbod en kinderdagverblijven die ingaan op individuele vragen. Door de wijziging van het ministerieel besluit⁹ werd in 2010 aan erkende kinderdagverblijven met een structureel aanbod nog enkel een bedrag per plaats uitbetaald. Dit bedrag per plaats bedroeg in 2010, 3895,73 euro. Voor 2010 werd een totaal budget van 0,398 miljoen euro besteed aan structurele plaatsen in kinderdagverblijven. Voor kinderdagverblijven die ingaan op individuele vragen bedraagt de financiële ondersteuning 8,95 euro per dag en per opgevangen kind. In 2010 werd hieraan 0,136 miljoen euro besteed.

Subsidie voor gewezen DAC-personeelsleden

Op 1 januari 2001 werden ook in de kinderopvang de DAC-personeelsleden geregulariseerd. Kind en Gezin nam de subsidiëring van deze personeelsleden over.

Als tegemoetkoming in de loonkosten geeft Kind en Gezin een forfaitaire subsidie per voltijds equivalent tewerkgesteld personeelslid in het gewezen DAC-statuuut. Deze subsidie wordt gegeven tot het personeelslid in het gesubsidieerde kader wordt opgenomen of tot hij of zij uit dienst treedt. Voor 2010 gaat het om een subsidiestroom van 3,300 miljoen euro voor 82,70 voltijdse equivalenten.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

In 2006 werd de regelgeving aangepast ter uitvoering van de maatregelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor het gesubsidieerde personeel. De bijkomende middelen voor de eindejaarspremie en de managementondersteuning werden opgenomen in de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod (enveloppesubsidiëring). De middelen voor de werkdrukvermindering voor de voorzieningen van lokale besturen werden over alle voltijdse door Kind en Gezin gesubsidieerde equivalenten verdeeld. Voor de zelfstandige voorzieningen werden deze middelen verdeeld over de personeelsleden die ouder zijn dan 45 jaar én die door Kind en Gezin worden gesubsidieerd. De middelen zijn opgenomen in de bedragen die in de verschillende subsidievormen hierboven zijn vermeld. Daarnaast werd ook personeel uitbetaald door de VIA-subsidies Sociale Maribel en Gesco. In het kader van de VIA-subsidie Sociale Maribel werd 836,17 euro per voltijds equivalent betaald voor 100,65 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,084 miljoen euro in 2010. In het kader van de VIA-subsidie Gesco werd 1060,75 euro per voltijds equivalent betaald voor 20,80 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,022 miljoen euro in 2010.

---

⁹ Het ministerieel besluit van 21 april 2009 houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen werd gewijzigd begin 2010. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 13 mei 2009. Voor erkende kinderdagverblijven houdt deze wijziging in dat het bedrag per dag en per opgevangen kind vervalt en geïncorporeerd wordt in het bedrag per plaats.

Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

In het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang, dat in het voorjaar van 2007 inhoudelijk werd uitgewerkt, kregen in 2010 een aantal erkende kinderdagverblijven middelen toegekend voor flexibele urenpakketten (2,383 miljoen euro), ploegplaatsen (0,137 miljoen euro), occasionele plaatsen (2,572 miljoen euro), een erkenning als gemandateerde voorziening (0,968 miljoen euro) of voor een toestemming als lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang (3,856 miljoen euro).

Eenmalige vergoedingen

Ook in 2010 kregen de erkende kinderdagverblijven een eenmalige subsidie voor vormingen voor levensreddend handelen. Ditmaal werd 0,027 miljoen euro uitbetaald. De dossiers voor de eenmalige subsidies voor toegangsbeveiliging, die ook in 2009 werden uitbetaald, werden in 2010 verder behandeld. Hiervoor recupereerde Kind en Gezin 0,008 mio euro , omdat de vereiste investeringen niet waren gebeurd.

Kinderdagverblijven - Subsidies Kind en Gezin in miljoen euro		
	2009	2010
Forfaitaire subsidie basisaanbod	170,887	179,208
Subsidie logistieke functie	6,219	6,431
Subsidie directiefunctie	5,274	5,646
Subsidie buitenschoolse opvang in aparte lokalen	1,985	2,107
Subsidie specifieke zorgbehoefte	0,469	0,534
Subsidie gewezen DAC-personeel	3,401	3,300
VIA-subsidie Sociale Maribel	0,095	0,084
VIA-subsidie Gesco	0,011	0,022
Subsidie urenpakketten (1)	2,368	2,383
Subsidie ploegplaatsen (1)	0,134	0,137
Subsidie occasionele plaatsen (1)	1,532	2,572
Subsidie gemandateerde voorziening (1)	0,866	0,968
Subsidie lokale diensten (1)	1,675	3,856
Brandveiligheid	0,00036	-
Levensreddend handelen	0,005	0,027
Toegangsbeveiliging	0,460	(-0,008)
Algemeen totaal	195,381	207,267
	(100,0)	(106,1)

28. Overzicht van de subsidies aan kinderdagverblijven in 2009 en 2010 in miljoen euro

(1) Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

1.2 Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

Erkende kinderdagverblijven innen de financiële bijdragen van de gezinnen. Deze variëren naargelang het inkomen van de ouders. De inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen worden beschouwd als inkomsten van Kind en Gezin en worden verrekend met het geheel van de subsidies. De geïnde financiële bijdragen van de gezinnen voor buitenschoolse opvang in aparte lokalen blijft echter bij de kinderdagverblijven.

Erkende kinderdagverblijven – Verhouding subsidies Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro (1)		
	2009	2010
Subsidie Kind en Gezin na verrekening	154,235	163,562
	(78,9)	(78,9)
Geïnde financiële bijdragen van de gezinnen	41,146	43,705
	(21,1)	(21,1)
Algemeen totaal	195,381	207,267
	(100,0)	(106,1)

29. *Kinderdagverblijven: verhouding subsidies van Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro*

(1) Niet inbegrepen: financiële bijdragen van de gezinnen buitenschoolse opvang in aparte lokalen

1.2. Wat betalen ouders gemiddeld?

In erkende kinderdagverblijven betalen de ouders een bijdrage die is vastgelegd bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbare gezinsinkomen.

In 2010 betaalden ouders gemiddeld 13,59 euro in een crèche (+0,1%) en 8,51 euro in een peuterschool (+8,4%). Voor de evolutie van de gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen verwijzen we naar grafiek 34.

Gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen		
	2009	2010
Crèches	13,58	13,59
Peuterscholen	7,85	8,51
Erkende kinderdagverblijven	13,44	13,48

30. *Gemiddeld betaalde financiële bijdrage van de gezinnen in de erkende kinderdagverblijven (crèches en peuterscholen) in euro*

2. Diensten voor onthaalouders

De werking van de diensten voor onthaalouders wordt deels gefinancierd vanuit de dotatie van de Vlaamse overheid en deels vanuit de inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen. De subsidie die een dienst van Kind en Gezin ontvangt, is samengesteld uit verschillende onderdelen. Sommige onderdelen zijn afhankelijk van een specifiek aanbod of van specifieke voorwaarden.

2.1. Overzicht van de verschillende vormen van subsidie vanuit Kind en Gezin

Subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

Diensten voor onthaalouders worden voor hun personeels- en werkingskosten gesubsidieerd via een systeem van forfaitaire subsidiëring (enveloppesubsidiëring). Het subsidiesysteem voor de diensten is in 2007 gewijzigd. De forfaitaire subsidie wordt berekend op basis van twee componenten. De eerste component is gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elke dienst ontvangt per erkende plaats een basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van 23 jaar. Per jaar dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt dan 23 jaar, met een maximum van 37 jaar, ontvangt de dienst een aanvullend bedrag. De tweede component is gekoppeld aan de gepresteerde plaatsingsdagen en bestaat uit een forfaitair subsidiebedrag per kind/onthaalouderdossier, aangevuld met een forfaitair basisbedrag per erkende plaats. Door de omvorming van het subsidiesysteem ontvingen bepaalde diensten minder subsidies. Daarom werd er een overgangssubsidie voorzien, uitbetaald in 2008. Voor 2010 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op 22,703 miljoen euro.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

In 2006 werd de regelgeving aangepast ter uitvoering van de maatregelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor het gesubsidieerde personeel. De bijkomende middelen voor de eindejaarspremie en de managementondersteuning werden opgenomen in de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod (enveloppesubsidiëring).

De middelen voor de werkdrukvermindering voor de voorzieningen van lokale besturen werden over alle voltijdse door Kind en Gezin gesubsidieerde equivalenten verdeeld. Voor de zelfstandige voorzieningen werden deze middelen verdeeld over de personeelsleden die ouder zijn dan 45 jaar én die door Kind en Gezin worden gesubsidieerd.

De middelen zijn opgenomen in de bedragen die voor de subsidievorm hierboven zijn vermeld. Daarnaast werd personeel uitbetaald door de VIA-subsidie Sociale Maribel. Er werd 836,17 euro per voltijds equivalent betaald voor 0,79 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,0007 miljoen euro in 2010.

Subsidie voor het vergoeden van de opvangprestaties van de aangesloten onthaalouders

De diensten voor onthaalouders ontvangen naast de forfaitaire subsidie een vergoeding voor de opvangprestaties van de aangesloten onthaalouders. In 2010 bedroeg de kostenvergoeding 17,98 euro per dag per kind. Deze kostenvergoeding staat in verhouding tot de opvangduur, meer bepaald

40% voor een verblijf van minder dan 3 uur, 60% voor een verblijf van 3 tot minder dan 5 uur en 100% voor een verblijf vanaf 5 uur. Voor 2010 kwam dit neer op een totale uitgave van 91,664 miljoen euro.

Subsidie in het kader van het sociaalrechtelijk statuut van de aangesloten onthaalouders

Daarnaast is er de subsidie in het kader van het eigen sociaalrechtelijk statuut dat aangesloten onthaalouders sinds 1 april 2003 hebben. Hierdoor zijn de onthaalouders verzekerd tegen arbeidsongevallen. Deze arbeidsongevallenverzekering komt in 2010 voor Kind en Gezin neer op een totale uitgave van 0,608 miljoen euro (84,87 euro per onthaalouder). Het sociaal statuut betekent eveneens dat Kind en Gezin een kostendekkende subsidiëring verleent voor de werkgevers- en de werknemersbijdragen. In 2010 bedroeg die 11,423 miljoen euro.

Subsidie voor samenwerking met andere diensten voor onthaalouders

Diensten voor onthaalouders die samenwerken met andere diensten in een samenwerkingspool, kunnen hiervoor een subsidie krijgen. De voorwaarden zijn dat het samenwerkingsverband een minimale grootte heeft van 800 erkende plaatsen en dat het samenwerkingsverband een medewerker heeft die minstens halftijds uitsluitend werkt voor dit samenwerkingsverband. De samenwerkende diensten bepalen zelf welke opdrachten de samenwerking op zich neemt. De subsidie bedroeg in 2010 24,76 euro per plaats. In 2010 werd hiervoor een totaal budget van 0,778 miljoen euro vrijgemaakt.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Aangesloten onthaalouders kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Het bedrag dat ze hiervoor bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag en per opgevangen kind. In 2010 was dit vastgelegd op 8,95 euro. Het totale budget dat hiervoor in 2010 besteed werd, bedroeg 0,302 miljoen euro. Ten gevolge van het gewijzigd ministerieel besluit¹⁰ werd in 2010, ook 0,134 mio euro betaald aan structurele plaatsen in diensten voor onthaalouders.

Subsidie voor het toekennen van een eenmalige vergoeding voor installatiekosten

Onthaalouders die zich voor het eerst aansluiten bij een dienst, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor installatiekosten. Deze vergoeding bedroeg 430,05 euro in 2010. 715 onthaalouders die in 2010 van start gingen, kregen deze vergoeding. Budgettair komt dit neer op een bedrag van 0,308 miljoen euro.

Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

In het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang, dat in het voorjaar van 2007 inhoudelijk werd uitgewerkt, kregen een aantal aangesloten onthaalouders en hun diensten een vergoeding toegekend voor flexibele opvang. Ze ontvangen een vaste, jaarlijks terugkerende subsidie

---

¹⁰ Het ministerieel besluit van 21 april 2009 houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen werd gewijzigd begin 2010. Dit besluit heeft uitwerking met ingang van 13 mei 2009. Het besluit bepaalt dat ook diensten voor onthaalouders zich kandidaat kunnen stellen voor structurele plaatsen.

op jaarbasis. Het regelgevend kader hiervoor is in werking getreden op 1 juli 2007. Het hiervoor bestede bedrag in 2010 komt neer op 1,358 miljoen euro.

Eenmalige vergoedingen

De onthaalouders kregen in 2010 eenmalige vergoedingen voor vormingen voor levensreddend handelen. Dit kwam respectievelijk neer op een totaalbudget van 0,076 miljoen euro.

De dossiers voor de eenmalige subsidies voor toegangsbeveiliging, werden in 2010 verder behandeld. Hiervoor recupereerde Kind en Gezin 0,021 mio euro, omdat de vereiste investeringen niet waren gebeurd.

Diensten voor onthaalouders - Subsidies Kind en Gezin in miljoen euro		
	2009	2010
Forfaitaire subsidie basisaanbod	22,240	22,703
VIA-subsidie Sociale Maribel	0,009	0,0007
Subsidie vergoeding opvangprestaties onthaalouders	90,347	91,664
Arbeidsongevallenverzekering (1)	0,617	0,608
Werkgevers- en werknemersbijdrage (1)	10,757	11,423
Samenwerking in pool	0,769	0,778
Subsidie specifieke zorgbehoefte	0,299	0,436
Vergoeding installatiekosten	0,315	0,308
Flexibele prestaties (2)	1,356	1,358
Levensreddend handelen	0,010	0,076
Toegangsbeveiliging	2,308	(-0,021)
Brandveiligheid	(-0,002)	-
Algemeen totaal	129,025	129,334
	(100,0)	(100,2)

31. Overzicht van de subsidies aan diensten voor onthaalouders in 2009 en 2010 in miljoen euro

(1) In het kader van het sociaal statuut van aangesloten onthaalouders

(2) Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

2.2. Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

Diensten voor onthaalouders innen de financiële bijdragen van de gezinnen, die variëren naargelang het inkomen van de ouders. Deze inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen worden beschouwd als inkomsten van Kind en Gezin en worden verrekend met het geheel van de subsidies.

Diensten voor onthaalouders – Verhouding subsidies Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro

	2009	2010
Subsidie Kind en Gezin na verrekening	67,087	66,148
	(51,9)	(51,1)
Geïnde financiële bijdragen van de gezinnen	61,938	63,186
	(48,1)	(48,9)
Algemeen totaal	129,025	129,334
	(100,0)	(100,2)

32. Diensten voor onthaalouders: verhouding subsidies van Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro

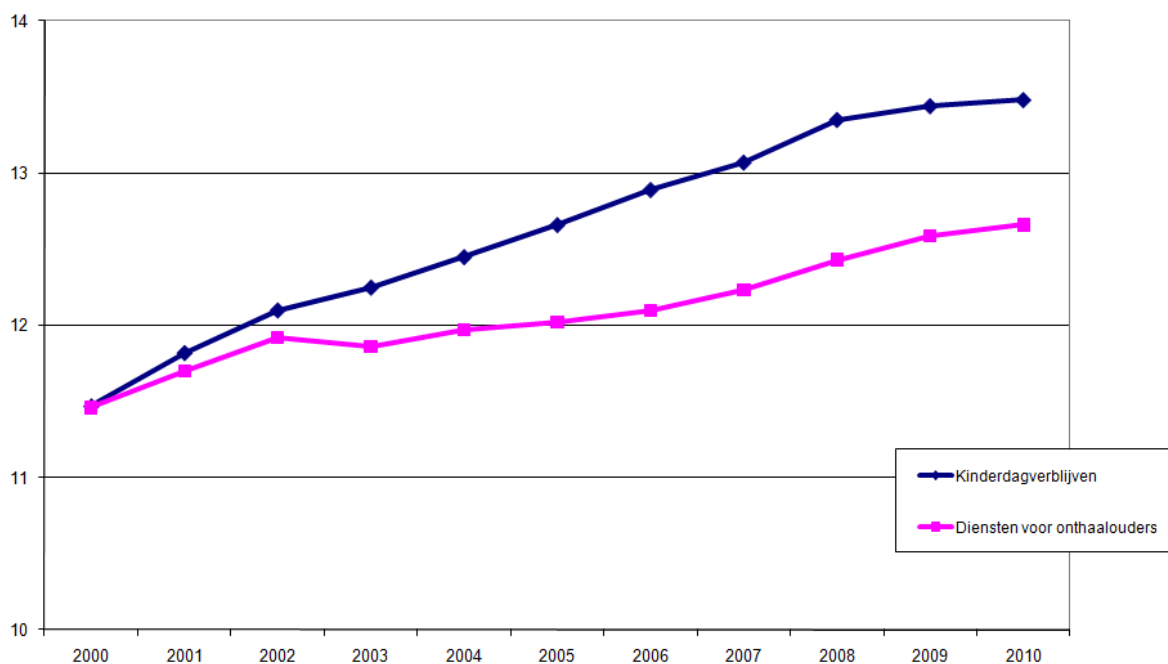
2.3. Wat betalen ouders gemiddeld?

Bij de diensten voor onthaalouders betalen de ouders een bijdrage die is vastgelegd bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbare gezinsinkomen. In 2010 betaalden ouders gemiddeld 12,66 euro in een dienst (+0,6%). Voor de evolutie van de gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen verwijzen we naar grafiek 34.

Gemiddelde financiële bijdrage van de gezinnen

	2009	2010
Diensten voor onthaalouders	12,59	12,66

33. Gemiddeld betaalde financiële bijdrage van de gezinnen in de diensten voor onthaalouders in euro

34. Evolutie van de gemiddeld betaalde financiële bijdrage van de gezinnen in de erkende kinderdagverblijven en in de diensten voor onthaalouders in euro

3. Initiatieven voor buitenschoolse opvang

De werking van de initiatieven voor buitenschoolse opvang wordt door verschillende instanties gefinancierd. De personeelskosten voor de begeleiders worden voor een deel gesubsidieerd door het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. Voor de personeelskosten van de coördinator, de opleg van de personeelskosten van de begeleiders en de werkingskosten wordt er in een subsidie voorzien door het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD) of door Kind en Gezin. Sommige initiatieven worden zowel door Kind en Gezin als door het FCUD¹¹ gesubsidieerd. Hierbij komen in 2010 nog de middelen bij die ter beschikking werden gesteld in het kader van het Generatiepact¹². De subsidie die een initiatief voor buitenschoolse opvang van Kind en Gezin ontvangt, is samengesteld uit verschillende onderdelen. Sommige onderdelen zijn afhankelijk van een specifiek aanbod of van specifieke voorwaarden.

¹¹ Sinds midden 2000 subsidieert het FCUD geen nieuwe erkenningen meer. Vanaf 2001 kunnen initiatieven voor buitenschoolse opvang die niet meer door het FCUD kunnen worden gefinancierd, in aanmerking komen voor subsidiëring door Kind en Gezin. Voorzieningen die na 2000 een uitbreiding kregen, worden dus deels door het FCUD en deels door Kind en Gezin gesubsidieerd.

¹² Het Generatiepact wil de tewerkstelling realiseren van laaggeschoolde jongeren in de social profit sector. De Vlaamse Regering heeft er in samenspraak met de sociale partners voor gekozen om de middelen in te zetten in drie deelprojecten: buitenschoolse kinderopvang, dagverzorgingscentra en deeltijds leren.

3.1. Overzicht van de verschillende vormen van subsidie vanuit Kind en Gezin

Subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

De subsidie van Kind en Gezin is een forfaitair bedrag per erkende plaats. Voor de berekening ervan wordt uitgegaan van de gemiddelde kosten voor drie componenten: de werking, de opleg voor de Weerwerk-gesco's en het loon van de coördinator. Zo komt de subsidie voor 2010 neer op 2301,13 euro per plaats voor de eerste 21 plaatsen, 1531,61 euro per extra plaats vanaf 22 plaatsen en 1354,02 euro per extra plaats vanaf 232 plaatsen. In 2010 werden 165 voorzieningen gesubsidieerd door Kind en Gezin, wat overeenkomt met een uitgave van 10,000 miljoen euro.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Initiatieven voor buitenschoolse opvang kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen initiatieven met een structureel aanbod en initiatieven die ingaan op individuele vragen. Door de wijziging van het ministerieel besluit van 21 april 2009 houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte werd na 13 mei 2009 het bedrag per plaats opgetrokken tot 3895,73 euro . De dagvergoeding viel weg. De ondersteuning voor het structureel aanbod kwam in 2010 neer op een totaal besteed budget van 0,212 miljoen euro. Voor initiatieven die ingaan op individuele vragen bedraagt de financiële ondersteuning 8,95 euro per dag en per opgevangen kind. Voor 2010 werd een totaal budget van 0,078 miljoen euro besteed.

Subsidie voor de opvang van kinderen uit achtergestelde gebieden

Als minstens 33% van de ingeschreven kinderen afkomstig is uit een achtergesteld gebied in Vlaanderen of in het tweetalige Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, kunnen de initiatieven een bijkomende vergoeding ontvangen per erkende plaats in de betreffende vestigingsplaatsen. In 2010 bedroeg deze vergoeding op jaarbasis 93,24 euro per erkende plaats. Dit kwam neer op een totale uitgave van 0,039 miljoen euro.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

In 2006 werd de regelgeving aangepast ter uitvoering van de maatregelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor het gesubsidieerde personeel. De bijkomende middelen voor de eindejaarspremie en de managementondersteuning werden opgenomen in de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod. De middelen voor de werkdrukvermindering werden op verschillende manieren verdeeld. De openbare initiatieven krijgen per plaats 0,04 fractie van het voorziene subsidiebedrag voor werkdrukvermindering per VTE. De zelfstandige initiatieven ontvangen een bepaald subsidiebedrag voor elke kindbegeleider en coördinator die aan de leeftijdsvoorwaarden voldoet. De middelen zijn opgenomen in de bedragen die in de verschillende subsidievormen hierboven zijn vermeld.

Daarnaast werd personeel uitbetaald door de VIA-subsidies Sociale Maribel en Gesco. In het kader van de VIA-subsidie Sociale Maribel werd 836,17 euro per voltijds equivalent betaald voor 5,29 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,004 miljoen euro in 2010. In het kader van de VIA-subsidie Gesco werd 1060,75 euro per voltijds equivalent betaald voor 1335,57 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 1,235 miljoen euro in 2010.

Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

In het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang, dat in het voorjaar van 2007 inhoudelijk werd uitgewerkt, kregen een aantal initiatieven voor buitenschoolse opvang middelen toegekend voor flexibele urenpakketten (0,582 miljoen euro), occasionele plaatsen (0,216 miljoen euro), een erkenning als gemandateerde voorziening (0,512 miljoen euro) of voor een toestemming als lokale dienst voor buurtgerichte kinderopvang (1,726 miljoen euro).

Subsidies in het kader van het Generatiepact

Het Generatiepact heeft als doel om laaggeschoolde, bij voorkeur, allochtone jongeren (< 30 jaar) aan het werk te helpen. In 2010 is 0,066 mio euro uitbetaald aan omkaderingspremie.

Eenmalige vergoedingen

In 2010 werden de dossiers voor de eenmalige subsidies in het kader van de toegangsbeveiliging verder behandeld. Hiervoor werd nog 988,29 euro uitbetaald.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang - Subsidies Kind en Gezin in miljoen euro		
	2009	2010
Forfaitaire subsidie basisaanbod	9,752	10,000
VIA-subsidie Sociale Maribel	0,003	0,004
VIA-subsidie Gesco	1,027	1,235
Subsidie inclusieve opvang	0,317	0,290
Subsidie voor de opvang van kinderen uit achtergestelde gebieden	0,046	0,039
Subsidie urenpakketten (1)	0,580	0,582
Subsidie occasionele plaatsen (1)	0,304	0,216
Subsidie gemandateerde voorziening (1)	0,464	0,512
Subsidie lokale diensten (1)	0,783	1,726
Vakantieopvang	0,719	-
Brandveiligheid	0,018	-
Generatiepact	-	0,066
Toegangsbeveiliging	0,166	0,001
Algemeen totaal	14,179	14,671
	(100,0)	(103,5)

35. Overzicht van de subsidies aan initiatieven voor buitenschoolse opvang in 2009 en 2010 in miljoen euro

(1) Subsidies in het kader van het actieplan flexibele en occasionele opvang

3.2. Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

Initiatieven voor buitenschoolse opvang innen de financiële bijdragen van de gezinnen en kunnen er vrij over beschikken. Kind en Gezin heeft geen zicht op de omvang van deze inkomsten.

3.3. Wat betalen ouders?

De financiële bijdrage van de gezinnen is niet gerelateerd aan het inkomen van het gezin. In de regelgeving zijn er wel minima en maxima vastgelegd. Eind 2010 waren de volgende bedragen van kracht:

- bij voor- en naschoolse opvang bedraagt de bijdrage minstens 0,72 euro per begonnen halfuur;
- op schoolvrije dagen en vakantiedagen geldt een bijdrage van minimaal 7,98 euro en maximaal 13,05 euro voor een verblijf van een volle dag (vanaf 6 uur), van minimaal 4,01 euro en maximaal 6,53 euro voor een verblijf van een halve dag (van 3 tot 6 uur) en van minimaal 2,67 euro en maximaal 4,34 euro voor een verblijf van minder dan 3 uur;
- op woensdagnamiddag hebben de initiatieven de keuze tussen één van de twee bovenvermelde systemen.

4. Zelfstandige opvangvoorzieningen

Zelfstandige opvangvoorzieningen kunnen van Kind en Gezin verschillende financiële tegemoetkomingen verkrijgen.

4.1. Overzicht van de verschillende financiële tegemoetkomingen vanuit Kind en Gezin

Financiële ondersteuning van de werking

In 2010 kregen zelfstandige opvangvoorzieningen een financiële ondersteuning van 543,51 euro per plaats op jaarbasis als ze voldeden aan een aantal voorwaarden. De voorwaarden hebben betrekking op het personeelsbestand, het diploma van de verantwoordelijke, de minimaal te behalen score op het Kwaliteitsinstrument voor Particuliere Opvanginstellingen (Kwapoi) en het minimaal te verstrekken opvangaanbod. In 2010 kwam dit neer op een besteed budget van 9,671 miljoen euro voor de zelfstandige kinderdagverblijven en van 0,449 miljoen euro voor de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen.

Subsidie voor de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord

Met de middelen van het Vlaams Intersectoraal Akkoord werd personeel uitbetaald door de VIA-subsidies Sociale Maribel en Gesco. In het kader van de VIA-subsidie Sociale Maribel werd 836,17 euro per voltijds equivalent betaald voor 1,25 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed

bedrag van 0,001 miljoen euro in 2010. In het kader van de VIA-subsidie Gesco werd 1060,75 euro per voltijds equivalent betaald voor 8,3 voltijdse equivalenten. Dit komt neer op een besteed bedrag van 0,009 miljoen euro in 2010.

Eenmalige vergoeding voor installatiekosten (alleen voor zelfstandige onthaalouders)

Onthaalouders die voor het eerst starten met een zelfstandige opvangactiviteit met attest van toezicht van Kind en Gezin, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor installatiekosten. In 2010 bedroeg deze vergoeding 430,05 euro. 58 onthaalouders kregen deze vergoeding toegekend, wat neerkomt op een bedrag van 0,025 miljoen euro.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Zelfstandige onthaalouders, zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen een vergoeding krijgen voor de opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Het bedrag dat ze bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag per opgevangen kind. In 2010 was dit vastgelegd op 8,95 euro. Het totale budget dat hiervoor in 2010 besteed werd, bedroeg 147 397,55 euro.

Verzekering tegen persoonlijke ongevallen (alleen voor zelfstandige onthaalouders)

Kind en Gezin verzekert sinds 1 januari 2002 de zelfstandige onthaalouders met een attest van toezicht voor persoonlijke ongevallen in de kinderopvang. In 2010 betekende dit voor Kind en Gezin een uitgave van 24 180,57 euro.

Financiële ondersteuning voor flexibel opvangaanbod

De zelfstandige groepsopvang kan ook een financiële ondersteuning krijgen voor een flexibel opvangaanbod. In 2010 bedroeg het totaalbedrag voor de zelfstandige kinderdagverblijven 0,463 miljoen euro. Voor de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen ging het om een bedrag van 0,0153 miljoen euro.

Terugbetaling inschrijvingsgeld bepaalde opleidingen

Voor de hele zelfstandige sector werd tot de start van het academiejaar 2010-2011, het inschrijvingsgeld aan de cursisten terugbetaald voor de volgende opleidingen: 'Verantwoordelijke Kinderopvang', georganiseerd door Syntra, een 8-daagse cursus 'Verantwoordelijke van particuliere kinderdagverblijven', georganiseerd door het Centrum voor Volwassenenonderwijs, Vormingsleergangen voor Sociaal en Pedagogisch Werk in Kortrijk en een 8-daagse cursus 'Dagopvang jonge kinderen', georganiseerd door het Centrum voor Volwassenenonderwijs TNA, afdeling VLOD in Antwerpen. Het Directiecomité van Kind en Gezin besliste in april 2010 over de stopzetting van de gedeeltelijke terugbetaling van de cursus georganiseerd door Syntra en VLOD vanaf het academiejaar 2010-2011. Als overgangsmaatregel kunnen cursisten die met de opleiding begonnen zijn in het academiejaar 2009-2010 nog aanspraak maken op een terugbetaling van een deel van het inschrijvingsgeld voor het tweede opleidingsjaar in het academiejaar 2010-2011. In 2010 werd door Kind en Gezin geen vorming terugbetaald.

Eenmalige vergoedingen

In 2010 werd 183,57 euro bij de zelfstandige buitenschoolse opvang en 56,02 euro bij de zelfstandige onthaalouders teruggevorderd in het kader van de verdere behandeling van de dossiers rond toegangsbeveiliging. Bij de zelfstandige kinderdagverblijven werd daarentegen nog 5740,15 euro uitbetaald.

Voor de vergoeding voor het volgen van de cursus levensreddend handelen, werd nog een totaalbedrag van 0,024 miljoen euro uitbetaald (18 580 euro aan zelfstandige kinderdagverblijven, 4820 euro aan zelfstandige onthaalouders en 1040 euro aan de zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen).

4.2. Overzicht van de financiële tegemoetkoming vanuit Kind en Gezin voor de zelfstandige opvangvoorzieningen die met het inkomensgerelateerd systeem (IKG) werken.

Op 16 februari 2009 introduceerde de Vlaamse Regering het inkomensgerelateerd systeem (IKG) in de zelfstandige kinderdagverblijven en bij de zelfstandige onthaalouders. IKG kan enkel voor kinderen die voorschools opgevangen worden. De zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen kunnen niet tot dit systeem toetreden.

De zelfstandige kinderdagverblijven en onthaalouders kunnen vrijwillig in het systeem stappen. Als de voorziening is toegetreden, dan betalen de ouders in die voorzieningen een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. Kind en Gezin vult het verschil tussen de bijdrage van het gezin aan tot een gegarandeerde dagprijs. Deze bedraagt in 2010 voor de zelfstandige kinderdagverblijven 25,35 euro en voor de zelfstandige onthaalouders 17,12 euro. Deze bedragen werden op 1 juli 2010 geïndexeerd en bedroegen vanaf dan 25,75 euro voor de zelfstandige kinderdagverblijven en 17,39 euro voor de zelfstandige onthaalouders.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedragen die Kind en Gezin in dit kader heeft uitbetaald in 2010.

Zelfstandige opvang met inkomensgerelateerd systeem – subsidies Kind en Gezin in miljoen		
	euro	
	2009	2010
Zelfstandige kinderverblijven	16,334	41,312
Zelfstandige onthaalouders	0,241	0,518
Algemeen totaal	16,575	41,830
	(100,0)	(252,4)

36. Overzicht van de subsidies aan de zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders met inkomensgerelateerd systeem in 2009 en in 2010 in miljoen euro

4.3. Inkomsten uit de financiële bijdragen van de gezinnen

De financiële bijdragen van de gezinnen vormen de belangrijkste bron van inkomsten voor de zelfstandige voorzieningen die niet gekozen hebben voor het inkomensgerelateerd systeem. Kind en Gezin heeft echter geen zicht op de omvang van de inkomsten van deze voorzieningen.

Kind en Gezin heeft wel de informatie voor de zelfstandige opvangvoorzieningen (kinderdagverblijven en onthaalouders) die toegetreden zijn tot het inkomensgerelateerd systeem. Deze voorzieningen kunnen zelf instaan voor de facturatie van de financiële bijdrage van het gezin of kunnen kiezen voor een facturatie door een debiteurbeheerder.

In totaal hebben de zelfstandige voorzieningen met IKG in 2010 de volgende sommen geïnd:

Zelfstandige opvang met inkomensgerelateerd systeem – verhouding subsidies Kind en Gezin en geïnde financiële bijdragen van de gezinnen in miljoen euro		
	2009	2010
Subsidie Kind en Gezin na verrekening	11,541 (69,6)	19,571 (46,7)
Geïnde financiële bijdragen van de gezinnen	5,034 (30,4)	22,259 (53,3)
Algemeen totaal	16,575 (100,0)	41,830 (271,9)

37. Overzicht van de verhouding subsidies van Kind en Gezin en de geïnde financiële bijdragen in de zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders met inkomensgerelateerd systeem in 2009 en in 2010 in miljoen euro

4.4. Wat betalen ouders?

De zelfstandige opvangvoorzieningen die niet in het inkomensgerelateerd systeem zijn gestapt, bepalen zelf hoeveel de ouders moeten betalen. Kind en Gezin heeft geen zicht op de hoogte van de financiële bijdragen van de gezinnen in deze zelfstandige opvangvoorzieningen.

In 2010 betaalden ouders een gemiddelde bijdrage van 12,60 euro in de zelfstandige opvang die gekozen heeft voor het inkomensgerelateerd systeem.

5. Lokale diensten voor buurtgerichte opvang

5.1. Subsidie voor de opvangwerking vanuit Kind en Gezin

De lokale diensten voor buurtgerichte opvang krijgen een forfaitaire subsidie en een aanvullende subsidiëring ter ondersteuning van hun werking met doelgroepmedewerkers. In de voorschoolse lokale diensten voor buurtgerichte opvang bedroeg de forfaitaire subsidie die werd uitbetaald in 2010, 3,610 mio euro. Ter ondersteuning van het werken met doelgroepmedewerkers, kregen de voorschoolse lokale diensten in 2010 in totaal 0,228 mio euro.

De buitenschoolse lokale diensten voor buurtgerichte opvang ontvingen in 2010 een basissubsidie van 1,616 mio euro. Voor de ondersteuning van de werking met doelgroepmedewerkers bedroeg het totaalbedrag 0,108 mio euro.

De lokale diensten voor buurtgerichte opvang in Brussel, ontvingen bijkomend nog een omkaderingspremie van in totaal 12 576 euro.

Subsidie voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte

Lokale diensten voor buurtgerichte opvang kunnen een bijkomende vergoeding krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Het bedrag dat ze bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag per opgevangen kind. In 2010 was dit vastgelegd op 8,95 euro. Het totale budget dat hiervoor in 2010 besteed werd, bedroeg 0,007 mio euro.

Enmalige vergoedingen

In 2010 kregen de lokale diensten voor buurtgerichte opvang in totaal 440 euro voor de vorming voor levensreddend handelen.

5.2. Inkomsten voor de opvangwerking vanuit Kind en Gezin

Lokale diensten voor buurtgerichte buitenschoolse opvang innen de financiële bijdragen van de gezinnen en kunnen er vrij over beschikken. Kind en Gezin heeft geen zicht op de omvang van deze inkomsten.

Voor de lokale diensten voor buurtgerichte voorschoolse opvang kwam er in 2009 een wijziging van de regelgeving waardoor ook hier een financiële bijdrage van het gezin kan worden gevraagd die aan het inkomen gerelateerd is. De inkomsten van de voorschoolse lokale diensten uit de financiële bijdrage van de gezinnen worden verrekend met de subsidies. In 2010 werd in totaal een bedrag van 342 379,09 euro geïnd.

5.3. Wat betalen ouders?

Lokale diensten voor buurtgerichte buitenschoolse opvang bepalen zelf hoeveel de ouders moeten betalen. Wel is bepaald dat de bijdrage afgestemd moet zijn op de financiële draagkracht van het gezin. Kind en Gezin heeft geen zicht op de hoogte van de financiële bijdrage van de gezinnen in de lokale diensten buitenschoolse opvang.

In de lokale diensten voor buurtgerichte voorschoolse opvang betaalden ouders in 2010 gemiddeld 6,84 euro.

Hoofdstuk 4: Personeel en medewerkers in de kinderopvang

1. Begeleiding en management

De voorwaarden waaraan leidinggevenden en medewerkers in de kinderopvang moeten voldoen, zijn in de regelgeving vastgelegd.

Voor de opvang van baby's en peuters moeten *erkende kinderdagverblijven* dit personeelskader hebben:

- Per 6,5 plaatsen is er minstens één voltijdse begeleider. Voor peupertuinen is dat een halftijdse begeleider per vijf plaatsen;
- Per 12 plaatsen is er ¼ sociaal-pedagogische en paramedische functie. Per 24 plaatsen is er een extra ¼-prestatie. Er is altijd minstens een halftijdse verpleegkundige (niet voor peupertuinen);
- Per kinderdagverblijf is er minstens een halftijdse logistieke functie. Vanaf 100 plaatsen is dat een voltijdse functie;
- Op het niveau van het organiserend bestuur – dat meerdere kinderdagverblijven kan hebben – is er een halftijdse directiefunctie tussen 50 en 99 plaatsen. Vanaf 100 plaatsen is dat een voltijdse functie.

Voor de opvang van schoolgaande kinderen door een erkend kinderdagverblijf is er per 14 kinderen minimaal één begeleider vereist. Een aparte leidinggevende is niet vereist, maar de buitenschoolse opvang mag niet ten koste gaan van de tijd die aan baby's en peuters wordt besteed.

Diensten voor onthaalouders moeten ¼ dienstverantwoordelijke per 26,5 plaatsen hebben. Wanneer een dienst minder dan 53 plaatsen heeft, moet deze toch altijd een halftijdse dienstverantwoordelijke hebben.

De aangesloten onthaalouders zijn noch werknemers, noch zelfstandigen. Ze genieten een specifieke sociale bescherming en ontvangen een belastingvrije kostenvergoeding per dag per kind. De sociale bescherming houdt in dat ze verzekerd zijn tegen arbeidsongeschiktheid, ziekte, beroepsziekten en arbeidsongevallen. Ze hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er voorzien in een vergoeding wanneer kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder om. Een aangesloten onthaalouder kan maximaal acht kinderen tegelijkertijd opvangen en gemiddeld vier voltijds.

Erkende *initiatieven voor buitenschoolse opvang* moeten dit personeelskader hebben:

- Per 14 aanwezige kinderen is er minstens één begeleider;
- Er is minstens een halftijdse leidinggevende en er zijn voldoende leidinggevenden in verhouding tot het aantal opvangplaatsen en het aantal vestigingsplaatsen van het initiatief.

Erkende kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders of initiatieven voor buitenschoolse opvang met een erkenning als gemandateerde voorziening voor flexibele en occasionele opvang, krijgen financiële middelen. Deze middelen dienen om de coördinatie van dit specifieke opvangaanbod in de regio vorm te geven en om de tewerkstelling en de opleiding voor doelgroepwerknemers te organiseren.

Doelgroepwerknemers beantwoorden aan het SINE-profiel (RVA): ze zijn ouder dan 45 jaar (prioriteit gaat naar ouder dan 50 jaar), werkzoekend en hebben geen diploma van het secundair onderwijs.

Lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang moeten minstens dit personeel hebben:

- één begeleider per 7 aanwezige kinderen onder de 18 maanden, één begeleider per 10 aanwezige kinderen tussen 18 maanden en de leeftijd waarop ze naar school gaan, één begeleider per 14 schoolgaande kinderen;
- minstens een halftijdse leidinggevende;
- doelgroepwerknemers die in het Vlaamse Gewest beantwoorden aan het SINE-profiel (zie 'gemandateerde voorziening') en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest voldoen aan de GECO-voorwaarden (minstens een half jaar werkzoekend).

Zelfstandige kinderdagverblijven moeten dit personeelskader hebben:

- minstens één begeleider per 7 aanwezige kinderen tot 18 maanden, per 10 aanwezige kinderen boven de 18 maanden en per 14 aanwezige schoolgaande kinderen;
- een verantwoordelijke.

Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen hebben een verantwoordelijke die minstens 21 jaar oud is en is er minstens één begeleider per 14 kinderen.

Zelfstandige onthaalouders werken autonoom. Ze hebben het sociaal statuut van zelfstandige. Een zelfstandige onthaalouder mag tot 7 kinderen tegelijkertijd opvangen.

2. Kwalificatievereisten

Voor begeleiders die tewerkgesteld zijn in een *erkend kinderdagverblijf* zijn er minimale kwalificatievereisten vastgelegd:

- een diploma of certificaat van het beroepssecundair onderwijs: de opleiding 'Kinderzorg' (nieuwe benaming: de opleiding 'Begeleider kinderopvang'); de opleiding 'Verpleegkunde';
- een diploma of certificaat van het technisch secundair onderwijs: de opleiding 'Jeugd- en Gehandicaptenzorg'; de opleiding 'Gezondheids- en Welzijnswetenschappen'; de opleiding 'Sociale en technische wetenschappen', de opleiding 'Leefgroepenwerking'; de opleiding 'Internaatwerking';
- een bachelor- of masterdiploma, of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie;

- een attest van de cursus 'Verantwoordelijke kinderopvang', georganiseerd door het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen in Syntra-centra.

Voor begeleiders die buitenschoolse opvang verzorgen in een erkend kinderdagverblijf, gelden dezelfde kwalificatievereisten als voor begeleiders in een erkend initiatief voor buitenschoolse opvang.

Voor de sociaalpedagogische en paramedische functie is een bachelor- of masterdiploma of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie vereist. Voor de verpleegkundige functie is een diploma van het beroepssecundair of een bachelordiploma 'Verpleegkunde' vereist. Voor de directiefunctie en de logistieke functie zijn er geen kwalificatiebewijzen vereist.

Voor de dienstverantwoordelijke van een *dienst voor onthaalouders* is een bachelor- of masterdiploma of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie vereist. Onthaalouders moeten voldoen aan een aantal voorwaarden om zich te mogen aansluiten bij een dienst, maar er zijn geen kwalificatiebewijzen vereist.

Voor begeleiders die tewerkgesteld zijn in een *erkend initiatief voor buitenschoolse opvang* zijn er minimale kwalificatievereisten vastgelegd:

- een diploma of certificaat van het beroepssecundair onderwijs: de opleiding 'Kinderzorg' (nieuwe benaming: de opleiding 'Begeleider kinderopvang'); de opleiding 'Begeleider buitenschoolse opvang'; de opleiding 'Verpleegkunde';
- een diploma of certificaat van het technisch secundair onderwijs: de opleiding 'Jeugd- en Gehandicaptenzorg'; de opleiding 'Gezondheids- en Welzijnswetenschappen'; de opleiding 'Sociale en technische wetenschappen'; de opleiding 'Leefgroepenwerking'; de opleiding 'Internaatswerking';
- een bachelor- of masterdiploma, of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie;
- een attest van de cursus 'Verantwoordelijke kinderopvang', georganiseerd door het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen in Syntra-centra;
- een attest van de opleiding 'Begeleider buitenschoolse kinderopvang', gefinancierd door de VDAB, gegeven in een door Kind en Gezin erkende opleidingsorganisatie (VCOK/VDKO);
- een titel van beroepsbekwaamheid (een 'ervaringsbewijs') begeleider buitenschoolse opvang.

Vanaf 2010 mag niet meer dan 50% van het totale aantal begeleiders enkel een attest 'begeleider buitenschoolse opvang' van een door Kind en Gezin erkende opleidingsorganisatie bezitten. Voor de leidinggevende is een bachelor- of masterdiploma of een eindcertificaat van het hoger onderwijs voor sociale promotie vereist.

Doelgroepwerknemers van gemandateerde voorzieningen en lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang worden door hun werkgevers begeleid in een opleidingstraject. Na zes jaar moeten ze een kwalificatieattest behalen, waarmee ze als begeleider kunnen werken in een kinderdagverblijf

(wanneer het gaat om de opvang van baby's en peuters) of in een initiatief voor buitenschoolse opvang (wanneer het gaat om de opvang van schoolgaande kinderen).

Voor begeleiders en verantwoordelijken in een *zelfstandig kinderdagverblijf*, in een *zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening* en voor *zelfstandige onthaalouders* zijn er in de regelgeving over kinderopvang geen kwalificatievereisten vastgelegd.

3. Aantal personeelsleden¹³¹⁴ en medewerkers en hun kwalificaties¹⁵

In de *erkende kinderdagverblijven* zijn er 4341,95 voltijdse equivalenten (VTE) (6018 personen) aan de slag. Ze zijn als volgt verdeeld over de verschillende functies: 3171,64 VTE (4152 personen) in een begeleidende functie, 556,75 VTE (899 personen) in logistieke functie, 504,58 VTE (763 personen) in een sociaal-pedagogische of paramedische functie, 82,49 VTE (151 personen) in een directiefunctie en 26,49 VTE's (53 personen) in een administratieve functie. Bijna negen op de tien personeelsleden in een begeleidende functie hebben een diploma of certificaat van het beroepssecundair onderwijs, terwijl bijna alle sociaalpedagogische of paramedische personeelsleden een eindcertificaat van het hoger onderwijs hebben.

In de *diensten voor onthaalouders* zijn er 342,54 VTE (532 personen) aan het werk. Hiervan zijn 308,91 VTE (461 personen) tewerkgesteld als verantwoordelijke. Daarnaast zijn er nog 30,88 VTE (59 personen) werkzaam in een administratieve functie en 2,75 VTE (12 personen) in een logistieke functie. Bij deze diensten voor onthaalouders zijn 7162 onthaalouders aangesloten¹⁶. Alle verantwoordelijken van een dienst voor onthaalouders kunnen een eindcertificaat van het hoger onderwijs voorleggen.

In de *erkende initiatieven voor buitenschoolse opvang* zijn er 2169,84 VTE (3791 personen) tewerkgesteld. 1800,94 VTE (3223 personen) hiervan zijn tewerkgesteld als begeleider. Daarnaast zijn er nog 269,09 VTE (331 personen) werkzaam als coördinator en 99,81 VTE (237 personen) in een logistieke functie. Minder dan de helft van de begeleiders kan een certificaat van het beroepssecundair onderwijs voorleggen. 28,5% heeft een certificaat van het technisch secundair onderwijs behaald en 9,5% is in het bezit van een certificaat van het algemeen secundair onderwijs of van het hoger onderwijs. 15,5% van de begeleiders genoot een andere opleiding. Bijna alle coördinatoren (97%) volgden hoger onderwijs .

In de *buitenschoolse opvanginitiatieven verbonden aan een kinderdagverblijf* zijn er 132,39 VTE (216 personen) werkzaam. De meeste van deze personeelsleden (114,04 VTE of 174 personen) oefenen een begeleidende functie uit. Het resterende aantal is coördinator (12,38 VTE of 26 personen) of heeft

---

¹³ Toestand op 1 januari 2010.

¹⁴ Personen die in twee functies zijn tewerkgesteld, werden in de beide functies meegeteld.

¹⁵ De kwalificaties van het personeel zijn pas sinds 2008 centraal bij Kind en Gezin beschikbaar en enkel voor de personeelsleden die tewerkgesteld zijn in de erkende (en gesubsidieerde) sector.

¹⁶ Aangesloten onthaalouders zijn geen personeelsleden van de dienst.

een logistieke (4,57 VTE of 12 personen) of een administratieve functie (1,40 VTE of 4 personen). Elke coördinator die werkzaam is in dit type voorziening, volgde hoger onderwijs. 71% van de begeleiders heeft een certificaat van het beroepssecundair onderwijs, 12% heeft een diploma van het technisch secundair onderwijs op zak, terwijl 8% met succes hoger onderwijs volgde. Het resterende aantal begeleiders genoot een andere opleiding.

In de *lokale diensten voor buurtgerichte opvang* vinden we in totaal 126,15 VTE of 172 personeelsleden terug. 7 op 10 van deze personeelsleden werkt in een voorschoolse lokale dienst voor buurtgerichte opvang. De verdeling naar functie in het geheel van de lokale diensten voor buurtgerichte opvang ziet er als volgt uit:

- Geschoolde arbeider: 61,60 VTE (81 personen)
- Doelgroepmedewerker: 39,06 VTE of 55 personen
- Coördinator: 22,25 VTE of 31 personen en 5 personen oefenen een logistieke functie uit. Dit komt neer op 3,24 VTE.

Tot slot vinden we in de *gemandateerde voorzieningen* nog 105,41 VTE (150 personen) terug als doelgroepmedewerkers en 25,54 VTE of 65 personen die de functie van coördinator op zich nemen.

We hebben geen gegevens over de kwalificaties van het personeel in de lokale diensten en de gemandateerde voorzieningen. Dit geldt eveneens voor de medewerkers in de *zelfstandige groepsopvang*. Bovendien hebben we geen zicht op het aantal medewerkers dat werkzaam is in deze opvangvorm.

In 2010 zijn er in Vlaanderen 1061 *zelfstandige onthaalouders* actief. We hebben geen zicht op de kwalificaties van de zelfstandige onthaalouders.

Aantal personeelsleden en medewerkers		
	2009	2010
<i>Erkende kinderdagverblijven</i>		
Begeleidende functie	3 034,87 (3 977)	3 171,64 (4 152)
Logistieke functie	555,23 (879)	556,75 (899)
Sociaal-pedagogische / paramedische functie	490,95 (740)	504,58 (763)
Directiefunctie	75,14 (138)	82,49 (151)
Administratieve functie	24,17 (45)	26,49 (53)

Aantal personeelsleden en medewerkers		
	2009	2010
<i>Diensten voor onthaalouders</i>		
Verantwoordelijke	304,26 (451)	308,91 (461)
Administratieve functie	28,15 (55)	30,88 (59)
Logistieke functie	2,17 (10)	2,75 (12)
Aangesloten onthaalouders	(7 271)	(7 162)
Lokale diensten voor buurtgerichte opvang		
(voorschools)		
Geschoolde begeleider	36,75 (48)	46,95 (58)
Doelgroepmedewerker	23,94 (33)	27,78 (38)
Coördinator	12,25 (17)	14,40 (20)
Logistieke functie	1,00 (2)	3,24 (5)
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>		
Begeleider	1 799,74 (3 231)	1 800,94 (3 223)
Coördinator	274,24 (335)	269,09 (331)
Logistieke functie	109,40 (236)	99,81 (237)
<i>Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>		
Begeleidende functie	106,94 (163)	114,04 (174)
Coördinator	12,15 (25)	12,38 (26)
Logistieke functie	3,45 (9)	4,57 (12)
Administratieve functie	1,40 (4)	1,40 (4)
<i>Lokale diensten voor buurtgerichte opvang (buitenschools)</i>		
Geschoolde begeleider	13,32 (21)	14,65 (23)
Doelgroepmedewerker	8,03 (11)	11,28 (17)
Coördinator	5,30 (7)	7,85 (11)
<i>Gemandateerde voorzieningen</i>		
Doelgroepmedewerker	69,31 (103)	105,41 (150)
Coördinator	21,06 (50)	25,54 (65)

38. Aantal VTE (en aantal personeelsleden/medewerkers) in verschillende functies in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen

---

Verdeling personeelsprofielen volgens kwalificatie (1)

Erkende kinderdagverblijven

	BSO	TSO	ASO	Hoger onderwijs	Andere (2)	Totaal
Administratieve functie	15,5%	5,2%	6,9%	36,2%	36,2%	100,0%
Begeleidende functie	89,2%	5,7%	0,0%	4,2%	1,0%	100,0%
Directiefunctie	0,6%	0,6%	0,0%	95,5%	3,3%	100,0%
Logistieke functie	13,5%	1,9%	0,9%	1,3%	82,3%	100,0%
Sociaal-pedagogische/ paramedische functie	2,8%	0,1%	0,1%	97,1%	0,0%	100,0%

Diensten voor onthaalouders (3)

Administratieve functie	5,9%	11,8%	4,4%	30,9%	47,0%	100,0%
Verantwoordelijke	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%

Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Administratieve functie	21,0%	33,3%	14,8%	22,2%	8,6%	100,0%
Begeleidende functie	46,6%	28,5%	4,7%	4,8%	15,5%	100,0%
Coördinator	0,6%	1,2%	0,9%	97,0%	0,3%	100,0%
Logistieke functie	24,8%	19,3%	1,7%	3,8%	50,4%	100,0%

Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven

---

Begeleidende functie	70,6%	12,4%	1,1%	7,9%	7,9%	100,0%
Coördinator	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%

---

39. *Verdeling (in %) van het aantal personeelsleden volgens kwalificaties in verschillende functies in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen - 2010*

(1) Een paar functies zijn niet in deze tabel opgenomen wegens te kleine aantallen.

(2) o.a. KSO, deeltijds onderwijs, leercontract, maar ook geen diploma secundair onderwijs.

(3) Kind en Gezin heeft geen zicht op de kwalificaties van de aangesloten onthaalouders.

DEEL 2: BELEID

Hoofdstuk 1: Vernieuwing Vlaamse kinderopvang

1. Situering

Na overleg tussen Kind en Gezin, de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, vertegenwoordigers van de opvangsector en van de gebruikers, werd in 2006 een concepttekst afgerond over een nieuwe organisatie van de Vlaamse kinderopvang. De doelstellingen die de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met de vernieuwing van de kinderopvang wil bereiken, zijn de volgende:

- Alle gezinnen met kinderen kunnen terecht in een doorzichtig georganiseerde, toegankelijke en betaalbare kinderopvang.
- Elk kind kan rekenen op een kwaliteitsvolle kinderopvang.
- Het opvangaanbod voorziet in de lokale en de regionale opvangbehoefte.
- Kinderopvang vervult, naast zijn economische en pedagogische functie, ook expliciet zijn sociale functie, met bijzondere aandacht voor een gecoördineerd en transparant opnamebeleid dat de toegankelijkheid verbetert.
- Een eenvormig vergunningskader wordt ontwikkeld.

2. Vorbereiding van een decreet Voorschoolse Kinderopvang

In het Regeerakkoord 2009-2014 van de Vlaamse Regering en in de Beleidsnota 2009-2014 van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin staat de ontwikkeling van een kaderdecreet Voorschoolse Kinderopvang als prioritair beleidsdoel voorop.

Het is de bedoeling dat dit decreet:

- de maatschappelijke opdracht en de concrete organisatie van kinderopvang vastlegt; met betrekking tot de vraag en het aanbod:
  - een koppeling maakt tussen het geboortecijfer en de daaruit voortvloeiende nood aan kinderopvang;
  - duidelijkheid en samenhang schept in het opvangaanbod;
- er op termijn toe leidt dat iedereen een recht op kinderopvang kan uitoefenen; met betrekking tot de kwaliteit:
  - de basis legt voor de vereiste vergunningsvoorwaarden voor ieder die aan kinderopvang doet;
  - aan elk kind het recht biedt op dezelfde basiskwaliteit;
  - bijdraagt tot de zorgkwaliteit, onder meer door het vastleggen van het competentiebeleid inzake kinderopvang.

Voor de voorbereiding en de uitwerking van een visietekst over het, decreet Voorschoolse Kinderopvang, ondernam Kind en Gezin in 2010 deze acties :

- De finalisatie van de Green Paper. Dit document gaf de basisinput voor de elementen en de overwegingen die van belang zijn om te kunnen bouwen aan een visie. De Green Paper werd besproken in verschillende vergaderingen van het Raadgevend Comité van Kind en Gezin en leidde tot een advies van het Raadgevend Comité aan de minister.
- Het opstarten van het politiek overleg op basis van de Green Paper. In functie van de politiek voorbereidende besprekingen moest een interkabinettenwerkgroep basiskeuzes definiëren voor een visie over het decreet.
- De ontwikkeling van een visienota decreet Voorschoolse Kinderopvang in de schoot van de interkabinettenwerkgroep. Kind en Gezin had hier een ondersteunende en informerende rol.

De Vlaamse Regering keurde de eerste versie van de visienota goed op 30 april 2010. Het advies van het Raadgevend Comité van Kind en Gezin rond deze visienota werd gevraagd in mei 2010. Vervolgens werd de visienota in juni 2010 besproken in de Strategische Adviesraad.

Op basis van de adviezen en de reacties uit de sector werd de visienota bijgestuurd. Hiervoor werden bijkomende sessies van de interkabinettenwerkgroep gehouden. Op 23 juli 2010 kreeg de visienota het definitieve akkoord van de Vlaamse Regering.

Kind en Gezin kreeg in de visienota meerdere opdrachten, die vanaf het najaar 2010 werden opgenomen. Sommige zaken gebeurden in samenspraak met het Platform Vernieuwing Kinderopvang, zoals de uitwerking van het lokaal loket en de positionering van de gezinsopvang.

Verder ontwikkelde Kind en Gezin in het najaar van 2010 voorbereidend werkmateriaal voor de minister, dat hem moet toelaten keuzes te maken over de financiering van het decreet.

Tot slot startte Kind en Gezin met het ontwikkelen van een voorontwerp van decreet. Dit werd eind 2010 voor het eerst voorgelegd op de vergaderingen van de interkabinettenwerkgroep. Ook de eerste stappen in de voorbereiding van de onderliggende uitvoeringsbesluiten werden gezet.

Het voorontwerp van decreet is de basis voor de verdere uitklaring van een aantal keuzes en principes die in het uiteindelijke decreet zullen worden opgenomen.

3. Nieuwe organisatiestructuur buitenschoolse opvang

Kind en Gezin werkt aan de ontwikkeling van een langetermijnvisie over de organisatie van de opvang van schoolgaande kinderen in Vlaanderen en Brussel. In 2008 werd daarvoor een denktank buitenschoolse opvang in het leven geroepen.

In 2009 werd in samenwerking met deze denktank een ontwerp van visietekst opgemaakt. Kind en Gezin werkte dit voorstel verder uit en legde het een eerste keer voor aan het kabinet Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De visietekst gaat uit van een opvangnetwerk waarin alle actoren die betrokken bij de organisatie van de opvang en van de vrije tijd van schoolgaande kinderen samenwerken. Het doel van die samenwerking is:

- een veilige omgeving creëren waar kinderen (zelf)vertrouwen vinden (een 'nest');
- kinderen een ruim aanbod aan vrijetijdsactiviteiten (een 'web') aanbieden waar zij hun talenten en vaardigheden kunnen ontdekken en ontwikkelen.

Kind en Gezin ziet de opvang van schoolgaande kinderen daarom niet alleen als een zaak van Welzijn. Het zou een gedeelde verantwoordelijkheid moeten zijn van:

- alle actoren en beleidsdomeinen die betrokken zijn bij de ontwikkeling, de opvang en de vrije tijd van schoolgaande kinderen;
- lokale en centrale beleidsverantwoordelijken.

Om die reden stelt de visietekst voor om de bevoegdheden van de betrokken beleidsdomeinen en -niveaus duidelijk af te bakenen. Idealiter wordt de organisatie van de opvang van schoolgaande kinderen eveneens gevat in een decreet.

In 2011 zullen verdere stappen ondernomen worden om de nieuwe organisatiestructuur buitenschoolse kinderopvang vorm te geven en mogelijk te maken.

4. Behoeftemeetinstrument voor de formele voorschoolse kinderopvang

In de beleidsnota van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is het uitbreidingsbeleid van de Vlaamse Regering inzake kinderopvang erop gericht om een aantal doelstellingen te halen in overeenstemming met het Pact 2020. Tegen 2020 moet voor minstens 50 procent van de kinderen jonger dan 3 jaar een opvangplaats zijn. Deze doelstelling werd opgenomen in de visietekst ter voorbereiding van het decreet Voorschoolse Kinderopvang en zelfs tegen een vroegere streefdatum Tegen 2016 moet voor minstens 50% van de kinderen jonger dan 3 jaar een opvangplaats zijn.

In deze optiek ontwikkelde het Centrum voor Sociaal Beleid van de Universiteit Antwerpen in 2010 een behoeftemeetinstrument.

Op basis van een aantal wetenschappelijk onderbouwde indicatoren, geeft dit instrument aan wat de behoefte aan bijkomende plaatsen kan zijn met het oog op een volledige dekking van de behoefte aan kinderopvang binnen een gemeente of zorgregio.

Kind en Gezin onderzoekt op welke wijze dit instrument vanaf 2012, kan worden ingeschakeld in het concrete uitbreidingsbeleid voor Vlaanderen en de regio's.

Hoofdstuk 2: Uitbreiding van de Vlaamse kinderopvang

Kind en Gezin zorgt voor de toewijzing van de middelen die door de Vlaamse Regering worden vrijgemaakt voor nieuwe plaatsen in de erkende opvangsector.

1. De erkende buitenschoolse kinderopvang

Eind 2009 besliste de Vlaamse Regering 2,6 miljoen euro vrij te maken voor uitbreiding in 2010 van de erkende initiatieven voor buitenschoolse opvang en voor buitenschoolse opvang verbonden aan een erkend kinderdagverblijf.

De middelen werden over Vlaanderen verdeeld via:

- een voorafname van 5% op het totale budget van deze uitbreiding voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- een verdeling van het resterende budget binnen het Vlaamse Gewest op basis van de 60 kleinstedelijke zorgregio's¹⁷.

Het beslissingskader voor deze uitbreiding werd begin april 2010 gecommuniceerd naar alle buitenschoolse opvangvoorzieningen en via de website van Kind en Gezin. Medio oktober 2010 besliste de administrateur-generaal over de toekenning van de plaatsen.

Kind en Gezin ontving 78 aanvragen uit 51 gemeenten. Bij het toekennen van de middelen, gaf Kind en Gezin voorrang aan de uitbreiding van bestaande initiatieven voor buitenschoolse opvang en aan de uitbreiding via buitenschoolse opvang, verbonden aan een erkend kinderdagverblijf. Er werd ook voorrang gegeven aan voorzieningen, gevestigd in gemeenten waarvan het lokaal bestuur bijdraagt in de organisatie van buitenschoolse opvangplaatsen. Deze werkwijze maakte het mogelijk om met het beschikbare budget een maximum aan plaatsen te realiseren.

Dankzij deze uitbreidingsronde kon voor 1001 equivalentvolle plaatsen een subsidiegarantie worden toegekend. Daarbovenop werden nog eens 243 equivalentvolle plaatsen erkend zonder subsidiegarantie. Voor deze plaatsen draagt het lokaal bestuur van de gemeente waar de opvangvoorziening gevestigd is de kost. Van dit totaal werden in 2010 al een kleine 100 plaatsen effectief opgestart.

---

¹⁷ Kleinstedelijke zorgregio zoals vastgelegd in het Decreet van 28 november 2008 tot wijziging van het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmatie van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen.

Tot slot zorgde deze uitbreiding er ook voor dat in het Vlaamse en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest iets meer dan 59 voltijds equivalent gesubsidieerde contractuelen aan de slag konden in de buitenschoolse opvang.

2. Het Generatiepact

Het Generatiepact wil de tewerkstelling realiseren van laaggeschoolde jongeren in de social profit sector. De Vlaamse Regering besliste in samenspraak met de sociale partners om de middelen in te zetten in drie deelprojecten: buitenschoolse kinderopvang, dagverzorgingscentra en deeltijds leren.

Voor de buitenschoolse kinderopvang werd er een budget van 5,3 miljoen euro voorzien. Dit zou kunnen leiden tot een bijkomende tewerkstelling van 151,5 voltijdse equivalenten. Aan de voorzieningen werd gevraagd om projecten in te dienen waarbij er bijzondere aandacht is voor niet-gekwalificeerde medewerkers aan wie een kwalificerend traject wordt aangeboden. Ook projecten die de instroom van allochtone medewerkers bevorderen, kwamen in aanmerking. De oproep gebeurde in december 2009. De beslissing over de toekenning viel in de eerste helft van 2010.

Eind 2010 waren dankzij het Generatiepact 91,5 VTE doelgroepwerknemers aangeworven. In 2010 werden met deze middelen ook 76,40 equivalentvolle plaatsen met subsidiegarantie en 168,63 equivalentvolle plaatsen zonder subsidiegarantie gerealiseerd.

3. De erkende voorschoolse kinderopvang

De Vlaamse Regering maakte in 2010 ook 5,9 mio euro vrij voor de uitbreiding van de erkende kinderdagverblijven en van de diensten voor onthaalouders. Rekening houdend met de gemiddelde kostprijs per plaats creëren deze middelen 631 nieuwe kinderdagverblijfplaatsen.

Het doel van deze nieuwe middelen was om uitbreiding te realiseren in:

- de gebieden waar het minst aantal opvangplaatsen zijn per 100 kinderen;
- de gebieden waar slechts een beperkt aantal inkomensgerelateerde plaatsen is.

De verdeling van deze plaatsen gebeurde in verschillende stadia. Eerst was er een voorafname voor Brussel. Vervolgens is een verdeling gebeurd van het aantal plaatsen over de provincies, op basis van het aantal plaatsen per 100 kinderen en op basis van het aantal inkomensgerelateerde plaatsen. In een volgend stadium werden per provincie, de (kleinstedelijke) zorgregio's geselecteerd waar er gemiddeld minder dan 33 opvangplaatsen beschikbaar zijn per 100 kinderen. Tot slot werd een rangschikking van de gemeenten binnen elke zorgregio gemaakt volgens het aantal opvangplaatsen per 100 kinderen. Gemeenten met het minst aantal opvangplaatsen per 100 kinderen kregen voorrang.

Het bijzondere aan deze oproep was dat een derde van het aantal beschikbare kinderdagverblijfplaatsen per zorgregio omgezet zou worden naar plaatsen bij de diensten voor onthaalouders, mochten er zich aanvragen vanuit de diensten voor onthaalouders voordoen.

Aanvragen moesten ingediend worden tegen uiterlijk 25 mei 2010 en de beslissing werd door de administrateur-generaal van Kind en Gezin genomen op 1 oktober 2010.

Vanuit de kinderdagverblijven kwamen 105 aanvragen binnen. Het aantal plaatsen waarvoor een principieel akkoord werd toegekend, bedraagt 623. Er kwamen 18 aanvragen vanuit de diensten voor onthaalouders. Het aantal plaatsen waarvoor er een principieel akkoord werd toegekend, bedraagt 165.

Het totaal aantal plaatsen waarvoor er een principieel akkoord werd toegekend door deze bijkomende middelen bedraagt aldus 788.

4. Inclusieve opvang

Sinds 2001 kunnen voorzieningen met een erkenning of met een attest van toezicht van Kind en Gezin extra financiële ondersteuning krijgen voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. De regels en voorwaarden hiervoor werden bepaald in een ministerieel besluit van 9 juli 2001 houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, aan de opvangvoorzieningen die erkend zijn door of werken met een attest van toezicht van Kind en Gezin.

In 2009 verving een nieuw ministerieel besluit het besluit van 9 juli 2001. Het verminderde de administratieve lasten en paste het besluit aan Beter Bestuurlijk Beleid aan. Omwille van de overzichtelijkheid werd een nieuw besluit opgesteld, in plaats van een wijzigingsbesluit.

De Vlaamse Regering stelde zich tot doel de kinderopvang voor deze kinderen met een specifieke zorgbehoefte toegankelijker te maken. Voor deze kinderen en voor hun ouders kan opvang immers zeer gunstig zijn, minstens tijdens een aantal opvangmomenten. Daarom besliste de Vlaamse Regering in 2009 om bijkomend 800.000 euro in te zetten om de stijgende vraag en het stijgend aanbod te ondersteunen.

Met dit budget kunnen 136 bijkomende structurele plaatsen toegekend worden in het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 68 plaatsen voor diensten voor onthaalouders en 68 plaatsen voor erkende kinderdagverblijven (KDV), buitenschoolse opvang verbonden aan kinderdagverblijven (BOKDV), initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO) en lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang (LODI).

De opmaak van een beslissingskader en oproep voor bijkomende structurele plaatsen voor inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte werd eind 2009 aangevat.

In dit beslissingskader werd er een onderscheid gemaakt tussen plaatsen bij diensten voor onthaalouders (groep 1) en plaatsen in kinderdagverblijven, lokale diensten, initiatieven voor buitenschoolse opvang en buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een erkend kinderdagverblijf

(groep 2). Het beslissingskader voorzag in een voorafname van 10% van de plaatsen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, telkens 7 plaatsen per groep van voorzieningen. Na de voorafname voor Brussel, bleven nog 122 beschikbare plaatsen over.

Er werden in totaal 101 aanvragen ontvangen voor bijkomende structurele plaatsen.

Op 25 juni 2010 besliste de administrateur-generaal over de toekenning van deze bijkomende plaatsen. De bijkomende structurele plaatsen werden toegekend aan 37 aanvragers. In totaal werden met deze middelen 132 plaatsen toegekend, 55 bij diensten voor onthaalouders (groep 1) en 77 in kinderdagverblijven, lokale diensten, initiatieven voor buitenschoolse opvang en buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een erkend kinderdagverblijf (groep 2).

5. Inkomensgerelateerde zelfstandige kinderopvang

Eind 2008 besliste de Vlaamse Regering dat de opvangprijs ook in zelfstandige voorzieningen kan afhangen van het gezinsinkomen. De Vlaamse Regering wil hiermee in de formele kinderopvang meer plaatsen betaalbaar maken voor meer ouders. Het systeem van inkomensgerelateerde kinderopvang bij zelfstandige voorzieningen (IKG) startte op 16 februari 2009.

Zelfstandige voorzieningen die geïnteresseerd zijn in dit systeem, kunnen zich kandidaat stellen bij Kind en Gezin. De voorziening krijgt een vaste vergoeding per opgevangen kind. Voorzieningen hebben de keuze om zelf te factureren naar de ouders of om dit uit te besteden.

De ouders berekenen hun ouderbijdrage via de webmodule, beschikbaar op de website van Kind en Gezin. Kind en Gezin bezorgt de ouders een attest met een kindcode.

De voorzieningen geven maandelijks de aanwezigheden van de kinderen door aan Kind en Gezin. Hiervoor wordt gebruikt gemaakt van de kindcode.

Het aantal toegekende plaatsen binnen het systeem van inkomensgerelateerde opvang binnen de zelfstandige voorzieningen bedraagt in 2010 11 508 plaatsen, verdeeld over 579 zelfstandige voorzieningen. In vergelijking met de situatie in 2009 is het aantal plaatsen met meer dan 3700 eenheden toegenomen.

	Zelfstandige kinderdagverblijven		Zelfstandige Onthaalouders		Totaal	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
	voorzieningen	plaatsen	voorzieningen	plaatsen	voorzieningen	plaatsen
Antwerpen	119	2 352	2	14	121	2 366
Vlaams-Brabant	63	1 345	3	20	66	1 365
Brussels Gewest	37	1 081	0	0	37	1 081
West-Vlaanderen	181	3 547	7	44	188	3 591
Oost-Vlaanderen	126	2 459	7	41	133	2 500
Limburg	28	565	6	40	34	605
Algemeen totaal	554	11.349	25	159	579	11.508

43. Aantal zelfstandige voorzieningen per provincie die inkomensgerelateerd werken - 2010

In 2010 werd het IKG-systeem geëvalueerd vanuit het oogpunt van de voorzieningen, ouders en overheid. Dit leidde tot een aantal aanpassingen aan het IKG-systeem waaraan ook in 2011 wordt verder gewerkt.

Eind oktober 2010 informeerde Kind en Gezin de sector dat de grens van de budgettaire mogelijkheden voor het IKG-systeem bereikt was. Nieuwe aanvragen om in te stappen in het IKG-systeem werden negatief beslist, uitgezonderd initiatiefnemers die konden aantonen dat er reeds financiële engagements zoals bv. de aankoop van een pand, werden aangegaan voor 1 november 2010. Initiatiefnemers die zich in een dergelijke situatie bevonden, hadden de mogelijkheid om deze financiële engagements aan te tonen tot 31 december 2010. De totale capaciteit waarover zodoende nog een positieve beslissing werd gegeven bedraagt 1322 plaatsen. Deze plaatsen zullen in 2011 of later worden gerealiseerd.

Hoofdstuk 3: Bevorderen van de kwaliteit in de Vlaamse kinderopvang

1. Reguliere dienstverlening inzake kwaliteitsbevordering

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang bij het werken aan de kwaliteit op de volgende manieren:

- geven van informatie en aanbevelingen;
- gratis ter beschikking stellen van brochures;
- aanbieden van informatie over kwaliteit op de website;
- organiseren van studiedagen om de kwaliteit van de opvang te bevorderen en het management te versterken.

Daarnaast doet Kind en Gezin ook een beroep op zijn partners om de kwaliteit van de opvangvoorzieningen te verbeteren.

Partnerschap met ECEGO

Om de kwaliteit van de opvang vanuit de invalshoek van het kind te bevorderen, heeft Kind en Gezin een overeenkomst met ECEGO, het ExpertiseCentrum voor ErvaringsGericht Onderwijs van professor Laevers, verbonden aan de K.U.Leuven. ECEGO ontwikkelde ZiKo en ZiKo-Vo, het zelfevaluatie-instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang. Terwijl ZiKo een zelfevaluatie mogelijk maakt van de aanpak van de voorziening op het niveau van een groep kinderen, kijkt ZiKo-Vo op het niveau van het individuele kind.

Van 1 september 2009 tot 31 augustus 2010 had Kind en Gezin een overeenkomst met ECEGO, voor het ondersteunen van de inkomensgerelateerde zelfstandige kinderopvang in het werken aan kwaliteit vanuit het kindperspectief.

Binnen dit kader werden naast trainingen met ZiKo en ZiKo-Vo ook 10 kennismakingssessies met ZiKo-Vo georganiseerd, bedoeld voor zelfstandige onthaalouders die werken met het inkomensgerelateerd systeem.

Acht trajecten voor de zelfstandige onthaalouders werden 's avonds georganiseerd en aanvullend opengesteld voor aangesloten onthaalouders en dienstverantwoordelijken, met als doel extra kansen op uitwisseling te bieden.

In deze optiek zijn ook voor ZiKo 3 kennismakingssessies doorgegaan, bedoeld voor de hele voorschoolse opvang, en 3 kennismakingssessies voor de hele buitenschoolse opvang.

De tevredenheid over de trainingen bedoeld voor de zelfstandige inkomensgerelateerde voorzieningen was zeer groot. Beide instrumenten, ZiKo en ZiKo-Vo, worden gewaardeerd. De deelnemers steken heel wat op uit deze vormingen. Ook de kennismakingssessies werden positief geëvalueerd. De interesse blijft na zes jaar nog altijd groot. Voor velen blijft het procesgericht kijken naar kinderen een nieuwe invalshoek die erg aanspreekt en aansluit bij de eigen visie en praktijk.

Naast deze vormingen en trainingen verspreidde Kind en Gezin in 2010 BiBo, een BevragingsInstrument voor kinderen (+7 jaar) in de Buitenschoolse Opvang. BiBO werd ontwikkeld door ECEGO. Kinderen kunnen dit instrument zelfstandig doorlopen op een zelf gekozen moment. De begeleiding krijgt op een eenvoudige manier feedback over hoe kinderen hun opvang beleven. Via een digitale versie van het instrument kan een voorziening heel eenvoudig de gegevens analyseren en evalueren.

Partnerschap met het VBJK – Expertisecentrum voor Opvoeding en Kinderopvang

Het VBJK onderschrijft de missie van Kind en Gezin en verbindt zich ertoe om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind en van de missie van Kind en Gezin.

Het partnerschap bestaat uit:

- advies verstrekken aan Kind en Gezin over het beleid inzake het jonge kind;
- op een wetenschappelijk onderbouwde wijze projecten opzetten en didactisch materiaal aanleveren in verband met kinderopvang, vernieuwde concepten over opvoeden, diversiteit in de opvoeding en begeleiden en opleiden van medewerkers in de kinderopvang;
- een kwaliteitsvol tijdschrift over en voor de kinderopvang uitgeven.

Elk jaar maakt het VBJK een werkingsplan op met de doelstellingen en acties voor het komende jaar. Het werkingsplan en het werkingsverslag 2010 zijn te vinden op de website van het VBJK (<http://www.vbjk.be>).

Er werd nauw samengewerkt met Kind en Gezin voor o.a. het begeleidingstraject Kinderopvang met sociale functie en de verdere ontwikkeling van de Onthaalouderacademie.

VBJK maakt ook deel uit van verschillende adviesgroepen van Kind en Gezin, o.a. het Platform Vernieuwing Kinderopvang rond het decreet Voorschoolse Kinderopvang en de stuurgroep Taalontwikkeling en Meertaligheid.

De aard van de samenwerking met VBJK wordt later in dit hoofdstuk en in het volgend hoofdstuk, meer uitgebreid beschreven, wanneer we het over het betreffende (kwaliteits)thema hebben.

Kwaliteitshelpdesk

De Kwaliteitshelpdesk behandelt vragen van opvangvoorzieningen over de kwaliteit van de opvang. Er worden ook vragen van ouders en andere personen (zoals artsen, studenten, enz.) behandeld. De vragen gaan over de verschillende kwaliteitsaspecten.

In 2010 werden in totaal 194 vragen behandeld. Vragen omtrent veiligheid en gevaar (34%), gezondheid en ziekte (21%) en inzake kwaliteitszorg (13%), behoren tot de top drie van behandelde vragen.

Thema	Aantal	%
Veiligheid en gevaar	65	33,5%
Gezondheid en ziekte	40	20,6%
Kwaliteitszorg	26	13,4%
Werking	12	6,2%
Gebouw en inrichting	11	5,7%
Voeding	9	4,6%
Omgaan met ouders	8	4,1%
Omgaan met elk kind	8	4,1%
Personeel	8	4,1%
Hygiëne	4	2,1%
Andere (administratie, inspectie, klachten,...)	3	1,5%
Omgaan met derden	0	0,0%
Algemeen totaal	194	100,0%

40. Overzicht vragen kwaliteitshelpdesk

83% van de vraagstellers zijn opvangvoorzieningen. Meer dan de helft van deze vragen (55,3%) werd gesteld door erkende opvangvoorzieningen, 44,7% werd gesteld door opvangvoorzieningen met een attest van toezicht van Kind en Gezin.

17% van de vragen werden door andere personen gesteld, waaronder ouders, opleidingscentra, regioverpleegkundigen, artsen, apothekers,...

2. (Medische) preventie en veiligheid

Attest levensreddend handelen

Sinds 2009 is het attest levensreddend handelen in de kinderopvang een feit. Het ministerieel besluit van 26 februari 2009 bepaalt dat aangesloten en zelfstandige onthaalouders, medewerkers van een zelfstandige voorziening en het minimaal erkend personeel van een erkend initiatief voor 31 december 2009 in het bezit moeten zijn van het attest levensreddend handelen, zoals bepaald in de regelgeving.

Om alle medewerkers de kans te geven de opleiding te volgen, maakte Kind en Gezin een lijst van toegelaten, deskundige vormingsorganisaties. Elke organisatie op de lijst verklaarde op eer te voldoen aan een aantal vereisten over de lesgever en aan de inhoudelijke vereisten voor de basisopleiding. Eind 2010 telde de lijst een zestigtal organisaties.

Gids voedselveiligheid

Kind en Gezin maakt een sectorspecifieke gids voor voedselveiligheid in de kinderopvang, in nauwe samenwerking met ONE, de zusterorganisatie van Kind en Gezin in de Franse Gemeenschap. Deze gids werd inhoudelijk uitgewerkt. De opstart van de officiële erkenningsprocedure bij het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen) is gepland voor begin 2011.

Kwaliteitsdecreet

Om het uitvoeringsbesluit voor het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen voor te bereiden, startte Kind en Gezin in 2008 met een sectoroverleg. In dit overleg werd in eerste instantie het kwaliteitsdecreet van 1997 geëvalueerd. Het resultaat van deze evaluatie gaf aanleiding tot de uitwerking van een voorstel van uitvoeringsbesluit voor het decreet van 2003.

In 2009 werden de verplichte procedures bepaald. In 2010 ging men na welke aspecten van zorg die een bijzonder maatschappelijke waarde hebben, belangrijk zijn voor de kinderopvangsector. Na verschillende overlegmomenten werden drie aspecten weerhouden die belangrijk bevonden werden om te registreren en op te nemen in de zelfevaluatie:

- pedagogische kwaliteit,
- ratio aantal begeleiders ten aanzien van aantal aanwezige kinderen,
- vorming.

Over de aspecten 'pedagogische kwaliteit' en de 'ratio aantal begeleiders ten aanzien van het aantal kinderen' was men het er over eens dat dit essentiële elementen zijn in het kader van kwaliteitszorg. Rond beide aspecten moet echter eerst verder onderzoek gebeuren vooraleer zij concreet opgenomen kunnen worden in het uitvoeringsbesluit. Een derde aspect 'vorming' werd wel opgenomen in het voorstel van uitvoeringsbesluit. Dit thema kadert in het geheel van competenties en professionalisering van de kinderopvang.

In 2010 werd het ontwerp van besluit legistiek vertaald. Einde 2010 lag het ontwerp voor bij de Raad van State. De verwachting is dat het besluit van toepassing wordt in 2011.

Studiedagen voor kinderopvangvoorzieningen rond vermoeden van kindermishandeling

In 2010 organiseerde Kind en Gezin 6 studiedagen rond het thema 'Vermoeden van kindermishandeling...wat nu?'.

Tijdens deze studiedagen werd aandacht besteed aan het belang van het tijdig detecteren van kindermishandeling. De bedoeling was om de voorzieningen de nodige bagage mee te geven zodat ze signalen van mishandeling kunnen herkennen en vermoedens en bezorgdheden met ouders kunnen bespreken. Daarnaast kregen de voorzieningen ook een beter zicht op de werking en de rol van een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling. Na de studiedagen volgden trainingen. Tijdens de trainingen werd in kleine groepen geoefend in het bespreken met ouders van vermoedens kindermishandeling.

Zowel voor de studiedagen als voor de trainingen kon Kind en Gezin een beroep doen op de Vertrouwenscentra Kindermishandeling. In totaal woonden 848 deelnemers deze provinciale studiedagen bij. 308 hiervan namen ook deel aan de trainingen. Uit de evaluatie bleek dat de

deelnemers zich door het traject sterker voelen om signalen van mishandeling te herkennen en om vermoedens en bezorgdheden te bespreken met ouders. Daarnaast kregen ze ook een beter zicht op de werking van een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.

Monitoring opvangvoorzieningen

Om mogelijke risico's in kinderopvangvoorzieningen beter te monitoren, richtte Kind en Gezin in 2009 een risicocel op. Opdat deze risicocel haar opdrachten efficiënt zou kunnen uitvoeren, was er nood aan een wetenschappelijk onderbouwd instrument. De opdracht tot het ontwikkelen van een dergelijk instrument werd in het najaar van 2010 aan een consultancybureau gegund. Het moet toelaten om op een professionele, uniforme en neutrale manier opvangvoorzieningen af te toetsen op mogelijke risico's. Deze opdracht zal in 2011 worden afgerond.

Aanpak gevaardossiers

Kind en Gezin volgt een interne gevaarprocedure voor de melding van een gevaarsituatie binnen een voorziening onder haar bevoegdheid. Kind en Gezin wil aan de hand van deze procedure nagaan of de voorziening alle noodzakelijke maatregelen heeft getroffen om een gevaarsituatie deskundig aan te pakken en te beëindigen.

Tussen 1 januari 2010 en 31 december 2010 werden 159 gevaarsituaties in de Vlaamse kinderopvang aan Kind en Gezin gemeld.

De meeste meldingen behoren tot de categorieën: toezicht en veiligheid, algemeen grensoverschrijdend gedrag, een vermoeden van kindermishandeling en een lichamelijk letsel waarvan de oorzaak niet is vastgesteld.

In 2010 zijn 9 kinderen overleden in de Vlaamse kinderopvang. 4 hiervan ten gevolge van wiegendood en 1 ten gevolge van shaken infant syndrome (SIS).

3. Competentiebevordering en professionalisering

Kind en Gezin timmert op verschillende manieren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werkzaam zijn te verbeteren. De maatschappelijke belangen hierbij zijn groot. Er moet voldoende goede instroom mogelijk zijn voor de sterk gegroeide sector. Daarnaast moeten er mogelijkheden komen voor een gezonde horizontale en verticale mobiliteit in de kinderopvang. Er moet ook werk gemaakt worden van een algemene competentieverbetering om te beantwoorden aan de maatschappelijke verwachtingen over de kwaliteit van de kinderopvang.

In 2010 liet minister Vandeuren de conceptnota 'Werk maken van werk in de zorgsector' opmaken en voorleggen aan de Vlaamse Regering. De nota bevat een actieplan om de werkgelegenheid in de zorgsector te bevorderen. Hierin is een afzonderlijk actieplan voor de kinderopvang opgenomen, waarbij Kind en Gezin mee instaat voor de uitvoering ervan. Het actieplan is te situeren binnen de vernieuwing van de kinderopvang. De grote lijnen doorheen dit actieplan zijn:

- de kwaliteit van de instroom van medewerkers versterken;
- doorstroommogelijkheden creëren;
- de uitstroom van medewerkers verminderen.

In 2010 zette Kind en Gezin verschillende stappen om de kwaliteit van de instroom te bevorderen. Zo werd er een overleg aangegaan met het departement onderwijs om de acties uit het actieplan 'Werk maken van werk in de zorgsector', luik kinderopvang, aan te kaarten.

Binnen dit kader werd ook een campagne uitgevoerd met als doel begeleiders buitenschoolse opvang te werven. Om deze campagne op grote schaal mogelijk te maken, heeft Kind en Gezin de initiatiefnemers een financiële ondersteuning van 2000 euro ter beschikking gesteld. De campagne bestond uit affiches en postkaarten waarop ook het logo van Kind en Gezin werd afgebeeld. Op de website van Kind en Gezin werd een pagina voorzien met informatie over de campagne, campagnebeelden en informatie over het beroep begeleider buitenschoolse opvang. De initiatiefnemers gaven mee vorm geven aan deze pagina.

Om bestaande opleidingen in de kinderopvang te versterken, zette Kind en Gezin in 2010 de volgende stappen:

- Met de input van de sector kinderopvang en de pedagogische begeleidingsdiensten van de onderwijsnetten werd een evaluatierapport opgemaakt over de historiek, de noden en de behoeften van de bestaande opleiding '7^e specialisatiejaar Beroepssecundair Onderwijs Kinderzorg'.
- De mogelijkheden werden onderzocht om de opleidingscapaciteit uit te breiden van de opleiding 'Begeleider buitenschoolse opvang/begeleider kinderopvang' bij de Centra voor Volwassenenonderwijs.
- Kind en Gezin was aanwezig op het overleg rond de Syntra-opleiding 'Verantwoordelijke in de kinderopvang'. Tijdens dit overleg vond een evaluatie plaats van het curriculum, van de stagemodule en van het docentenprofiel.
- Er werden afspraken gemaakt over de voorwaarden waaraan het leerplan en een opleiding bij de Centra voor Deeltijds Onderwijs moeten voldoen. De opleiding werd opgenomen in de lijst met erkende kwalificaties voor 'Begeleider in de kinderopvang'.
- Het postgraduaat 'Leidinggevende/verantwoordelijke in kinderopvang' van Gent en van Antwerpen kreeg een eenmalige financiële ondersteuning.

In 2010 sloten de VDAB, de opleidingsorganisaties, de sector kinderopvang en het volwassenenonderwijs een protocolovereenkomst. In dit kader wordt sinds september 2010 binnen de Centra voor Volwassenenonderwijs een mini-traject van 5 modules aangeboden binnen de opleiding 'Begeleider in de kinderopvang'. Het mini-traject komt in aanmerking als kwalificatiebewijs voor wie wil werken als begeleider in de buitenschoolse opvang. Cursisten krijgen voor de gevolgde modules officiële attesten. De attesten geven vrijstelling voor een deel van de opleiding 'Begeleider in de kinderopvang'.

Tot slot kreeg de professionele bachelor 'Pedagogiek van het jonge kind' als nieuwe onderwijsopleiding een erkenning. Studenten die deze opleiding zullen volgen, kunnen o.a. terecht in de kinderopvang als pedagogische coach op de werkvloer, ter ondersteuning van de begeleiders in de kinderopvang en als expert inzake het jonge kind. De opleidingen zelf zullen in september 2011 starten in de Arteveldehogeschool in Gent, de Karel de Grote-Hogeschool in Antwerpen en de Erasmushogeschool in Brussel.

Voor het kwalificerende traject voor onthaalouders, ondernam Kind en Gezin volgende acties:

- Kind en Gezin en zijn partnerorganisatie VBJK, gaven in 2010 het concept voor de Onthaalouderacademie verder vorm, na intensief overleg met de sector, de opleidingsorganisaties en het volwassenenonderwijs.
- Kind en Gezin, VCOK (VormingsCentrum Opvoeding & Kinderopvang) en de sector werkten in 2009 een selectie-instrument uit (financiering Ecce Ama!) dat de diensten voor onthaalouders ondersteunt in hun opdracht om nieuwe onthaalouders te zoeken en te selecteren. In 2010 konden dienstverantwoordelijken een opleidingstraject volgen om met het selectie-instrument te leren werken en om hen te trainen in gedragsgerichte interviews.
- Kind en Gezin nam deel aan de resonansgroep van het ESF-project WANDA van het Expertisecentrum voor Opvoeding en Kinderopvang VBJK en de Arteveldehogeschool in Gent. Dit project heeft als doel de zelfreflectie bij onthaalouders te vergroten.
- Kind en Gezin verleende zijn medewerking aan het Expertisecentrum voor Opvoeding en Kinderopvang VBJK en ECEGO bij het uitschrijven van het ESF-project 'Onthaalouders sterker maken'. Het project heeft als doel de zelfstandige en aangesloten onthaalouders toelaten een weloverwogen keuze voor de job te maken, ervoor te zorgen dat zij over de nodige competenties en draagkracht beschikken om aan de jobvereisten te voldoen en hen over een professioneel netwerk te laten beschikken waarop ze kunnen terugvallen. Het project werd in december 2010 goedgekeurd en loopt tot 2013.

Om competentieverbetering haalbaar en realiseerbaar te maken, is het nodig dat er kwaliteitsvolle en duurzame Erkenning van Verworven Competenties (EVC) attestingsmogelijkheden ontstaan. Zij moeten geïndividualiseerde en verkorte opleidingstrajecten mogelijk maken. Dit is zowel belangrijk voor diegenen die nu al in de kinderopvang werken als voor de broodnodige toekomstige instroom in de kinderopvang. Kind en Gezin onderzocht in 2010 verder welke mogelijkheden er op dit vlak bestaan, zowel voor de voorschoolse als de buitenschoolse opvang.

In het kader van het inwerktraject voor ongekwalificeerde doelgroepwerknemers volgde Kind en Gezin het VDAB-project op dat een halfjaar jobcoaching aanbiedt aan deze doelgroepwerknemers. Dit project werd gefinancierd met ESF-middelen.

Daarnaast werkte Kind en Gezin in 2010 ook mee aan het conceptuele kader voor doelgroepmedewerkers uit het Generatiepact (buitenschoolse opvang), waarbinnen

tewerkstellingsmogelijkheden worden aangeboden voor logistieke en begeleidende functies. Deze doelgroepwerknemers moeten tijdens de tewerkstelling een kwalificerend traject volgen.

Tot slot heeft Kind en Gezin in 2010 nog gezorgd voor een verdere beleidsmonitoring van kwalificaties en geattesteerde competenties.

4. Klachten over kinderopvang

De Klachtendienst van Kind en Gezin ontving in 2010 in totaal 1412 oproepen over kinderopvang. Het ging om 178 informatieve oproepen, 73 meldingen en 1161 dossiers waarbij een klacht werd geformuleerd. Van deze klachtendossiers waren er 1007 ontvankelijk en 154 onontvankelijk. Het aantal oproepen steeg met 14,4 % tegenover 2009.

Aantal oproepen over kinderopvang		
	2009	2010
Informatieve oproep	182	178
Melding	29	73
Klacht	1 023	1 161
Totaal	1 234	1 412

4.1. Aantal oproepen over kinderopvang op de Klachtendienst

Informatieve oproepen bij de Klachtendienst over kinderopvang

Louter informatieve vragen over kinderopvang werden doorgeschakeld naar de Kind en Gezin-Lijn en werden niet opgenomen in de cijfers over de werking van de Klachtendienst. De informatieve oproepen die wel door de Klachtendienst werden behandeld, gingen over een concreet ongenoegen waarbij advies werd gevraagd over de aanpak van het probleem. In 2010 behandelde de Klachtendienst 178 dergelijke infodossiers over een concreet probleem in een kinderopvangvoorziening.

Meldingen bij de Klachtendienst over kinderopvang

De Klachtendienst heeft het over een 'melding' wanneer een voorziening zelf contact opneemt om een incident of een probleem te melden of wanneer een ouder de Klachtendienst een situatie wil meedelen zonder dat de ouder hierover zich opstelt als klager. De Klachtendienst noteerde in 2010 73 meldingen als nuttige informatie voor het geval er nadien nog een klacht over zou binnenkomen. Meldingen van ernstige incidenten (aantal = 24) worden door de afdeling Kinderopvang opgevolgd en niet door de Klachtendienst.

Onontvankelijke klachten over kinderopvang

Voor een aantal klachten over kinderopvang moet de Klachtendienst besluiten dat de klacht onontvankelijk is, bijvoorbeeld omdat het onderwerp van de klacht buiten de bevoegdheid van Kind en Gezin valt of omdat de klacht over het algemeen beleid of de regelgeving gaat. In 2010 waren er in

totaal 154 onontvankelijke klachten. Een groot deel was onontvankelijk omdat het ging om een betwisting van de te betalen sommen in de zelfstandige sector en/of omdat het onderwerp van de klacht buiten het gereguleerde kader viel en/of eerder in de privésfeer lag (buiten de bevoegdheid van de Klachtendienst van Kind en Gezin). Voor onontvankelijke klachten werd er geen onderzoek gestart. De persoon die de klacht indiende, werd wel zo goed mogelijk geholpen met informatie of advies. Eventueel werden de opmerkingen genoteerd als nuttige informatie voor Kind en Gezin, zodat het er rekening mee kan houden bij zijn beleidsvoorbereidende werkzaamheden.

Ontvankelijke klachten over kinderopvang

De Klachtendienst noteerde in 2010 1007 ontvankelijke klachten over kinderopvang. Het ging om 250 klachten over erkende en gesubsidieerde kinderopvangvoorzieningen, zoals een kinderdagverblijf, een dienst voor onthaalouders of een daarbij aangesloten onthaalouder. 648 klachten hadden betrekking op de zelfstandige sector: 559 klachten gingen over een zelfstandig kinderdagverblijf en 89 klachten over een zelfstandige onthaalouder. Tot slot werden er 78 klachten genoteerd over enkel gemelde en 31 klachten over niet-gemelde kinderopvang. Het totaal aantal ontvankelijke klachten steeg met 14,8 % in vergelijking met 2009.

Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang		
	2009	2010
Over een erkende (en gesubsidieerde) voorziening	277	250
Over een voorziening met attest van toezicht	526	648
Over een enkel gemelde of niet-gemelde voorziening	74	109
Totaal	877	1 007

42. Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang

Voorwerp van de klachten over een kinderopvangvoorziening

Wanneer we de inhoud van de klachten nader bekijken, kunnen we verschillende thema's onderscheiden. De inhoud van een klacht kan gescoord worden aan de hand van thema's met een maximum van 4 thema's per klacht. Binnen de zelfstandige sector scoorden de volgende inhoudelijke thema's het meest:

- Klachten over **veiligheid** stonden op de eerste plaats. Het gaat om dynamische of statische veiligheid, bijvoorbeeld kinderen die alleen werden gelaten of waarbij het toezicht ernstige lacunes vertoonde, een opvang waar iedereen zonder enige controle binnen en buiten kon, geen veiligheidshekje voor een trap, (grote) honden die tussen de kinderen rondliepen. Bij 57 klachten van de 247 klachten over veiligheid was de Klachtendienst op het moment van de intake van de klacht ongerust over de fysieke of psychische integriteit van de opgevangen kinderen.
- Het onderwerp **pedagogisch handelen** (13,3%) nam de tweede plaats in, onmiddellijk gevolgd door de klachten over de **communicatiestijl, onvriendelijkheid, onheus behandelen** (13,2%).

- Op de vierde plaats (10,2%) kwamen de klachten over de aanwezigheid van **te weinig personeel** in verhouding tot het aantal aanwezige kinderen.
- De vijfde plaats met 9,4% werd ingenomen door de **klachten over de voeding**, zowel over de hoeveelheid, de wijze van toedienen, de ingrediënten in functie van de leeftijd van de kindjes en het tijdstip van aanbieden.

De vijf meest gescoorde onderwerpen die genoteerd werden voor de erkende sector, zien er als volgt uit:

- In 15,4% van de aangehaalde klachtelelementen over de erkende kinderopvang werd het thema **veiligheid** aangebracht. Bij 25 van de 65 klachtelelementen over veiligheid was de Klachtendienst op het moment van de intake van de klacht ongerust over de fysieke of psychische integriteit van de opgevangen kinderen.
- Met 15,2% stonden de klachten over de **communicatiestijl** op de tweede plaats, gevolgd door de **klachten over de inhoud van de geleverde prestatie** (11,4%).
- Op de vierde plaats (met 10,9 %) stonden de klachten over het **pedagogisch functioneren**.
- De klachten over **inschrijving** sloten met 7,4 %, goed voor 31 klachten, de top vijf af. Dit ging voornamelijk over de toepassing van de gereguleerde voorrangsbepaling.

Hoofdstuk 4: Andere belangrijke accenten in de werking

1. Het Lokaal Overleg Kinderopvang

Het lokaal beleid kinderopvang vindt zijn oorsprong in het besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 houdende het lokaal beleid kinderopvang. Dit besluit trad op 19 juni 2007 in werking.

Het besluit bepaalt dat het lokaal bestuur (i.c. de OCMW- en gemeenteraad) zijn taak inzake de lokale regie van de kinderopvang uitoefent in overleg met Kind en Gezin. Het lokaal bestuur werkt een lokaal beleid kinderopvang uit op basis van een lokaal beleidsplan kinderopvang, dat onderdeel is van het lokaal sociaal beleidsplan. Het lokaal beleid kinderopvang omvat het geheel van de voorschoolse en de buitenschoolse opvang. Het gaat ruimer dan de opvang die het lokaal bestuur zelf aanbiedt. Het lokaal beleidsplan kinderopvang heeft een looptijd van 6 jaar en loopt samen met de gemeentelijke bestuursperiode.

Het lokaal bestuur legt ook de samenstelling en de interne werking van het Lokaal Overleg Kinderopvang vast. Het Lokaal Overleg Kinderopvang adviseert het lokaal bestuur over het lokaal beleid kinderopvang en over de uitbouw van opvangvoorzieningen in de gemeente.

Het besluit bepaalt ook dat Kind en Gezin:

- bij de uitbouw van opvangvoorzieningen advies vraagt aan het lokaal bestuur;
- het lokaal bestuur ondersteunt bij het opmaken van het lokaal beleidsplan kinderopvang en bij het organiseren van het Lokaal Overleg Kinderopvang.

Kind en Gezin volgt het proces van lokale beleidsplanning en het Lokaal Overleg Kinderopvang op.

Eind 2009 lanceerde Kind en Gezin, in samenwerking met Indigov, een online verwerkingsinstrument voor het verwerken van de korte vragenlijsten. Hiermee kunnen lokale besturen ouders over hun behoeften aan kinderopvang bevragen. Dit instrument laat het lokaal bestuur toe om:

- schriftelijk of face-to-face afgenomen vragenlijsten zelf in een gegevensbank in te voeren;
- ouders rechtstreeks online over hun behoeften aan kinderopvang te bevragen;
- de ingevoerde gegevens automatisch tot een voorgedefinieerd tabellenboek te verwerken.

Dankzij de overeenkomst tussen Kind en Gezin en Indigov kunnen lokale besturen tot en met 2013 gebruikmaken van dit instrument.

In oktober 2010 heroriënteerde Kind en Gezin de ondersteuning van het lokaal bestuur. Het doel is om alle lokale actoren goed te informeren en te ondersteunen bij de uitbouw van kinderopvang binnen de lokale context. Kind en Gezin wil hiermee ook de netwerking bevorderen en de link tussen het centrale beleid en de lokale implementatie waarborgen.

Binnen dit kader kregen de consultants van Kind en Gezin een verruimde opdracht. Hun functie kreeg een nieuwe naam: provinciaal consulent kinderopvang.

De ondersteuning van het lokale niveau wordt vanaf oktober 2010 als volgt ingevuld:

- Regelgevend is bepaald dat een afgevaardigde van Kind en Gezin op het Lokaal Overleg Kinderopvang wordt uitgenodigd. De provinciaal consulent kinderopvang is nog steeds het aanspreekpunt binnen Kind en Gezin voor het lokaal beleid kinderopvang en de specifieke toepassing ervan in de gemeente. Zij of hij is echter niet meer systematisch op elke vergadering aanwezig. Wanneer na overleg blijkt dat dit nuttig kan zijn, kan de consulent toch aanwezig zijn op de vergadering of beschikbaar zijn voor de voorbereiding ervan.
- De provinciaal consulent kinderopvang heeft een belangrijke taak in het doorgeven van informatie vanuit Kind en Gezin naar de lokale actoren. Deze informatieopdracht zal vorm krijgen via intergemeentelijke informatiemomenten. Naast de verantwoordelijken van het lokaal beleid kunnen hierbij ook andere geïnteresseerden zoals samenwerkingsverbanden of verantwoordelijken van opvangvoorzieningen aansluiten.
- De provinciaal consulent kinderopvang is het aanspreekpunt voor concrete vragen rond de uitbouw van kinderopvangvoorzieningen en het helpen zoeken naar antwoorden op kinderopvangvragen in de gemeente of regio. Voor bestaande voorzieningen blijft de dossierbeheerder het aanspreekpunt voor dossiergebonden zaken.
- De provinciale consultants kinderopvang blijven initiatieven nemen om lokale besturen in hun opdracht rond kinderopvang te ondersteunen. Zo maakt men per provincie een rapport met alle gegevens die relevant kunnen zijn voor de kinderopvang op gemeentelijk niveau.

2. Ondersteuningsstructuur zelfstandige kinderopvang

De Vlaamse Regering nam in 2009 verschillende initiatieven om de zelfstandige kinderopvangsector verder te ondersteunen. Deze ondersteuning werd in 2010 verder uitgebouwd. De ondersteuning wordt gegeven vanuit drie invalshoeken:

- Het Vlaams Agentschap Ondernemen kreeg de opdracht om ondersteuning te geven op bedrijfseconomisch vlak. Er worden, verspreid over Vlaanderen, vormingsmomenten georganiseerd. De ondernemer in de kinderopvang kan gratis individuele begeleiding krijgen bij de opmaak van het ondernemingsplan.
- De Participatiemaatschappij Vlaanderen richtte een investeringsfonds op dat alleen voor de zelfstandige kinderopvangsector beschikbaar is. De leningen van KidsInvest hebben een achtergesteld karakter en worden verschaft aan marktconforme voorwaarden. Het achtergestelde karakter vergemakkelijkt ook de toegang tot extra bankfinanciering. Dankzij de kapitaalvrijstelling van twaalf maanden bouwen de ondernemers voldoende marge op om hun zaak volop te laten bloeien. Voorwaarde is wel dat zij een businessplan en een kasplan kunnen indienen die voldoen aan bedrijfseconomische criteria. In 2010 werden 40 dossiers goedgekeurd, wat overeenstemt met 1332 plaatsen in de zelfstandige kinderopvang. Er wordt gemiddeld 1000 euro per plaats

geïnvesteed. De helft van de leningen komt van starters, de helft van uitbreidingen. De helft gebeurt door voorzieningen die met een eigen prijs werken, de helft van voorzieningen die inkomensgerelateerd (IKG) werken. Opvallend is dat de schaalgrootte van de voorzieningen sterk toeneemt.

- Kind en Gezin begeleidt één of meerdere organisaties in de ontwikkeling van een ondersteuningsproject voor kwaliteit en pedagogiek in de zelfstandige kinderopvangsector. Na een uitgebreide selectieronde kreeg de vzw KOMMA het onderdeel 'Advies' toegewezen. ECEGO kreeg de onderdelen 'Vorming' en 'Netwerking'. Onder de naam VoorZet is deze ondersteuningsstructuur sinds eind september 2010 actief op het terrein. VoorZet heeft een uitgebreide informatieve website (www.voorzet.be) en een telefonische en elektronische advieslijn. Er worden geregeld bezoeken gebracht aan zelfstandige kinderopvanginitiatieven. Op het vlak van vorming en netwerking werd een vormingsdatabase aangemaakt. Twee vormingstrajecten en verschillende contactgroepen werden opgestart.

De vorming van VoorZet bereikte 397 deelnemers uit 212 verschillende voorzieningen. Dit is zowat 8% van alle zelfstandige kinderopvangvoorzieningen. De contactgroepen bereikten 29 deelnemers uit 28 voorzieningen.

In 2011 zal nog een peter- en meterwerking worden toegevoegd aan de ondersteuningsstructuur VoorZet. Hiervoor boden zich 35 voorzieningen aan.

3. Sociaal statuut onthaalouders

Het Vlaamse aanbod van kinderopvang steunt voor een belangrijk deel op de onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst. Zij staan in voor bijna 40% van de plaatsen in de voorschoolse opvang. Het onthaalouderschap vindt zijn oorsprong in een vrijwillige dienstverlening en groeide uit tot een semiprofessionele opvangactiviteit. Op 1 april 2003 kregen de onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst een sociaal statuut dat aangepast is aan hun specifieke werksituatie. De ontvangsten die zij uit de kostenvergoeding verwerven en de onvolledigheid van het eigen statuut op het vlak van arbeidsrechtelijke bescherming (geen werkloosheidsuitkering, geen vakantiegeld) worden door veel aangesloten onthaalouders als een knelpunt ervaren.

Zowel de huidige Vlaamse als de Federale Regering in de vorige legislatuur uitten daarom het vaste voornemen om een werknemersstatuut voor onthaalouders aangesloten bij een dienst in te voeren. In 2009 werd het overleg opgestart tussen de gemeenschappen en de federale overheid om tot een werkbaar statuut te komen. Door de voortijdige ontbinding van het federale parlement in april 2010 kon dit overleg niet worden verder gezet. In het kader van de opmaak van het decreet Voorschoolse Kinderopvang onderzoekt de Vlaamse Regering de mogelijkheden om tot een volwaardig statuut te komen. De studie van prof. Bundervoet en mr. Blanpain over de gevolgen van het werken met onthaalouders-werknemers (2007) biedt bij deze voorbereidingen een degelijke, juridisch onderbouwde basis.

Er werd al overleg gepleegd met de sector over de gevolgen van een volwaardig werknemersstatuut voor de werking van de diensten. De bevindingen, bekommernissen en voorstellen die dit overleg opleverden, zullen worden meegenomen bij de positionering van de gezinsopvang in het decreet Voorschoolse Kinderopvang.

4. Registratie van de voorrangsgroepen

Op 5 december 2008 keurde de Vlaamse Regering een aantal wijzigingen goed aan het Besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2001 houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders. Dit wijzigingsbesluit introduceerde o.a. de nieuwe voorrangsregeling voor erkende kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Verder bepaalde het wijzigingsbesluit eveneens dat de opvangvoorzieningen ten laatste tegen 1 januari 2010 het opnamebeleid aan deze bijgestuurde voorrangsregels moesten aanpassen. Het aangepaste opnamebeleid diende vermeld te staan in het kwaliteitshandboek, in het huishoudelijk reglement en in de folders naar ouders.

De voorrangsregels gelden voor minstens 20% van de opvangcapaciteit van de erkende kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders. De voorrang gaat naar kinderen:

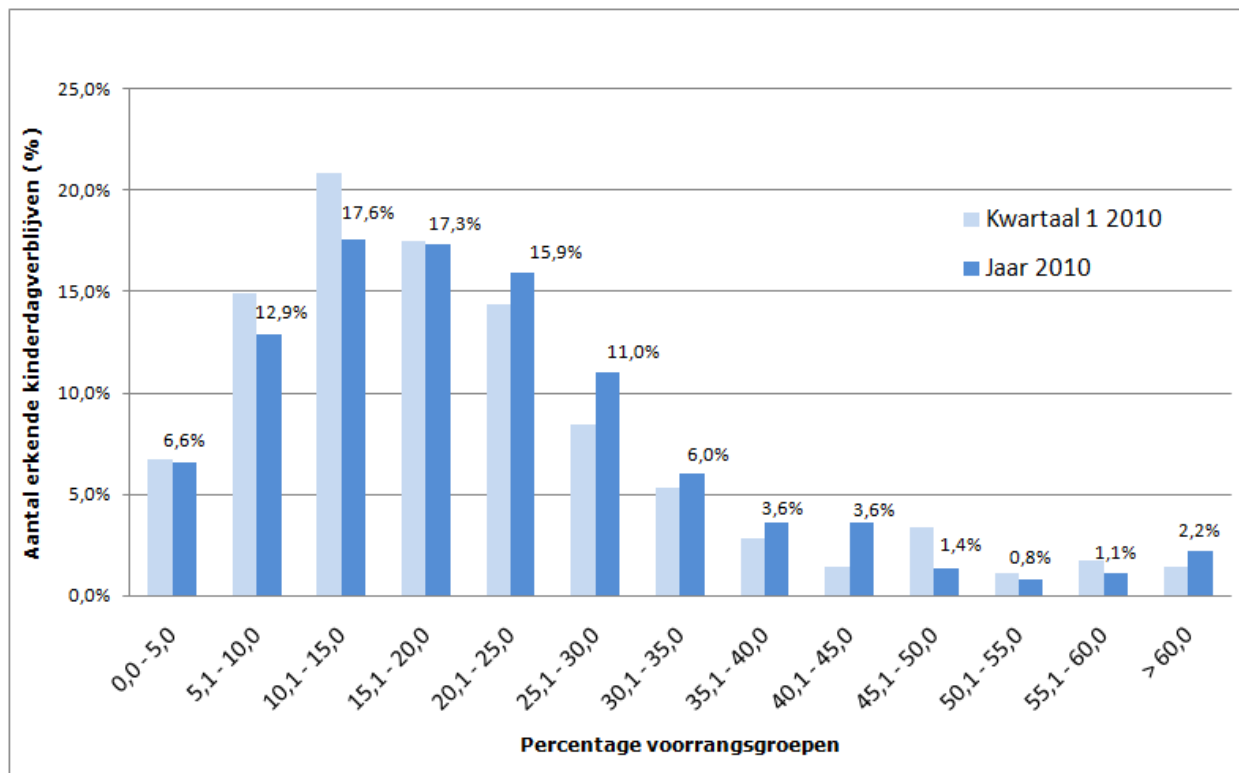
- van alleenstaande ouders die door werkomstandigheden of het volgen van een opleiding hun kinderen tijdens de dag niet zelf kunnen opvangen;
- van wie de ouders een arbeidsinkomen hebben dat lager ligt dan 14.160,14 euro (geldig tot 30 juni 2011), en die door werkomstandigheden of door het volgen van een opleiding hun kinderen tijdens de dag niet zelf kunnen opvangen;
- van wie de ouders een inkomen hebben dat lager ligt dan 14.160,14 euro (geldig tot 30 juni 2011) en voor wie kinderopvang een belangrijke factor is met het oog op hun economische en maatschappelijke participatie;
- voor wie het vanwege sociale en/of pedagogische motieven wenselijk is dat zij gedurende de dag opvang en begeleiding krijgen buiten het eigen gezin;

De gewijzigde voorrangsregels werden gekoppeld aan een registratie. Zo krijgt Kind en Gezin een zicht op de mate waarin de nieuwe voorrangsregels worden toegepast. Deze registratie bestaat uit het noteren van:

- het totaal aantal kinderen dat minstens 1 maal in de opvang aanwezig was in 2010;
- het totaal aantal kinderen uit voorrangsgroepen dat minstens 1 maal in de opvang aanwezig was in 2010.

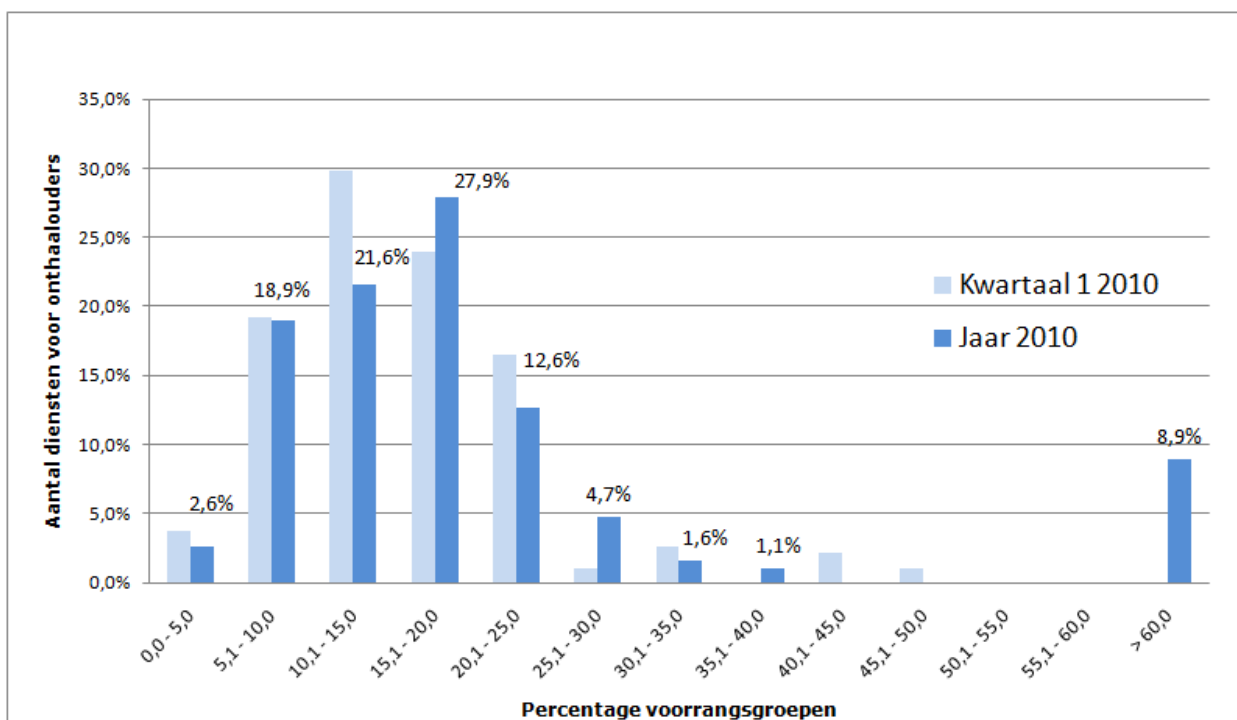
In het eerste kwartaal van 2010 gebeurde een nulmeting. Op het einde van 2010 volgde een tweede meting. Vanaf 2011 zal Kind en Gezin een opsplitsing per categorie van voorrangsgroep vragen.

Van alle erkende kinderdagverblijven die een registratie indienden (N=364), behaalt 48,4% in 2010 de norm van 20% voorrangsgroepen (d.i. de verhouding van het totaal aantal kinderen uit voorrangsgroepen dat minstens 1 maal in de opvang aanwezig was ten opzichte van het totaal aantal kinderen dat minstens 1 maal in de opvang aanwezig was). Tijdens het eerste kwartaal 2010 was dit 42% van alle erkende kinderdagverblijven die een registratie indienden.

44. Aantal (in %) erkende kinderdagverblijven in functie van het behaalde percentage voorrangsgroepen.

Het totaal aantal registraties bij de diensten voor onthaalouders bedraagt 190. 30,5% van de diensten (N=45) behaalt de 20% voorrangsgroepen.

45. Aantal (in %) diensten voor onthaalouders in functie van het behaalde percentage voorrangsgroepen.

Er werden een aantal opmerkelijke verschillen tussen de opvangvoorzieningen onderling vastgesteld.

- Bij de erkende kinderdagverblijven heeft de helft van de voorzieningen een score tussen 11,5% en 26,4%. Bij de diensten voor onthaalouders scoort 50% van de voorzieningen tussen 10,9 en 20,9%.
- De spreiding van de voorrangsscores is groot, zowel bij de kinderdagverblijven als bij de diensten voor onthaalouders. Bij de kinderdagverblijven varieert de score van 0 tot 96%, bij de diensten voor onthaalouders varieert die zelfs van 4 tot 100%.
- Een deel van de verschillen kunnen wellicht toegeschreven worden aan de kenmerken van de regio waarin een voorziening gesitueerd is. Het percentage voorrangsgroepen bij kinderdagverblijven in gemeenten met een hoger dan gemiddeld kansarmoedecijfer is bijvoorbeeld hoger (gemiddeld 24,1%) dan bij kinderdagverblijven in gemeenten met een lager dan gemiddeld kansarmoedecijfer (gemiddeld 15,9%). In gemeenten met een hoger kansarmoedecijfer zijn er bovendien bijna dubbel zoveel kinderdagverblijven die de 20% halen. Er zijn echter ook opvangvoorzieningen die minder dan 10% voorrangsgroepen behalen, terwijl ze in een gemeente gesitueerd zijn met een hoog percentage kansarmoede¹⁸. Ook zijn er voorbeelden van gemeenten met een heel laag percentage kansarmoede waar de voorzieningen alsnog de 20% voorrangsgroepen behalen.
- Het zijn eerder kinderdagverblijven die gelokaliseerd zijn in grote steden die een hoger gemiddelde percentage voorrangsgroepen behalen.

18 Cijfergegevens kansarmoede op basis van registraties van Kind en Gezin, zie de gemeentelijke kindrapporten op: <http://www.kindengezin.be/brochures-en-rapporten/rapporten/kinderopvang/default.jsp>

Tot slot kunnen we nog meegeven dat de erkende kinderdagverblijven en de diensten voor onthaalouders met als organiserend bestuur een OCMW, relatief gezien er minder goed in slagen om de 20% voorrangsgroepen te behalen. Dit was ook reeds het geval in het eerste kwartaal van 2010.

5. Kinderopvang met sociale functie

Om voorzieningen te ondersteunen in de versterking van de sociale functie en het uitwerken van een voorrangsbeleid bundelde Kind en Gezin begin 2010 alle informatie en vormingsmaterialen over de sociale functie.

Alle erkende kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders en zelfstandige voorzieningen met IKG kregen begin 2010 de handleiding 'Kinderopvang met sociale functie'. Deze handleiding is een praktisch hulpmiddel om de kinderopvang toegankelijk te maken voor alle kinderen en hun ouders. Ze bevat getuigenissen en good practices uit de praktijk van buurtgerichte kinderopvanginitiatieven. Aan de sector werd ook gevraagd good practices uit hun eigen werking rond een toegankelijke kinderopvang (kind-, ouder-, buurt-, personeelsbeleid) te delen.

Deze oproep wenste ook de aandacht te vestigen op 2010 als Europees jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting. De kinderopvang, de Vlaamse Regering en Europa, zetten daarbij samen de strijd in tegen armoede en sociale uitsluiting.

Samen met zijn partner VBJK startte Kind en Gezin in 2009 het begeleidingstraject 'Kinderopvang met sociale functie' op. Dit traject was gericht naar de begeleiders en pedagogisch ondersteuners die concreet aan de slag wensden te gaan rond de sociale functie in hun organisatie, regio of netwerk. Omwille van het belang van de sociale functie werd een traject opgezet dat over een aantal jaren zou lopen en dat effecten op lange termijn kan bekomen. Dit traject heeft als voordeel dat verantwoordelijken van kinderopvanginitiatieven bij het realiseren van de sociale functie ondersteund kunnen worden door begeleiders, pedagogisch ondersteuners en collegaverantwoordelijken.

In 2010 namen 15 pedagogisch ondersteuners uit 13 organisaties deel aan 7 intervisiesessies. Tijdens deze intervisies wordt de sociale functie naar de praktijk van de diverse opvangvormen vertaald. Good practices werden verzameld om ook andere opvanginitiatieven te ondersteunen.

De stuurgroep Kinderopvang met sociale functie volgt dit begeleidingstraject op en formuleert nieuwe voorstellen van ondersteuning voor de toegankelijkheid en de sociale functie van kinderopvang. Aan de stuurgroep nemen koepelorganisaties, grote organiserende besturen, vormingsorganisaties en de ondersteuningsstructuur voor de zelfstandige sector VoorZet deel.

6. Evaluatie van het actieplan flexibele en occasionele opvang

Midden 2006 keurde de Vlaamse Regering een actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang goed. Het actieplan behelst een aantal maatregelen voor de verschillende kinderopvangsectoren¹⁹. Deze werden in het voorjaar van 2007 inhoudelijk uitgewerkt en in een regelgeving gegoten. In mei 2007 werd het actieplan officieel gelanceerd. In 2008 volgde een evaluatie van de werkzaamheden van Kind en Gezin in het kader van de implementatie van het actieplan die begin 2009 aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd. In 2010 gebeurde er een inhoudelijke evaluatie van het actieplan die de belangrijkste knelpunten en leemtes van het actieplan onder de aandacht bracht.

Kind en Gezin zal de bevindingen van de inhoudelijke evaluatie meenemen bij de uitwerking van het decreet Voorschoolse Kinderopvang.

7. Attestering kennis Nederlands

Heel wat opvangvoorzieningen (vooral binnen de provincie Vlaams-Brabant en Brussel) hebben een verantwoordelijke of personeel in dienst waarvan de moedertaal niet het Nederlands is.

De regelgeving verplicht de kennis van het Nederlands voor alle verantwoordelijken van zelfstandige opvanginitiatieven en het personeel in dienst van erkende of gesubsidieerde voorzieningen. Hiervoor wordt er een bewijs van kennis van het Nederlands opgevraagd. De taalexamens die momenteel in aanmerking komen zijn echter zowel wat betreft organisatie als niveau te hoog gegrepen.

Kind en Gezin is op zoek naar een alternatief voor het testen van de kennis van het Nederlands in de sector van de kinderopvang en startte hiervoor eind 2010 gesprekken met het departement Onderwijs.

8. De ontwerpverklaring voor de ministers van de 27 EU-lidstaten, bevoegd voor 'Childhood', inzake Early Education and Care (ECEC)

België was van 1 juli tot 31 december 2010 voorzitter van de Europese Unie. In het kader van dit voorzitterschap werden vanuit België Europese beleidsinitiatieven genomen op allerhande domeinen, waaronder ook op het domein Jeugd (Youth), dat ook betrekking heeft op kindertijd (Childhood).

Op 15 en 16 november 2010 werd in Brussel in een gezamenlijke organisatie van de drie Gemeenschappen van België een conferentie georganiseerd voor de ministers van de 27 EU-lidstaten, bevoegd voor het domein Jeugd (en het minder formele domein van Childhood). Het betrof een

---

¹⁹ Acties die uitgevoerd werden in het kader van het actieplan zijn: proeftuinen dienstencheques kinderopvang, gemandateerde voorziening, flexibele opvang in zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige buitenschoolse opvangvoorzieningen en bij aangesloten onthaalouders, flexibele uurpakketten, ploegplaatsen en occasionele opvang in erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang, (enkel de actie ploegplaatsen werd niet voorzien in dit laatste voorzieningstype), lokale diensten voor buurtgerichte opvang.

bijeenkomst in het kader van de permanente intergouvernementele groep l'Europe de l'Enfance²⁰.

Het domein ECEC (Early Childhood Education and Care) is geen Europese bevoegdheid. Tot nog toe kwam het domein kinderopvang Europees enkel aan bod in het kader van flankerend beleid bij tewerkstellingsmaatregelen. Omdat een onderbouwd beleid inzake de vroegste kinderjaren veel meer betekent dan een kwantitatieve norm (cfr. barcelonanorm) en ook op EU-vlak van belang en relevant is, werd ECEC als beleidsthema vanuit het Belgisch presidium mee naar voor geschoven binnen het kader van de Europese bevoegdheden inzake Jeugd. Dit werd ondersteund door l'Europe de l'Enfance. Voor de Vlaamse Gemeenschap is door de huidige bevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse Regering, minister Pascal Smet bevoegd voor het beleidsdomein Jeugd, terwijl minister Jo Vandeurzen binnen het domein Welzijn bevoegd is voor de dienstverlening inzake de jongste kinderjaren (Early Childhood and Education Services). Dit is op zijn beurt het domein van Kind en Gezin.

De drie Gemeenschappen van België werkten samen aan de ontwikkeling van een ontwerpverklaring over de fundamentele beleidskeuzes die EU-lidstaten willen overeenkomen inzake ECEC services in de komende 10 jaar (2010-2020). Kind en Gezin was bij dit proces betrokken. De centrale thema's in deze ontwerpverklaring zijn: kwantiteit en kwaliteit van het aanbod, recht op kinderopvang voor alle kinderen, toegankelijkheid van kinderopvang, beleidsmonitoring en -evaluatie. Door deze thema's naar voor te schuiven, wordt kinderopvang op het Europese vlak verbonden aan het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK). De gestelde objectieven gaan beduidend verder dan de Barcelonanorm als flankerend beleid bij beleidsobjectieven inzake tewerkstelling.

We stippen aan dat deze ontwerpverklaring op heel wat punten aansluit bij de uitgangspunten die de Vlaamse Regering voorop zet voor de ontwikkeling van een decreet Voorschoolse Kinderopvang. In de ontwerpverklaring zijn sommige accenten echter wat explicieter (bv. inzake de sociale functie van kinderopvang) of van een andere orde (bv. Europese netwerking inzake ECEC).

9. Kinderopvang op de website van Kind en Gezin

Kind en Gezin ondersteunt ouders in hun zoektocht naar opvang door informatie en opvangadressen via onder andere de website ter beschikking te stellen. Ook de opvangsector, starters en het lokaal beleid vinden er uitgebreide info om hun werking te ondersteunen.

In 2010 werd de website uitgebreid met een hoofdstuk over crisisbeleid. Elke opvangvoorziening kan geconfronteerd worden met een crisis: een baby sterft in zijn slaap, een kind loopt weg, er breekt brand uit,.... Op de website vindt de opvang informatie en instrumenten om zich op een crisis voor te bereiden en om er mee om te gaan.

---

²⁰ Voor meer info over l'Europe de l'Enfance; zie: <http://www.childoneurope.org/about/history.htm>

In maart 2010 werd tevens de eerste elektronische nieuwsbrief kinderopvang verstuurd. Iedereen kan zich hierop abonneren. De nieuwsbrief is ook op de website terug te vinden.

In 2010 zijn verder ook de eerste voorbereidingen getroffen om in 2011 de gehele website van Kind en Gezin te vernieuwen.

BIJLAGE: REGELGEVING

Deze bijlage geeft het regelgevende kader weer zoals het zich voordeed in februari 2011.

Om een duidelijk beeld te scheppen, is er een opdeling gemaakt in:

1. Basisregelgeving. Hierin worden de basisprincipes weergegeven van waaruit elke kinderopvangvoorziening moet vertrekken;
2. Regelgeving per kinderopvangvorm waarin de specifieke regels met betrekking tot de kinderopvangvoorzieningen zelf worden behandeld (attest van toezicht, erkenning, subsidies);
3. Andere regelgeving met impact op kinderopvang. Deze rubriek gaat over de regels die van belang zijn voor kinderopvangvoorzieningen zonder de voorziening zelf te regelen.

De meeste regelgeving betreft Vlaamse regelgeving, onder rubriek 3 vindt men ook federale regelgeving, dit gaat over federale materies.

Onder ieder punt vindt men het opschrift van het besluit weer. Dit opschrift geeft kort weer wat het besluit bepaalt of regelt.

Om een duidelijk overzicht te houden, zijn de referenties van de wijzigingsbesluiten niet opgenomen in de opschriften. De geconsolideerde versie van een besluit, waarin de wijzigingen zijn verwerkt, staan op de website van Kind en Gezin of op deze website link http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_wet/wet.pl (Klik verder op Belgische wetgeving, waarop zich een pagina opent, waar men de datum van het besluit en 'BS-datum' kan invullen. Hierop wordt een lijst weergegeven van besluiten. Klik het op te zoeken besluit aan en het geconsolideerd besluit wordt weergegeven (met de wijzigingen, en een weergave van de wijzigingsbesluiten).

1. Basisregelgeving

Kinderrechten

Internationaal Verdrag van 20 november 1989 (BS 13 juli 1991) inzake de Rechten van het Kind. Dit verdrag omvat alle fundamentele rechten van kinderen. Volgens dit verdrag zijn kinderen volwaardige burgers en hebben ze zowel recht op bescherming als recht op inspraak. Het verdrag vormt het referentiekader voor elke voorziening voor kinderen, dus ook voor de kinderopvang. Dit betekent dat elke regelgeving de basisrechten van kinderen moet respecteren.

Kind en Gezin: oprichting en bevoegdheden

Decreet van 30 april 2004 (BS 7 juni 2004) tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin.

Dit decreet richt het IVA met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin op, bepaalt de taken, bevoegdheden en middelen, alsook de organisatie en het beheer van het agentschap.

Besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 (BS 31 mei 2006) betreffende het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van de regelgeving tot oprichting

van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van regelgeving met betrekking tot dat beleidsdomein.

Besluit van 2 maart 2007 (BS 28 juni 2007) tot regeling van de werking van het Intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid.

Bevoegdheden administrateur-generaal Kind en Gezin

Besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 (BS 1 december 2003) tot regeling van de delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de hoofden van de intern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid.

Ministerieel besluit van 5 maart 2007 (BS 23 maart 2007) tot toekenning van een aanvullende delegatie aan het hoofd van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin.

Ministerieel besluit van 5 juni 2009 (BS 25 juni 2009) tot toekenning van een specifieke delegatie aan het hoofd van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin.

Bevoegdheden afdelingshoofden en personeelsleden Kind en Gezin

Besluit van 16 mei 2006 (BS 31 mei 2006) van de administrateur-generaal tot delegatie van sommige bevoegdheden aan de afdelingshoofden en andere personeelsleden van Kind en Gezin.

Inspectie

Besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 (BS 6 mei 2004) tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap Zorginspectie.

VIPA

Kinderdagverblijven kunnen onder bepaalde voorwaarden een investeringssubsidie voor gebouwen genieten. Hiervoor kunnen zij zich richten tot VIPA.

Decreet van 2 juni 2006 (BS 24 augustus 2006) tot omvorming van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden tot een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, en tot wijziging van het decreet van 23 februari 1994 inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden.

Besluit van de Vlaamse Regering van 4 maart 2011 (BS 28 maart 2011) tot vaststelling van de totale investeringssubsidie en de bouwtechnische en bouwfysische normen voor de sector van de voorzieningen voor gezinnen met kinderen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1999 (BS 10 september 1999) houdende de procedureregels inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden.

Besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 (BS 31 mei 2006) betreffende het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van regelgeving tot oprichting

van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van regelgeving met betrekking tot dat beleidsdomein.

2. Regelgeving per opvangvorm

Iedere kinderopvang op bestendige wijze

Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 (BS 2 april 2009) houdende de regeling van de melding aan Kind en Gezin van opvang op bestendige wijze.

Zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders

Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 (BS 23 april 2009) houdende de regeling van het attest van toezicht voor zelfstandige opvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 (BS 14 juli 2009) houdende de beveiliging van toegang bij kinderopvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 24 april 2009 (BS 27 mei 2009) houdende de regeling van het attest van toezicht voor zelfstandige opvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 24 april 2009 (BS 26 mei 2009) houdende vaststelling van de wijze waarop zelfstandige onthaalouders en verantwoordelijken van zelfstandige opvangvoorzieningen de kennis van het Nederlands kunnen bewijzen.

Ministerieel besluit van 26 februari 2009 (BS 17 maart 2009) betreffende het attest van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen voor onthaalouders en personeel in kinderopvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2009 (BS 9 april 2009) houdende de voorwaarden inzake financiële ondersteuning van zelfstandige opvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 5 oktober 2007 (BS 26 oktober 2007) tot bepaling van de minimale kwaliteitsnorm en van het diploma of getuigschrift opdat een mini-crèche of zelfstandig kinderdagverblijf in aanmerking kan komen voor de financiële ondersteuning.

Ministerieel besluit van 21 april 2009 (BS 13 mei 2009) houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) betreffende de vergoeding van installatiekosten aan onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) houdende de toekenning van een verzekering persoonlijke ongevallen aan onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 (BS 15 december 2009) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan onthaalouders en kinderopvangvoorzieningen voor een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen.

Ministerieel besluit van 12 februari 2007 (BS 2 maart 2007) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan kinderopvangvoorzieningen om een basisopleiding levensreddend handelen te volgen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2008 (BS 21 november 2008) houdende de normen van preventie van brand vast in de voorzieningen voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 25 november 2009) betreffende de toekenning van een eenmalige forfaitaire subsidie voor informatisering aan initiatieven voor preventieve gezinsondersteuning en de toekenning van een forfaitaire subsidie voor brandveiligheid aan kinderopvanginitiatieven.

Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2009 (BS 9 juni 2009) houdende regeling van inkomensgerelateerde opvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 (BS 5 mei 2009) houdende de toewijzing van debiteurenbeheer in het kader van inkomensgerelateerde opvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 3 maart 2010 (BS 29 maart 2010) tot bepaling van de kwalificatiebewijzen voor medewerkers en verantwoordelijken van kinderopvangvoorzieningen.

Erkende kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders en aangesloten onthaalouders

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2001 (BS 19 april 2001) houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 (BS 14 juli 2009) houdende de beveiliging van toegang bij kinderopvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 25 augustus 2001) tot bepaling van de kwaliteitszorg in kinderdagverblijven.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 27 juli 2001) tot bepaling van de kwaliteitszorg in diensten voor opvanggezinnen.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 27 juli 2001) houdende vaststelling van de procedure tot het verlenen, het verlengen, het weigeren of het intrekken van een principiële akkoord, een erkenning en subsidiëring van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Ministerieel besluit van 26 februari 2009 (BS 17 maart 2009) betreffende het attest van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen voor onthaalouders en personeel in kinderopvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 (BS 15 december 2009) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan onthaalouders en kinderopvangvoorzieningen voor een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen.

Ministerieel besluit van 12 februari 2007 (BS 2 maart 2007) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan kinderopvangvoorzieningen om een basisopleiding levensreddend handelen te volgen.

Ministerieel besluit van 16 mei 2007 (BS 8 juni 2007) betreffende de bepaling van de forfaitaire subsidiebedragen voor het basisaanbod van kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) betreffende de vergoeding van installatiekosten aan onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 (BS 16 mei 2006) betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Ministerieel besluit van 17 mei 2006 (BS 15 juni 2006) houdende de uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, in kinderdagverblijven, de diensten voor onthaalouders, de initiatieven voor buitenschoolse opvang en de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning.

Ministerieel besluit van 28 mei 2008 (BS 16 juni 2008) houdende de voorwaarden waaraan onthaalouders moeten voldoen om aangesloten te worden en te blijven bij een dienst voor onthaalouders en de voorwaarden voor samenwerking tussen onthaalouders.

Ministerieel besluit van 10 september 2008 (BS 26 september 2008) betreffende de vergoeding voor aangesloten onthaalouders en diensten voor onthaalouders.

Ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) houdende de voorwaarden voor het organiseren van en de bepalingen over de toestemming voor en de subsidiëring van buitenschoolse opvang in aparte lokalen in kinderdagverblijven.

Ministerieel besluit van 9 mei 2007 (BS 29 mei 2007) houdende de voorwaarden tot toestemming en een bijbehorende financiële ondersteuning voor het realiseren van een verruimd aanbod in de vorm van flexibele en/of occasionele opvang in kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang die door Kind en Gezin worden erkend.

Ministerieel besluit van 21 april 2009 (BS 13 mei 2009) houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2008 (BS 20 augustus 2008) houdende de voorwaarden voor toestemming en subsidiëring van lokale diensten buurtgerichte kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2009 (BS 24 augustus 2009) houdende de voorwaarden voor de erkenning en subsidiëring als gemandateerde voorziening, coördinatiepunt en flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers.

Ministerieel besluit van 17 maart 2008 (BS 8 april 2008) tot bepaling van de financiële bijdrage van de gezinnen voor de opvang van kinderen in kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders.

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2008 (BS 21 november 2008) houdende de normen van preventie van brand vast in de voorzieningen voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 25 november 2009) betreffende de toekenning van een eenmalige forfaitaire subsidie voor informatisering aan initiatieven voor preventieve gezinsondersteuning en de toekenning van een forfaitaire subsidie voor brandveiligheid aan kinderopvanginitiatieven.

Ministerieel besluit van 12 juni 2008 (BS onbekend) tot bepaling van de tewerkstellingsprogramma's die specifiek gericht zijn op werken in de kinderopvang en waarvoor een premie voor gesubsidieerde contractuelen verkregen wordt.

Ministerieel besluit van 20 april 2007 (BS 14 mei 2007) houdende de voorwaarden voor het herstel van capaciteit bij een dienst voor onthaalouders in 2008.

Ministerieel besluit van 1 april 2003 (BS 6 mei 2003) tot vastlegging van de modaliteiten betreffende de betaling van de sociale zekerheidsbijdragen ten behoeve van diensten voor opvanggezinnen en aangesloten opvanggezinnen.

Ministerieel besluit van 1 april 2003 (BS 7 mei 2003) tot vastlegging van het bedrag, toegekend aan de diensten voor onthaalouders in het kader van de verzekering voor arbeidsongevallen voor aangesloten onthaalouders.

Ministerieel besluit van 3 maart 2010 (BS 29 maart 2010) tot bepaling van de kwalificatiebewijzen voor medewerkers en verantwoordelijken van kinderopvangvoorzieningen.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2001 (BS 27 april 2001) houdende de voorwaarden inzake erkenning en subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 (BS 14 juli 2009) houdende de beveiliging van toegang bij kinderopvangvoorzieningen.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 28 augustus 2001) tot bepaling van de kwaliteitszorg in initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 23 augustus 2001) houdende vaststelling van de procedure tot het verlenen, het verlengen, het weigeren of het intrekken van een principieel akkoord, een erkenning en subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001) houdende de voorwaarden inzake subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 13 juli 2007 (BS 1 augustus 2007) tot bepaling van de kwalificatiebewijzen voor begeleiders en leidinggevendenden in initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Ministerieel besluit van 26 februari 2009 (BS 17 maart 2009) betreffende het attest van een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen voor onthaalouders en personeel in kinderopvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 16 oktober 2009 (BS 15 december 2009) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan onthaalouders en kinderopvangvoorzieningen voor een basisopleiding levensreddend handelen bij kinderen.

Ministerieel besluit van 12 februari 2007 (BS 2 maart 2007) tot toekenning van een financiële tegemoetkoming aan kinderopvangvoorzieningen om een basisopleiding levensreddend handelen te volgen.

Besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 (BS 16 mei 2006) betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Ministerieel besluit van 17 mei 2006 (BS 15 juni 2006) houdende de uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering 13 januari 2006 betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, in kinderdagverblijven, de diensten voor onthaalouders, de initiatieven voor buitenschoolse opvang en de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning.

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2008 (BS 21 november 2008) houdende de normen van preventie van brand vast in de voorzieningen voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 25 november 2009) betreffende de toekenning van een eenmalige forfaitaire subsidie voor informatisering aan initiatieven voor preventieve gezinsondersteuning en de toekenning van een forfaitaire subsidie voor brandveiligheid aan kinderopvanginitiatieven.

Ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) houdende de voorwaarden voor het organiseren van en de bepalingen over de toestemming voor en de subsidiëring van buitenschoolse opvang in aparte lokalen in kinderdagverblijven.

Ministerieel besluit van 9 mei 2007 (BS 29 mei 2007) houdende de voorwaarden tot toestemming en een bijbehorende financiële ondersteuning voor het realiseren van een verruimd aanbod in de vorm van flexibele en/of occasionele opvang in kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang die door Kind en Gezin worden erkend.

Ministerieel besluit van 21 april 2009 (BS 13 mei 2009) houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2008 (BS 20 augustus 2008) houdende de voorwaarden voor toestemming en subsidiëring van lokale diensten buurtgerichte kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2009 (BS 24 augustus 2009) houdende de voorwaarden voor de erkenning en subsidiëring als gemandateerde voorziening, coördinatiepunt en flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers.

Ministerieel besluit van 3 maart 2010 (BS 29 maart 2010) tot bepaling van de kwalificatiebewijzen voor medewerkers en verantwoordelijken van kinderopvangvoorzieningen.

Besluit van de Vlaamse Regering van 2 april 2010 (BS 20 juli 2010) houdende subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang en van buitenschoolse opvang in aparte lokalen in het kader van het Generatiepact.

Ministerieel besluit van 25 juni 2010 (BS 22 juli 2010) houdende de toekenning van doelgroepwerknemers aan initiatieven voor buitenschoolse opvang en van buitenschoolse opvang in aparte lokalen in het kader van het Generatiepact in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

3. Andere regelgeving met impact op kinderopvang

Kwaliteit

Decreet van 17 oktober 2003 (BS 10 november 2003) betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen.

Dit decreet bepaalt verschillende elementen die de kwaliteitszorg in een welzijnsvoorziening gestalte geven. Per sector kan dit verder uitgewerkt worden. Dit is gebeurd met drie ministeriële besluiten van 12 juni 2001, terug te vinden onder rubriek 2 'Regelgeving per kinderopvangvorm'.

Technische commissie brandveiligheid

Besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 (BS 22 september 2009) tot oprichting van een technische commissie voor de brandveiligheid in de voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Ministerieel besluit van 15 december 2009 (BS 8 januari 2010) tot benoeming van de leden van de technische commissie voor de brandveiligheid in de voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Lokaal Beleid Kinderopvang

Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 (BS 19 juni 2007) houdende het lokaal beleid kinderopvang.

Het betreft de rol van het lokaal bestuur, het lokaal beleidsplan kinderopvang en het Lokaal Overleg Kinderopvang.

Dienstencheques

Decreet van 7 mei 2004 (BS 18 augustus 2004) houdende de toekenning van dienstencheques voor kinderopvang.

Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 (BS 22 januari 2009) tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2007 betreffende de toekenning van dienstencheques voor kinderopvang.

Dienstencheques worden nu geregeld met convenanten met het oog op één aangepaste regelgeving.

DAC

Besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2001 (BS 10 oktober 2001) houdende de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuut. Ingevolge de regularisatie van DAC-personeelsleden werd de subsidiëring overgenomen door Kind en Gezin.

Brandveiligheid

Koninklijk besluit van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen moeten voldoen. In bijlage 2 van dit koninklijk besluit worden de specifieke normen met betrekking tot de lage gebouwen bepaald.

Veiligheid van speelterreinen

De wet van 9 februari 1994 (BS 1 april 1994) betreffende de veiligheid van producten en diensten, is een algemene wet die de consument beschermt tegen onveilige producten of onveilige dienstverlening, en die de producent verplicht om te voldoen aan een algemene veiligheidsnorm. Meer specifieke bepalingen zijn terug te vinden in:

Koninklijk Besluit van 28 maart 2001 (BS 9 mei 2001) betreffende de uitbating van speelterreinen. Door deze regelgeving, conform de wet en de richtlijnen van de Europese Commissie, wil men een praktijk ontwikkelen die leidt tot verhoogde aandacht voor de veiligheid van speeltoestellen.

Voedingsmiddelenhygiëne

Koninklijk Besluit van 22 december 2005 (BS 30 december 2005) betreffende levensmiddelenhygiëne. Iemand die kinderen opvangt in groep, valt onder het toepassingsgebied van de Verordening (EG) nr. 852/2004 inzake algemene levensmiddelenhygiëne.

Legionella

Besluit van de Vlaamse Regering van 9 februari 2007 (BS 4 mei 2007) betreffende de preventie van de veteranenziekte op publiek toegankelijke plaatsen.

Melding infectieziekten

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 1995 (BS 19 juli 1995) tot uitvoering van het decreet van 5 april 1995 betreffende de profylaxe van besmettelijke ziekten.

Rookverbod

Wet van 22 december 2009 (BS 29 december 2009) betreffende een algemene regeling voor rookvrije gesloten plaatsen toegankelijk voor het publiek en ter bescherming van werknemers tegen tabaksrook.

Privacy

Wet van 8 december 1992 (BS 18 maart 1993) tot bescherming van de persoonlijke levensfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

Sociaal statuut

Kinderverzorgsters in dienst bij een kinderdagverblijf hebben een bediendestatuut en vallen onder de Arbeidswet van 16 maart 1971. Onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst voor onthaalouders, hebben sinds 1 april 2003 een eigen sociaal statuut als 'fictieve werknemer'. Voor elk opgevangen kind ontvangen zij een kostenvergoeding, en zij zijn verzekerd tegen ziekte, arbeidsongeschiktheid, beroepsziekten en arbeidsongevallen, hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er een vergoeding ingeval kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder. Zelfstandige onthaalouders en uitbaters van een zelfstandig kinderdagverblijf zijn onderworpen aan het statuut van de zelfstandigen.

Het sociaal statuut is voor onthaalouders juridisch verankerd via de volgende besluiten:

Programmawet (II) van 24 december 2002 (BS 31 december 2002) betreffende het sociaal statuut van onthaalouders aangesloten bij een dienst.

Koninklijk Besluit van 18 maart 2003 (BS 27 maart 2003) tot aanvulling van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en tot vaststelling van de bijzondere bepalingen betreffende de schadeloosstelling van de arbeidsongevallen en de beroepsziekten ten gunste van de onthaalouders.

Koninklijk Besluit van 26 maart 2003 (BS 8 april 2003) tot uitvoering van artikel 7, §1, derde lid, q, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, betreffende de onthaalouders.

Koninklijk Besluit van 25 april 2004 (BS 18 mei 2004) tot wijziging, wat de onthaalouders betreft, van het Koninklijk Besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

Koninklijk Besluit van 3 juni 2007 (BS 14 juni 2007) tot wijziging van artikel 65 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering en tot wijziging van artikel 2, §3, van het Koninklijk Besluit van 26 maart 2003 tot uitvoering van artikel 7, §1, derde lid, q, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, betreffende de onthaalouders.

Verder vindt men nog bepalingen in 2 ministeriële besluiten van 1 april 2003, terug te vinden onder rubriek 2 'Regelgeving per kinderopvangvorm'.

Fiscaal statuut

Vooraf de aftrek van kosten voor kinderopvang is van belang voor de sector kinderopvang.

Aftrek kinderopvangkosten voor de ouders

Het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (artikel 104, 7° en artikel 113, § 1) houdende diverse bepalingen, gewijzigd bij de wet van 6 juli 2004 (BS 5 augustus 2004), de wet van 27 december 2005 (BS 30 december 2005) en de wet van 22 december 2008 (BS 29 december 2009), regelt de fiscale aftrek van kinderopvangkosten. Belastingplichtigen kunnen de kosten voor kinderopvang betaald aan welbepaalde inrichtingen of personen (onder meer de opvangvoorzieningen

met een attest van toezicht of een erkenning door Kind en Gezin) aftrekken. Deze aftrekbaarheid geldt voor kinderen tot de leeftijd van 12 jaar en is geplafonneerd.

Aftrek uit hoofde van de uitoefening van het beroep van opvangouder

Voor onthaalouders aangesloten bij een dienst wordt het bedrag van de financiële tegemoetkoming beschouwd als een niet-belastbare terugbetaling voor de gemaakte kosten. De door de zelfstandige opvangvoorzieningen - vrij bepaalde - geïnde inkomsten worden beschouwd als belastbare beroepsinkomsten, zodat er beroepskosten kunnen worden afgetrokken.

Er is geen btw verschuldigd op de inkomsten van kinderopvangvoorzieningen, op voorwaarde dat het gaat om permanente opvang van kinderen onder de 12 jaar, door een erkende voorziening. In de praktijk wordt deze btw-vrijstelling evenwel ook toegekend aan zelfstandige voorzieningen.

Fiscale aftrek van kinderopvangkosten door bedrijven

De programmawet van 8 april 2003 (BS 17 april 2003) voert een maatregel in om uitgaven van bedrijven voor nieuwe kinderopvangplaatsen fiscaal aftrekbaar te maken (beperkt tot een maximaal bedrag).

Bevoegd paritair comité

Het bevoegde paritair comité is bepalend voor de van toepassing zijnde collectieve arbeidsovereenkomsten die aangelegenheden regelen als loonschalen, arbeidsduur, vakbondsregeling, loopbaanonderbreking, brugpensioen, enz. Welk paritair comité van toepassing is, hangt af van twee zaken. Een eerste punt is of de cao-wet van 5 december 1968 van toepassing is. Als dit niet het geval is (bijvoorbeeld als er geen relatie werkgever-werknemer is), dan valt men onder geen enkel paritair comité. Een tweede punt betreft de hoofdactiviteit van een voorziening. In principe gebeurt de toewijzing van een paritair comité volgens het principe 'bijzaak volgt hoofdzaak' en ressorteren alle personeelsleden onder het paritair comité waaronder de hoofdactiviteit ressorteert. Als men onder de cao-wet valt en als de hoofdactiviteit kinderopvang is, dan gelden de volgende principes:

- PC 331 is bevoegd voor de crèches, peutertuinen, diensten voor onthaalouders, diensten voor thuisopvang van zieke kinderen, buitenschoolse opvang die door de Vlaamse Gemeenschap of de Vlaamse Gemeenschapscommissie worden erkend en/of gesubsidieerd.
- PC 330, als residuair paritair comité voor de gezondheidszorg, is bevoegd voor kinderopvangvoorzieningen die niet erkend en/of gesubsidieerd worden door de Vlaamse Gemeenschap.

Voor de lijst met de benaming en het administratief nummer van de bij Koninklijk Besluit opgerichte paritaire comités en subcomités: zie BS van 18 juni 2007.